

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

مرور و تثبیت پایه دهم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۱

پنجشنبه ۳ مهر ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۵۰ سؤال ۵۵ دقیقه	۲۲ دقیقه	۱۵	۱	۱۵	ریاضی	۱
	۲۰ دقیقه	۳۵	۱۶	۲۰	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۱۳ دقیقه	۵۰	۳۶	۱۵	علوم اجتماعی	۳

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

علوم اجتماعی

مباحث کل کتاب
جامعه شناسی ۱

سهم در کنکور: ۵-۴ سؤال

زبان و ادبیات فارسی

مباحث کل کتاب
علوم و فنون ادبی ۱

سهم در کنکور: ۷ سؤال

ریاضی

مباحث کل کتاب
ریاضی و آمار ۱

سهم در کنکور: ۷ سؤال

اقتصاد

مباحث کل کتاب
اقتصاد

سهم در کنکور: ۵ سؤال

منطق

مباحث کل کتاب
منطق

سهم در کنکور: ۷-۶ سؤال

تاریخ و جغرافیا

مباحث کل کتاب
تاریخ ۱ و جغرافیای ایران

سهم در کنکور: ۹ سؤال

زبان عربی

مباحث کل کتاب
عربی، زبان قرآن ۱

سهم در کنکور: ۷ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه دهم

یک آزمون تعیین سطح و ارزیابی پایه دهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم
(مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

- شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات دفترچه ۳ (پیش خوانی پایه یازدهم) پاسخ دهید.
- در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه یازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشنار

۱- قطر مربعی $3\sqrt{6}$ است. محیط مربع کدام است؟

- (۱) $8\sqrt{3}$ (۲) $12\sqrt{3}$ (۳) $10\sqrt{3}$ (۴) $16\sqrt{3}$

۲- کدام یک از معادله‌های زیر دارای جواب‌های $x = \frac{-1}{3}$ و $x = 3$ است؟

- (۱) $2x^2 - 5x - 3 = 0$ (۲) $2x^2 - 7x + 3 = 0$
(۳) $2x^2 + 5x - 3 = 0$ (۴) $2x^2 + 7x + 3 = 0$

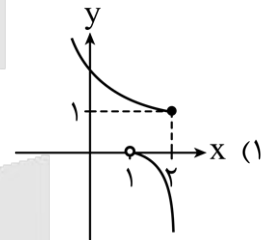
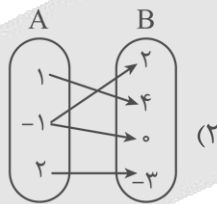
۳- معادله $m^2 - 1 = (3x - 1)^2$ یک ریشه مضاعف دارد. مجموع مقدار m و آن ریشه مضاعف کدام گزینه می‌تواند باشد؟

- (۱) $-\frac{2}{3}$ (۲) $-\frac{4}{3}$ (۳) $\frac{1}{3}$ (۴) $\frac{2}{3}$

۴- در مورد معادله $\frac{11}{x^2 - 4} + \frac{x + 3}{2 - x} = \frac{2x - 3}{x + 2}$ کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) یک ریشه مضاعف دارد. (۲) یک ریشه ساده دارد. (۳) دو ریشه ساده دارد. (۴) ریشه حقیقی ندارد.

۵- کدام یک از رابطه‌های زیر تابع می‌باشد؟

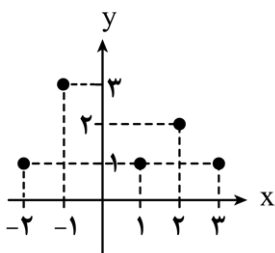

x	1	-3	1	2
y	-1	2	0	4

(۳) $f = \{(-1, -1)\}$

۶- با توجه به نمودار تابع f ، مجموع اعضای دامنه تابع f کدام است؟

- (۱) ۲
(۲) ۸
(۳) ۳
(۴) ۶

محل انجام محاسبات

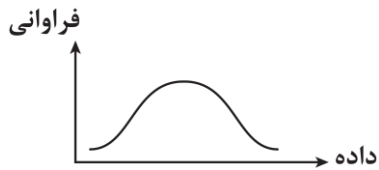

- ۷- ضابطه جبری تابعی را که جذر یک واحد کمتر از مربع هر عدد ورودی را گرفته و سه واحد از آن کم می کند و عدد خروجی را مشخص می کند، فرض کنید. اگر ورودی این تابع $\sqrt{5}$ باشد، چه عددی خارج می شود؟
 (۱) $\sqrt{5} - 4$ (۲) $3 - \sqrt{6}$ (۳) $4 - \sqrt{6}$ (۴) ۱
- ۸- برد تابع خطی $f(x) = -2x - 3$ به صورت $B = \{y \in \mathbb{R} \mid 5 \leq y \leq 9\}$ است. دامنه آن کدام است؟
 (۱) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -6 \leq x \leq -4\}$ (۲) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -21 \leq x \leq -13\}$
 (۳) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -21 \leq x \leq -6\}$ (۴) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -13 \leq x \leq -6\}$
- ۹- تابع درآمد و هزینه در یک شرکت به ترتیب برابر با $R(x) = 10x - x^2$ و $C(x) = 10 + 2x$ می باشند (x تعداد کالاها می باشد) بیشترین سود شرکت با تولید چه مقدار کالا بدست می آید؟
 (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۶ (۴) ۵
- ۱۰- چند تا از موارد زیر صحیح است؟
 الف: پارامتر از جامعه به دست می آید و آماره از نمونه و مقدار هر دو همواره ثابت است.
 ب: داده ها واقعیت هایی درباره یک چیزند که در محاسبه، استنباط یا برنامه ریزی به کار می روند.
 ج: متغیر به هر ویژگی از اشخاص یا اشیاء که قرار است بررسی شود، می گویند.
 د: در گردآوری داده ها به روش مشاهده به افراد پاسخگو نیاز است.
 (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴
- ۱۱- مجموع میانگین، میانه و مد داده های ۱۷ و ۲۷ و ۳۲ و ۴۱ و ۲۳ و ۳۴ و ۳۲ و ۲۵ و ۳۲ و ۲۷، کدام است؟
 (۱) ۸۹ (۲) ۹۰ (۳) ۹۰/۵ (۴) ۹۱/۵
- ۱۲- در مورد مقیاس های اندازه گیری، کدام مورد نادرست است؟
 (۱) در مقیاس اسمی هیچ معیاری که با آن بتوان داده ها را از کوچک به بزرگ مرتب کرد وجود ندارد.
 (۲) مقیاس ترتیبی برای متغیرهایی است که قابل مرتب کردن هستند و در عین حال، محاسبه اختلاف بین مقادیر داده ها یا امکان پذیر نیست یا بی معناست.
 (۳) در مقیاس فاصله ای، مقادیری که به دو نفر یا دو شیء نسبت داده می شود صرفاً بیان کننده فاصله بین آنهاست در نتیجه صفر در این مقیاس، واقعی (مطلق) است و قراردادی نیست.
 (۴) اغلب متغیرهای فیزیکی مثل وزن و قد و متغیرهایی که با واژه تعداد شروع می شوند با مقیاس نسبتی اندازه گیری می شوند.

محل انجام محاسبات

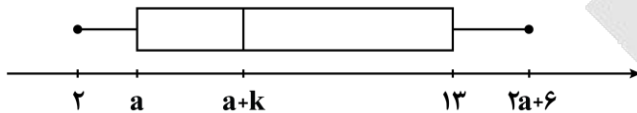

- ۱۳- در داده‌هایی که به شکل مقابل هستند، میانگین ۱۱ و واریانس ۴ است. تقریباً چند درصد داده‌ها بین اعداد ۹ و ۱۵ واقع هستند؟

- (۱) ۸۲
(۲) ۶۸
(۳) ۹۶
(۴) ۷۸

- ۱۴- در نمودار جعبه‌ای زیر دامنه تغییرات برابر $5k-1$ و اختلاف چارک‌های سوم و دوم برابر ۵ است. اختلاف چارک‌های دوم و اول کدام است؟

- (۱) ۲
(۲) ۳
(۳) ۴
(۴) ۵

- ۱۵- در یک نمودار راداری، اگر به تعداد متغیرها ۳ متغیر جدید اضافه کنیم، از زاویه بین دو شعاع متوالی 20° درجه کاسته می‌شود. تعداد متغیرها در ابتدا چقدر بوده است؟

- (۱) ۶ (۲) ۸ (۳) ۹ (۴) ۱۰

محل انجام محاسبات

- ۱۶- در ارتباط با شعر زیر کدام گزینه نادرست است؟
 «نهنگی بچه خود را چه خوش گفت: به دین ما حرام آمد کرانه
 به موج آویز و از ساحل پرهیز همه دریاست ما را آشیانه»
 (۱) زبان شعر ساده است و شاعر از واژگان کهن استفاده نکرده است.
 (۲) «را» در مصراع اول به عنوان «حرف اضافه» و در مصراع دوم به عنوان «فک اضافه» به کار رفته است.
 (۳) با توجه به جایگاه قافیه‌ها، قالب شعر قطعه است.
 (۴) مفهوم شعر «پرهیز از خطر» است.
- ۱۷- نوع ادبی کدام دو بیت، یکسان است؟
 الف: که بددل شدند این سپاه دلیر
 ب: خونم بریز و بر سر خاکم گذار کن
 ج: عاقل به اختیار نخواهد هلاک خویش
 د: مکن صبر بر عامل ظلم دوست
 (۱) «الف» و «ب» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ج» و «د»
- ۱۸- شعر حکمی و اندرزی در کدام دوره به پختگی رسید و کدام شاعر قصیده تمام و کمال در این موضوع سرود؟
 (۱) غزنویان - کسای مروزی
 (۲) سلجوقیان - ناصر خسرو
 (۳) غزنویان - ناصر خسرو
 (۴) سلجوقیان - کسای مروزی
- ۱۹- با توجه به ابیات زیر کدام گزینه نادرست است؟
 «به دام افتاد روباهای سحرگاه
 که گر صیاد بیند هم چنی‌نم
 پس آن گه، مُرده کرد او خویش‌تن را
 چو صیاد آمد، او را مرده پنداشت»
 (۱) واژگان کهن فارسی در ابیات فوق دیده می‌شود و واژگان غیرفارسی نیز کم هستند.
 (۲) از قرار گرفتن قافیه در پایان هر دو مصراع یک بیت، می‌فهمیم که قالب شعر «مثنوی» است.
 (۳) زبان شعر ساده و جمله‌ها کوتاه است شاعر در بعضی از ابیات به کمک ترکیب‌سازی کلمات جدیدی خلق نموده است.
 (۴) «کاربرد دستور تاریخی» بیت سوم با بیت «به جسم مرده‌دلان مطرب آورد صد روح / اگر مسیح ز یک روح مُرده کرد احیا» یکسان است.
- ۲۰- در طبقه‌بندی سبک از دیدگاه ارسطو، سبک‌های «فلسفی - فکاهی - عرفانی - عالمانه» به ترتیب بر کدام اساس پدید آمده‌اند؟
 (۱) قلمرو دانشی - هدف - موضوع و نوع - مخاطب
 (۲) قلمرو دانشی - مخاطب - موضوع و نوع - هدف
 (۳) موضوع و نوع - هدف - قلمرو دانشی - مخاطب
 (۴) موضوع و نوع - مخاطب - قلمرو دانشی - هدف
- ۲۱- کدام گزینه در «قلمرو فکری» سبک خراسانی سروده نشده است؟
 (۱) رامش کن و شادی کن و عشرت کن و خوش باش
 (۲) یکی ماه‌عارض یکی لاله‌خند
 (۳) تو را چنان که تویی هر نظر کجا بیند
 (۴) به شادی بباش و به نیکی بزی
- می‌نوش کن از دست نکویان حصاری
 یکی سیم‌سعاد یکی س‌روقد
 به قدر دانش خود هر کسی کند ادراک
 به رادی ببخش و به شادی بخور

۲۲- از نظر ارزش موسیقایی سجع، کدام بیت بر دیگر ابیات برتری دارد؟

- (۱) گر پای بر فرقم نهی تشریف قربت می‌دهی
 - (۲) با این همه بیداد او وین عهد بی‌بنیاد او
 - (۳) من مرغکی پرسته‌ام زان در قفس بنشسته‌ام
 - (۴) غافل مباش ار عاقلی، دریاب اگر صاحب‌دلی
- جز سر نمی‌دانم نهادن عذر این اقدام را
در سینه دارم یاد او یا بر زبانم می‌رود
گر زان که بشکستی قفس بنمودمی پرواز را
باشد که نتوان یافتن دیگر چنین ایام را

۲۳- در کدام گزینه سجع به کار نرفته است؟

- (۱) مرگ اگر چه خواب نامرغوب است و آسایش نامحبوب، هر آینه بخواهد بود.
- (۲) هر که بدین صفت‌ها موصوف است به حقیقت درویش است اگر چه در قباست.
- (۳) بساتین وی به نخیل و اعناب آراسته است و چمن‌های وی از گل صد برگ و لاله سیراب پیراسته.
- (۴) دست انابت به امید اجابت به درگاه حق بردارد.

۲۴- واج‌آرایی در کدام گزینه مشهودتر است؟

- (۱) ماهرویدا در جهان آوازه‌ آواز توسست
 - (۲) طلوع برکه خورشید تابناک دل است
 - (۳) ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند
 - (۴) در شب قدر ار صبحی کرده‌ام عییم مکن
- کارهای عاشقان ناساخته از ساز توسست
ستاره‌ای که ز آفاق دیده می‌آید
تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود

۲۵- ترتیب ابیات زیر از لحاظ داشتن آرایه‌های «موازنه، سجع، ترصیع، واج‌آرایی، واژه‌آرایی» کدام است؟

- الف: مستی که شد مهمان من جان منست و آن من
ب: صلابت تو نگردد ضعیف از آفت و شور
ج: کجاست بارشی از ابر مهربان صدایت
د: دل نکته‌ای بیان ز لبش کرد و من ز شوق
ه: بی‌زبانان زبان او گویند
- (۱) «ب»، «ه»، «الف»، «د»، «ج»
(۲) «ه»، «الف»، «ب»، «ج»، «د»
(۳) «ب»، «الف»، «ه»، «ج»، «د»
(۴) «ه»، «ب»، «ج»، «د»، «الف»
- تاج من و سلطان من تا برنشیند بر سرم
سیاست تو نگردد فگار از آتش و آب
که تشنه مانده دلم در هوای زمزمه‌هایت
جستم ز کجا بوسه دهم بر دهان دل
بی‌نشانان نشان او جویند

۲۶- در کدام گزینه جناس همسان (تام) به کار رفته است؟

- (۱) خدا را در فراخی خوان و در عیش و تن‌آسانی
 - (۲) غم مأل که دارد که فکر جامه و نان
 - (۳) پرده بر خود نمی‌توان پوشید
 - (۴) گفتم چرا ستاند ماه از رخ تو نور
- نه چون کارت به جان آید خدا از جان و دل خوانی
گرفته است درون و بیرون انسان را
ای برادر که عشق پرده‌در است
گفتا که ماه نور ستاند ز آفتاب

۲۷- در بیت زیر، چند هجای کوتاه وجود دارد؟

- «به تو حاصلی ندارد غم روزگار گفتن»
- (۱) چهارده (۲) سیزده (۳) دوازده (۴) یازده
- که شبی نخفته باشی به درازنای سالی»

۲۸- با توجه به نظم و ترتیب هجاها، با کدام واژه‌ها می‌توان جاهای خالی را به شکل صحیح پر کرد؟

- «..... نباشد بر افتاده زور»
- (۱) پسندیده - در زمستان (۲) مروّت - دانه از (۳) انصاف - صد نوا (۴) ستوده - از بخیلی
- بَرَد مَرغ دُون، پیش مَور»

۲۹- کدام گزینه با نمودار هجایی زیر مطابقت ندارد؟

«- U - U - - UU - U - U -»

- (۱) تو را حکایت ما مختصر به گوش آید
(۲) رفتیم اگر ملول شدی از نشست ما
(۳) جرمی نکرده‌ام که عقوبت کند ولیک
(۴) با چون خودی درافکن اگر پنجه می‌کنی

۳۰- قاعدهٔ قافیه در برابر کدام بیت نادرست نوشته شده است؟

- (۱) بگیرم دامنست با تو بیایم
(۲) چو بشنوی سخن اهل دل، مگو که خطاست
(۳) درگذر ای آسمان از وادی آزار ما
(۴) هیچ همدردی نمی‌یابم سزای خویشتن
- (۱) زمانی بی تو با موبد نپایم (قاعدهٔ «۲»)
(۲) سخن‌شناس نه‌ای جان من خطا این جاست (قاعدهٔ «۱»)
(۳) شیشهٔ خود را مزین بر سنگ بی‌زنهار ما (قاعدهٔ «۲»)
(۴) می‌نهم چون بید مجنون سر به پای خویشتن (قاعدهٔ «۱»)

۳۱- قافیه در کدام بیت «غلط» است؟

- (۱) هر که ماند از کاهلی بی شکر و صبر
(۲) گفت بسیار آن بلیس از مکر و غدر
(۳) گر تو را اشکال آید در نظر
(۴) نام احمد نام جمله انبیاست
- او همی‌داند که گیرد پای جبر
میر از او نشنید کرد استیز و صبر
پس تو شک داری در «انشق القمر»
چونک صد آمد نود هم پیش ماست

۳۲- مفهوم کدام گزینه با بیت «اگر هوشمندی به معنی گرای / که معنی بماند نه صورت به جای» متناسب نیست؟

- (۱) از ره صورت تو را آدم خاکی است نام
(۲) اهل معنی از چه رو انکار صورت کرده‌اند
(۳) مکن چون طالب دنیا جهان صورت آبادان
(۴) هر که در بند صور ماند به معنی کی رسد
- چون که به معنی رسی صورت رحمان تویی
زان که صورت را همه گنج معانی یافتیم
که در ویرانی صورت بیابی گنج معنی را
مرد کو صورت‌پرست آمد بود معنی‌گذار

۳۳- مفهوم کدام گزینه با بیت «گر عزم جفا داری سر در رخت اندازم / و راه وفاگیری جان در قدمت ریزم» تناسب دارد؟

- (۱) ای فلک یک روز کامم از وفای او بده
(۲) عاشقم بر لطف و بر قهرش به جد
(۳) سینهٔ شرحه‌شرحه‌ام شرح دهد برای تو
(۴) چو آیی بر سر خاکم بگو از خاک سر بر کن
- پیش از آن روزی که گردم از جفای او هلاک
ای عجب من عاشق این هر دو ضد
جور و جفای دلبران مهر و وفای عاشقان
وفای من ببین ای کشتهٔ تیغ جفای من

۳۴- مفهوم کدام گزینه با بیت «نوبهار است در آن کوش که خوش دل باشی / که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی» متناسب است؟

- (۱) خوش وقت رهروی که در این باغ چون نسیم
(۲) وقت آن کس خوش که چون برق از گریبان وجود
(۳) نیست در روی زمین یک کف زمین بی انقلاب
(۴) هنگام بازگشت است نه وقت سیر و گشت است
- بی‌اختیار آمد و بی‌اختیار رفت
سر برون آورد و بر وضع جهان خندید و رفت
وقت آنان خوش که در زیر زمین خوابیده‌اند
با چهرهٔ خزانگی از نوبهار بگذر

۳۵- مفهوم کدام گزینه با عبارت «سر عشق نهفتنی است نه گفتنی و بساط مهر، پیمودنی است نه نمودنی» تقابل مفهومی دارد؟

- (۱) به خاموشی توان شد گوهر اسرار را محرم
(۲) برگرفت از لب مرا مهر خاموشی راز عشق
(۳) طاعتی نیست که در پردهٔ خاموشی نیست
(۴) در انجمن عشق که گفتار، خاموشی است
- صدف تا بست از گفتار لب، شد مخزن دریا
ابر ای دل چون تواند کرد پنهان برق را؟
ترک گفتار در این راه سر کردار است
خاموش نشست ز سخندانی عقل است

۳۶- «احمد در حیاط مدرسه با دوستانش در حال انجام بازی فوتبال است. در یک صحنه احمد به طور اتفاقی و ناخواسته با بازیکن تیم حریف برخورد می‌کند. بازیکن تیم حریف با عصبانیت به سمت احمد حمله‌ور می‌شود. احمد از او عذرخواهی کرده و او را به آرامش دعوت می‌کند. تماشاگران با دیدن این صحنه، احمد را مورد تشویق قرار می‌دهند و بلافاصله آرامش به زمین مسابقه حاکم می‌شود.»

در متن بالا به ترتیب «پیامد غیرارادی» و «پیامد ارادی» کنش احمد کدام است؟

- (۱) جلوگیری از درگیری و ایجاد آرامش - ایجاد امنیت و آرامش در زمین مسابقه
- (۲) مورد تشویق قرار گرفتن از طرف تماشاگران - دعوت کردن بازیکن حریف به آرامش
- (۳) مورد تشویق قرار گرفتن از طرف تماشاگران - کنترل خشم
- (۴) حاکم شدن آرامش به زمین مسابقه - مورد تشویق قرار گرفتن از طرف تماشاگران

۳۷- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب با کدام نوع کنش مطابقت دارد؟

- فکر کردن دربارهٔ چگونگی برگزاری مراسم تولد

- گوش دادن دانش‌آموز به درس دادن معلم

- روشن کردن تلویزیون

- خندیدن هنگام تماشای فیلم کمدی

- (۱) کنش فردی - کنش بیرونی - کنش بیرونی - کنش اجتماعی
- (۲) کنش درونی - کنش اجتماعی - کنش فردی - کنش بیرونی
- (۳) کنش فردی - کنش اجتماعی - کنش درونی - کنش بیرونی
- (۴) کنش درونی - کنش بیرونی - کنش فردی - کنش اجتماعی

۳۸- عبارت درست دربارهٔ «تفاوت میان موجود زنده و جهان اجتماعی» کدام است؟

- (۱) عضویت اعضا در بدن موجود زنده و نظم آن‌ها اعتباری است و جهان اجتماعی و نظم آن تکوینی است.
- (۲) جهان اجتماعی و نظم آن با آگاهی و ارادهٔ انسان‌ها و عضویت اعضا در بدن موجود زنده با آگاهی و ارادهٔ اعضا شکل می‌گیرد.
- (۳) عضویت در جهان اجتماعی و نظم میان اعضای آن، با قرارداد انسان‌ها به وجود می‌آید و عضویت اعضا در بدن موجود زنده با ارادهٔ اعضا تغییر نمی‌کند.
- (۴) آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی بر اساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی و آگاهی اعضا در بدن موجود زنده نوعی آگاهی مشترک است.

۳۹- در کدام گزینه لایه‌های نظام تعلیم و تربیت از سطحی‌ترین به عمیق‌ترین به‌درستی مرتب شده است؟

- (۱) دانایی از نادانی بهتر است. - انسان تربیت‌پذیر است. - دانش‌آموز - برای دانا شدن باید به مدرسه رفت.
- (۲) دانش‌آموز - برای دانا شدن باید به مدرسه رفت. - دانایی از نادانی بهتر است. - انسان تربیت‌پذیر است.
- (۳) دانایی از نادانی بهتر است. - دانش‌آموز - انسان تربیت‌پذیر است. - برای دانا شدن باید به مدرسه رفت.
- (۴) دانش‌آموز - دانایی از نادانی بهتر است. - برای دانا شدن باید به مدرسه رفت. - انسان تربیت‌پذیر است.

۴۰- به ترتیب هر یک از عبارات‌های زیر با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- هر جهان اجتماعی، فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می‌آورد.
- جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب‌مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.
- همه جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند و بر همین اساس مسیر یکسانی را نیز طی می‌کنند.
- برخی فرهنگ و تمدن‌ها، زمانی طولانی دوام می‌آورند و بعضی دیگر پس از مدتی از بین می‌روند.
- (۱) نگاه عرضی - جهان‌های اجتماعی در عرض هم - جهان‌های اجتماعی در طول هم - نگاه تک خطی
- (۲) جهان‌های اجتماعی در طول هم - نگاه تک خطی - نگاه عرضی - جهان‌های اجتماعی در عرض هم
- (۳) نگاه تک خطی - جهان‌های اجتماعی در عرض هم - نگاه عرضی - جهان‌های اجتماعی در طول هم
- (۴) جهان‌های اجتماعی در عرض هم - جهان‌های اجتماعی در طول هم - نگاه تک خطی - نگاه عرضی

۴۱- به ترتیب پیامد هر یک از عبارات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- رجوع به تاریخ گذشته خود و مقایسه جهان خود با آنان
- طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت توسط جهان اساطیری
- رواج کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا در دنیای مدرن
- (۱) درک آگاهانه و ارادی بودن خلق جهان‌های اجتماعی - طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون دیدن - کم شدن فضای شکل‌گیری کنش‌های عاطفی و اخلاقی
- (۲) درک آگاهانه و ارادی بودن خلق جهان‌های اجتماعی - عدم امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت - طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌ها دانستن
- (۳) پی بردن به تنوع جهان‌های اجتماعی - طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون دیدن - طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌ها دانستن
- (۴) پی بردن به تنوع جهان‌های اجتماعی - عدم امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت - کم شدن فضای شکل‌گیری کنش‌های عاطفی و اخلاقی

۴۲- کدام مورد از ویژگی‌ها و دیدگاه جهان اجتماعی که علم را به دانش تجربی محدود می‌کند، نیست؟

- (۱) معتبر ندانستن عقل و وحی به عنوان دو روش علمی
- (۲) ناتوانی در سخن گفتن از حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها
- (۳) پدید آمدن عقاید و ارزش‌های اجتماعی صرفاً در قلمرو آرمانی یا واقعی جوامع انسانی
- (۴) داورى درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان اجتماعی

۴۳- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

- وجود امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت
- کودکان، خطای خود را موجه‌تر از خطای دیگران می‌دانند.
- ویژگی‌هایی مانند تبرز و دم غنیمت شماری
- بخشی از هویت که دیگران به آن پی می‌برند و برایمان بازگو می‌کنند.
- (۱) وجود نظریات متفاوت درباره هویت - خودخواهی کودکان - جهان متجدد - هویت آگاهانه
- (۲) وجود نظریات متفاوت درباره هویت - کمتر بودن شناختشان از موقعیت دیگران - جهان متجدد - هویت آگاهانه
- (۳) آگاهانه بودن بخشی از هویت انسان‌ها - خودخواهی کودکان - جهان معنوی - هویت ناآگاهانه
- (۴) آگاهانه بودن بخشی از هویت انسان‌ها - کمتر بودن شناختشان از موقعیت دیگران - جهان معنوی - هویت ناآگاهانه

۴۴- کدام گزینه پاسخ پرسش‌های زیر است؟

- جهان اجتماعی برای بقا و تداوم خود به کدام عمل دست می‌زند؟
- در کدام گزینه، علت فراگیری شیوه زندگی در جامعه توسط فرد بیان شده است؟
- کدام گزینه مفهوم تعیین بخشی از هویت اجتماعی برای فرد توسط جهان اجتماعی را می‌رساند؟
- (۱) اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد - برای آشنایی با تکالیف و حقوقی که بر عهده دارد.
- هر فرد در جهانی متولد می‌شود که به وسیله نسل‌های قبلی او ایجاد شده است.
- (۲) با فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی و برخی روش‌های تبلیغی و تشویقی جهان اجتماعی تداوم می‌یابد. -
- برای مشارکت در جهان اجتماعی - جهان اجتماعی فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد و برای او ویژگی‌هایی متناسب با موقعیتی که فرد در آن قرار دارد، در نظر می‌گیرد.
- (۳) اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد می‌آموزد. - برای مشارکت در جهان اجتماعی - جهان اجتماعی فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد و برای او ویژگی‌هایی متناسب با موقعیتی که فرد در آن قرار دارد، در نظر می‌گیرد.
- (۴) با فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی و برخی روش‌های تبلیغی و تشویقی جهان اجتماعی تداوم می‌یابد. -
- برای آشنایی با تکالیف و حقوقی که بر عهده دارد. - هر فرد در جهانی متولد می‌شود که توسط نسل‌های قبل از او به وجود آمده است.

۴۵- هریک از مثال‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از انواع تحرک اجتماعی است؟

- عزل مدیر داخلی کارخانه از سمت مدیریت
- انتقال کارگر کارخانه از یک بخش به بخش دیگر
- تغییر سمت مدیر کارخانه از مدیریت به مدیریت کل
- تغییر شغل سرکارگر کارخانه به کارگر
- (۱) نزولی - صعودی - صعودی - نزولی
- (۲) افقی - افقی - نزولی - نزولی
- (۳) نزولی - افقی - صعودی - نزولی
- (۴) نزولی - افقی - صعودی - صعودی

۴۶- به ترتیب هریک از عبارات زیر به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی
- تسری ناسازگاری به عقاید و ارزش‌ها
- ناتوانی جهان اجتماعی در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود
- (۱) تزلزل فرهنگی - تحول فرهنگی - تحول فرهنگی
- (۲) تزلزل فرهنگی - تزلزل فرهنگی - تحول فرهنگی
- (۳) تعارض فرهنگی - تزلزل فرهنگی - بحران هویت
- (۴) تعارض فرهنگی - تحول فرهنگی - بحران هویت

۴۷- به ترتیب علت پیدایش هر یک از موارد زیر کدام است؟

- دچار شدن به خودباختگی فرهنگی

- از دست رفتن نشاط زندگی

- جهان‌های اجتماعی مختلف

(۱) از دست رفتن حالت فعال و خلاق در گزینش عناصر فرهنگی - عمل نکردن جهان اجتماعی متناسب با نیازهای معنوی افراد - تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها

(۲) رویارویی اعضای جهان اجتماعی به‌طور فعال و خلاق با جهان‌های اجتماعی دیگر - دور ماندن انسان از حقیقت خود و هستی - تنوع اراده و اختیار انسان‌ها

(۳) عملکرد تقلیدی جهان اجتماعی - از یاد بردن فرهنگ تاریخی خود توسط جهان اجتماعی - فعال و تأثیرگذار بودن انسان

(۴) تحولات هویتی جهان اجتماعی در تعامل با سایر جهان‌ها - مرگ جهان اجتماعی، پوچ انگاری و انکار معنا - منفعل و پذیرنده نبودن انسان‌ها

۴۸- به ترتیب «مبنای دخل و تصرف در دانش‌های مختلف فرهنگ یونان و روم توسط اسلام» کدام است و تألیف کتاب

غرب‌زدگی در «چه بازه زمانی» و «با چه هدفی» صورت گرفته است؟

(۱) جهان‌شناسی توحیدی - بعد از انقلاب اسلامی - نقد عوامل تعامل با جهان غرب و سرسپردگی به عناصر فرهنگی غربی

(۲) توجه به عقل و عقلانیت - بعد از انقلاب اسلامی - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد.

(۳) توجه به عقل و عقلانیت - دهه سی به بعد - نقد عوامل تعامل با جهان غرب و سرسپردگی به عناصر فرهنگی غربی

(۴) جهان‌شناسی توحیدی - دهه سی به بعد - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد.

۴۹- هر یک از عبارات زیر به ترتیب، با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

- اعمال قدرت سازمان‌یافته برای رسیدن به هدفی معین است.

- حکومتی که از نظر ارسطو در آن اقلیت مردم بر اساس فضیلت حضور دارند.

- نظامی که عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تعیین می‌کند.

(۱) قدرت اجتماعی - نظام اقتصادی - پولیتی - نظام اقتصادی

(۲) قدرت مشروع - نظام سیاسی - الیگارش - نظام اقتصادی

(۳) اقتدار - سیاست - آریستوکراسی - نظام فرهنگی

(۴) قدرت مقبول - اقتصاد - مونارشی - نظام فرهنگی

۵۰- «سرنوشت مشترک و حتمی بشریت طی قرن بیستم از نظر غربی‌ها»، «اعمال قدرت براساس یک نظام عقیدتی و

ارزشی خاص» و «عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی» به ترتیب کدام است؟

(۱) ناسیونالیسم - قدرت مقبول - جنگ اقتصادی علیه سایر کشورها

(۲) لیبرالیسم - اقتدار - تحرک اجتماعی صعودی اعضای جامعه

(۳) سکولاریسم - مشروعیت قدرت - سرمایه‌داری

(۴) دنیوی شدن - مقبولیت قدرت - اقتصاد

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

مرور و تثبیت پایه دهم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۲

پنجشنبه ۳ مهر ماه ۱۴۰۴

ردیف	ماده امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت زمان پاسخ گویی	ملاحظات
			از	تا		
۱	زبان عربی	۱۵	۵۱	۶۵	۱۵ دقیقه	۶۰ سؤال ۵۵ دقیقه
۲	تاریخ	۱۰	۶۶	۷۵	۱۵ دقیقه	
۳	جغرافیا	۱۰	۷۶	۸۵		
۴	منطق	۱۵	۸۶	۱۰۰	۱۵ دقیقه	
۵	اقتصاد	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۱۰ دقیقه	

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

علوم اجتماعی

مباحث کل کتاب
جامعه‌شناسی ۱

سهم در کنکور: ۵-۴ سؤال

زبان و ادبیات فارسی

مباحث کل کتاب
علوم و فنون ادبی ۱

سهم در کنکور: ۷ سؤال

ریاضی

مباحث کل کتاب
ریاضی و آمار ۱

سهم در کنکور: ۷ سؤال

اقتصاد

مباحث کل کتاب
اقتصاد

سهم در کنکور: ۵ سؤال

منطق

مباحث کل کتاب
منطق

سهم در کنکور: ۷-۶ سؤال

تاریخ و جغرافیا

مباحث کل کتاب
تاریخ ۱ و جغرافیای ایران

سهم در کنکور: ۹ سؤال

زبان عربی

مباحث کل کتاب
عربی، زبان قرآن ۱

سهم در کنکور: ۷ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع‌بندی و تثبیت مباحث پایه دهم

یک آزمون تعیین سطح و ارزیابی پایه دهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم
(مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم)

یک آزمون جمع‌بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

- شما می‌توانید به صورت اختیاری به سؤالات دفترچه ۳ (پیش‌خوانی پایه یازدهم) پاسخ دهید.
- در صورت پاسخ‌دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه یازدهم دریافت می‌کنید.

ویژه دانش‌آموزان پیش‌نماز

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٥١ - ٥٦)

۵۱- ﴿وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾:

- (۱) و آن‌ها را در رحمتمان وارد کردیم، حتماً آنان نیکوکار بودند!
- (۲) و ما و آنان را در رحمت خویش وارد کن، همانا آنان از نیکوکاران بودند!
- (۳) و آن‌ها را در رحمت خود وارد کردیم، بدون شک آنان از نیکوکاران بودند!
- (۴) و آنان را در محبت و مهربانی داخل کردیم، قطعاً آنان نیکوکاران بودند!

۵۲- «يُؤَكِّدُ الْغَوَاصُونَ أَنَّ ضَوْءَ الْأَسْمَاكِ يَنْبَغُثُ مِنْ نَوْعِ الْبَكْتِيرِيَا الَّتِي تَوْجَدُ تَحْتَ عَيْنِي هَذِهِ الْأَسْمَاكِ!»:

- (۱) غواصان تأکید می‌کنند که نورهای ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری‌ها که زیر چشم این ماهی‌ها یافت می‌شود، ارسال می‌شود!
- (۲) غواصان تأکید دارند نورهای این ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری که زیر دو چشم این ماهی‌ها یافت می‌شود، فرستاده می‌شود!
- (۳) غواص‌ها تأکید دارند که نور این ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری که زیر چشم این ماهی یافت می‌شود، ارسال می‌شود!
- (۴) غواصان تأکید می‌کنند که نور ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری که زیر چشمان این ماهی‌ها یافت می‌شود، فرستاده می‌شود!

۵۳- «نَسِيتُ بَعْضَ أَصْدِقَائِي بَعْدَ تَخْرُجِي مِنَ الْمَدْرَسَةِ لِأَنَّ الْبَعِيدَ عَنِ الْعَيْنِ بَعِيدٌ عَنِ الْقَلْبِ!»:

- (۱) برخی از دوستانم را بعد از فارغ‌التحصیلی از مدرسه‌ام فراموش کردم زیرا دور از چشم، دور از قلب‌ها است!
- (۲) برخی از دوستانم را بعد از فارغ‌التحصیلی‌ام از مدرسه فراموش کردم زیرا دور از چشم، دور از قلب است!
- (۳) برخی از دوستان بعد از فارغ‌التحصیلی‌ام از مدرسه فراموش شدند زیرا دور از چشم، دور از قلب‌ها است!
- (۴) برخی از دوستان را بعد از فارغ‌التحصیلی از مدرسه فراموش کردم زیرا دور از چشم، دور از قلب است!

۵۴- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) رَبِّ انْقَطِعْ رَجَائِي عَنِ الْخَلْقِ: پروردگرم امیدم را از آفریدگان قطع کرد!
- (۲) اِسْتَرْجَعْتُ كُتُبِي الَّتِي كَانَتْ فِي الْمَكْتَبَةِ: کتاب‌هایم را که در کتابخانه بود، پس دادم!
- (۳) لِكِتَابِنَا الْعَرَبِيِّ فِي السَّنَةِ الْعَاشِرَةِ ثَمَانِيَةِ دُرُوسٍ: کتاب عربی ما در سال دهم، هشت درس دارد!
- (۴) عَلِمْتُ الْأُمَّةَ الْلُغَةَ عَنِ طَرِيقِ السَّفَرِ إِلَى الْبِلَادِ الْعَرَبِيَّةِ: زبان توسط مادر از طریق سفر به کشورهای عربی یاد گرفته شد!

۵۵- «آیا می‌دانید که کلاغ سی سال یا بیشتر زندگی می‌کند؟»:

- (۱) هَلْ نَعْلَمُ أَنَّ الْغُرَابَ تَعِيشَ ثَلَاثِينَ سَنَاتٍ أَوْ أَكْثَرَ؟
- (۲) أَتَعْلَمُونَ أَنَّ الْغُرَابَ يَعْيشُ ثَلَاثِينَ سَنَةً أَوْ أَكْثَرَ؟
- (۳) أَتَعْلَمَانِ أَنَّ الْغُرَابَ يَعْيشُ ثَمَانِينَ سَنَةً أَوْ أَكْثَرَ؟
- (۴) هَلْ تَعْلَمَنَّ أَنَّ الْغُرَابَ تَعِيشَ ثَلَاثِينَ سَنَةً أَوْ أَكْثَرَ؟

۵۶- عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْمَفْهُومِ: «يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ»:

- (۱) گر بگویم که مرا حال پریشانی نیست
- (۲) تو کز محنت دیگران بی‌غمی
- (۳) از هر کرانه تیر دعا کرده‌ام روان
- (۴) دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند
- رنگ رخسار خبر می‌دهد از سرّ ضمیر
- نشاید که نامت نهند آدمی
- باشد کز آن میانه یکی کارگر شود
- گل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند

■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٥٧ - ٦٠) بِمَا يَنْاسِبُ النَّصَّ:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِينَا كَثِيرًا مِنَ النِّعَمِ فِي الدُّنْيَا لِنَسْتَفِيدَ مِنْهَا وَطَلَبَ مِنَّا أَنْ نَعْبُدَهُ فَقَطْرَ. إِنَّهُ يُخْرِجُ مِنَ الْأَشْجَارِ ثَمَرَاتٍ لَنَا وَ يُنْزِلُ مِنَ الْغَيْمِ الْأَمْطَارَ. هُوَ الَّذِي جَهَّزَنَا بِقُوَّةٍ مُفْتَكِرَةٍ. مَا خَلَقَ اللَّهُ الْعَالَمَ وَ مَا فِيهِ بِالْبَاطِلِ فَإِنَّا مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنْ الْبِقَاعِ وَ الْبِهَائِمِ. نَرَى كَثِيرًا مِنَ الْعَجَائِبِ فِي خَلْقِ الْحَيَوَانَاتِ مِنَ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةِ وَ الدَّلَافِينِ فِي الْبِحَارِ وَ عُودِ الْقَطْرِ الَّتِي تَفَرِّزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا حَتَّى الْغَرَابِ وَ صَوْتِهِ الْمُحْدِرِ وَ الْحِرْبَاءِ وَ عِيُونِهَا الْمُتَحَرِّكَةِ. قَالَ اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ: ﴿هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾. إِذْنًا عَلَيْنَا أَنْ نَهْتَمَّ بِالْأَرْضِ وَ اسْتِعْمَارِهَا.

٥٧- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (١) فِي خَلْقِ اللَّهِ تَعَالَى قَلِيلٌ مِنَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي لَا فَائِدَةَ لَهَا. (٢) خَلَقَ اللَّهُ الْعَالَمَ وَ مَا فِيهِ لِنَسْتَفِيدَ مِنْهَا.
- (٣) لِلْأَسْمَاكِ عُودٌ تَفَرِّزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا.
- (٤) لِلْقَطْرِ صَوْتٌ يُحْدِرُ بِهِ.

٥٨- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- (١) إِنَّ اللَّهَ يُخْرِجُ مِنَ الْأَشْجَارِ ثَمَرَاتٍ وَ يُنْزِلُ مِنَ الْغَيْمِ الْأَمْطَارَ.
- (٢) طَلَبَ اللَّهُ مِنَّا الْعُبُودِيَّةَ مُقَابِلَ الْإِسْتِفَادَةِ مِنَ النِّعَمِ.
- (٣) عَلَيْنَا أَنْ نَهْتَمَّ بِالْأَرْضِ وَ اسْتِخْرَاجِهَا.
- (٤) قُدْرَةُ التَّفَكُّرِ وَ التَّعَقُّلِ فِينَا مِنْ مَخْلُوقَاتِ اللَّهِ تَعَالَى.

■ عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٥٩ وَ ٦٠)

٥٩- «الْمُضِيئَةُ»

- (١) اسْمٌ - مَفْرَدٌ - مُؤَنَّثٌ - مَعْرَبٌ / صِفَةٌ وَ مَجْرُورٌ
- (٢) مَفْرَدٌ - مُؤَنَّثٌ - مَذْكَرُهُ «الْمُضِيئَةُ» - مَعْرَبٌ / صِفَةٌ لـ «الْأَسْمَاكِ» وَ مَجْرُورٌ بِالْكَسْرِ
- (٣) اسْمٌ - مَعْرَبٌ - مُؤَنَّثٌ - مَفْرَدٌ وَ جَمْعُهَا «الْمُضِيئَاتُ» / صِفَةٌ وَ مَوْصُوفُهَا «الْأَسْمَاكِ»
- (٤) اسْمٌ - مَفْرَدٌ - مَعْرَبٌ - مُؤَنَّثٌ لِأَنَّ كَلِمَةَ «الْأَسْمَاكِ» مُؤَنَّثَةٌ فِي الْحَقِيقَةِ / صِفَةٌ وَ مَجْرُورٌ

٦٠- «اسْتَعْمَرَ»

- (١) فِعْلٌ مَاضٍ - ثَلَاثِيٌّ مُزِيدٌ - لِلْمَفْرَدِ الْمَذْكَرِ الْغَائِبِ - لَازِمٌ - مَعْلُومٌ - حُرُوفُهُ الْأَصْلِيَّةُ «ع م ر»
- (٢) فِعْلٌ - لِلْغَائِبِ - لَهُ ثَلَاثَةُ حُرُوفٍ زَائِدَةٍ - مُتَعَدٍّ - مُضَارَعَةٌ «يَسْتَعْمَرُ»
- (٣) فِعْلٌ مَاضٍ وَ مُصَدَّرُهُ «اسْتَعْمَرَ» - لِلْمَفْرَدِ الْمَذْكَرِ الْغَائِبِ - مَعْلُومٌ - حُرُوفُهُ الزَّائِدَةُ «ا س ت»
- (٤) لِلْغَائِبِ - مُتَعَدٍّ - مَعْلُومٌ - مَاضٍ وَ مُضَارَعَةٌ يَأْتِي عَلَى وَزْنِ «يَسْتَفْعِلُ» - مَفْعُولُهُ ضَمِيرٌ «كُمْ»

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٦١ - ٦٥)

٦١- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

- (١) عَلَى كُلِّ النَّاسِ أَنْ يَتَعَايَشُوا مَعَ بَعْضِهِمْ تَعَايُشًا سَلَامِيًّا!
- (٢) لَا تَتَحَرَّكْ عَيْنُ الْيَوْمَةِ وَلَكِنَّهَا تُعَوِّضُ هَذَا النِّقْصَ بِتَحْرِيكِ رَأْسِهَا!
- (٣) يَحْتَقِلُ النَّاسُ فِي الْهُندُورِاسِ بِهَذَا الْيَوْمِ وَ يُسَمُّونَهُ مَهْرَجَانَ مَطَرِ السَّمَكِ!
- (٤) الْبَيْرُ حُفْرَةٌ عَمِيقَةٌ يَسْتَخْرِجُ الْمَاءَ أَوْ النِّقْطَ مِنْهَا!

٦٢- عَيْنُ الْمَعْدُودِ مُضَافًا إِلَيْهِ:

- (١) مَوْعِدُ الْفُطُورِ مِنَ السَّاعَةِ السَّابِعَةِ صَبَاحًا إِلَى السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ!
- (٢) مَسْئُولُ الْإِسْتِقْبَالِ أُعْطِيَ غُرْفَةً وَاحِدَةً لِي وَ اسْتَلَمَ غُرَفَتَيْنِ اثْنَتَيْنِ مِنْ رُمَلَائِي!
- (٣) فِي ثَلَاثِ غُرَفٍ مِنَ الْفُنْدُقِ الْمُكَيِّفَاتِ لَا تَعْمَلُ!
- (٤) قَمَرَانِ اثْنَانِ حَوْلَ كَوْكَبِ الْمَرِيخِ!

٦٣- عَيْنُ الْمَفْعُولِ الَّذِي جَاءَ قَبْلَ الْفَاعِلِ:

- (١) تحيّرني الدّلافين في حركاتها الجماعيّة!
- (٢) شاهد النّاس ظاهرة مطر السّمك مرّتين في السّنة!
- (٣) استخدمت الصّين نقوداً ورقيةً لأوّل مرّة!
- (٤) شكرت المديرية في الاصطفاف الصّباحيّ جميع الطّالبات!

٦٤- عَيْنُ مَا فِيهِ فِعْلٌ مُتَعَدٍّ:

- (١) ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ...﴾
- (٢) ﴿واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرّقوا...﴾
- (٣) القمرّ كوكب يدور حول الأرض!
- (٤) لا تنظّروا إلى كثرة صلاتهم و صومهم!

٦٥- عَيْنُ مُصَدَّرٍ مِنْ مَزِيدٍ ثَلَاثِي:

- (١) يقدرُ هذا الحيوان على سماع صوتِ السّاعة من البعيد!
- (٢) هل تعلمُ ما هو سبب تشكّل ظاهرة مطر السّمك؟
- (٣) استخدّموا قوّتكم لتتعلّموا دروساً مفيدة لحياتكم!
- (٤) شاهد النّاس نزول الثّلج من السّماء!

- ۶۶- کدام موارد درباره شیوه کار تاریخ‌نگاری هرودت، درست است؟
- الف - نتوانسته از انگیزه‌ها و جهت‌گیری‌های خود نسبت به برخی موضوعات جلوگیری کند.
 ب - وی با استفاده از تجربیات و دستاوردهای فلسفه و ادبیات، تاریخ‌نگاری را ارتقاء بخشید.
 ج - به تأثیر جغرافیا بر تاریخ و رویدادهای تاریخی توجه خاصی نشان داده است.
 د - وی در گزارش روایت‌های خود، از منابع و اسناد دولتی بهره‌مند بوده است.
- (۱) «الف» و «ب» (۲) «ج» و «د» (۳) «الف» و «ج» (۴) «ب» و «د»
- ۶۷- کدام گزینه درباره کتاب العبر، اثر یکی از اندیشمندان مسلمان تونس، درست است؟
- (۱) بخش از مقدمه این کتاب به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ و رفتار آدمیان اختصاص دارد.
 (۲) از جمله آثاری است که به شیوه تاریخ‌نگاری جدید و نه قدیمی، نگارش یافته است.
 (۳) مؤلف این کتاب خود از کاتبان درباری بود و به اسناد بی‌شماری دسترسی داشت.
 (۴) موضوع اصلی این کتاب، ارتباط میان تاریخ و جغرافیا و جغرافیای تاریخی است.
- ۶۸- مطالعه و شناخت دوران بسیار طولانی پیش از تاریخ، متکی بر کدام یک از منابع زیر است؟
- (۱) کتاب‌های تاریخی (۲) نوشته‌های جغرافیایی
 (۳) کاوش‌های باستان‌شناسی (۴) تحقیقات علمی مورخان
- ۶۹- کدام موارد درباره دوران فرمانروایی مادها درست است؟
- الف - یورش‌ها غارتگری‌های پیاپی اکدی‌ها زمینه اتحاد قبایل پراکنده ماد را فراهم آورد.
 ب - «آستیگ» با بزرگان ماد متحد شد و به تسلط سکاها بر قلمرو ماد پایان داد.
 ج - «هوخشتر» با حکومت بابل، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد.
 د - «دهیوک» شهر هگمتانه را بنا کرد و مرکز حکومت خود قرار داد.
- (۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «الف» - «د» (۴) «ج» - «د»
- ۷۰- کدام مورد درباره منابع دست‌اول برای پژوهش در تاریخ ایران، درست است؟
- الف - پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارش تاریخی محسوب می‌شود و شرح جنگ‌های ایران و روم را بازگو می‌کند.
 ب - از سنگ‌نوشته‌های دوره هخامنشیان معلوم می‌شود که در آن دوران قوانینی وجود داشته که قدرت و اختیارات پادشاه را محدود می‌کرده است.
 ج - متون دینی مربوط به قرون نخستین اسلامی، بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در دوران ساسانی دلالت دارد.
 د - الواح گلی تخت‌جمشید بیانگر آن است که در زمان هخامنشیان، زن و مرد در کنار هم و با حقوق برابر کار می‌کردند.
- (۱) «الف» و «ب» (۲) «ج» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «د»
- ۷۱- اردشیر ساسانی یا همان اردشیر بابکان برای تشکیل حکومت متمرکز و قدرتمند چه اقداماتی انجام داد؟
- (۱) باقی گذاشتن حکومت‌های نیمه‌مستقل با شرط محدود شدن قدرت و اختیارات سیاسی
 (۲) از بین بردن حکومت‌های نیمه‌مستقل و مستقل و یکپارچه ساختن سرتاسر سرزمین
 (۳) جنگ با مخالفان و یا نامه‌نگاری و ارائه دلیل‌های گوناگون برای قانع کردن
 (۴) استفاده از ملوک طوایف‌های باقی‌مانده از دوره اشکانیان در مجلس مشورتی

۷۲- کدام موارد درباره نظام حکومتی ایران باستان درست است؟

الف - ادعای مقام پادشاهی به خواست اهوره مزدا

ب - قدرت دو مجلس در تعیین جانشین پادشاه

ج - نقش ممتاز و بسیار مهم دبیران در تشکیلات اداری

د - تقسیم بندی قلمرو به تعداد زیادی شهری

(۱) «ج» ← سلوکیان، «ب» ← اشکانیان، «د» ← هخامنشیان، «الف» ← ساسانیان

(۲) «ب» ← اشکانیان، «الف» ← هخامنشیان، «ج» ← ساسانیان، «د» ← سلوکیان

(۳) «د» ← ساسانیان، «ج» ← سلوکیان، «الف» ← اشکانیان، «ب» ← هخامنشیان

(۴) «الف» ← هخامنشیان، «د» ← ساسانیان، «ب» ← سلوکیان، «ج» ← اشکانیان

۷۳- یک محقق پس از پژوهش درباره رابطه صنایع و هنرهای گوناگون در گروه‌ها و ملل مختلف، نتایج پژوهش خود را به صورت زیر دسته بندی کرده است. هریک از این هنرها به ترتیب به کدام ملت و دوره تعلق دارد؟

الف - صنعتگران علاوه بر مهارت در سفالگری، در ساخت ابزار و جنگ افزارهای مفرغین نیز ماهر بودند.

ب - از خشت خام و روکشی از آجر نوشته‌ها و آجرهای لعاب دار در معماری آن استفاده می شده است.

ج - از سنگ آهک و سنگ خارا برای ساخت بناها استفاده می کردند.

د - کشف ابزارها و آثار هنری از ویرانه های آن، شکوفایی صنعت و هنر را نشان می دهد.

(۱) سومری ها - یونانی ها - مصری ها - سومری ها

(۲) سومری ها - ایلامی ها - مصری ها - دره سند

(۳) بین النهرینی ها - مصری ها - ایلامی ها - چینی ها

(۴) اقوام هند و اروپایی - سومری ها - بین النهرینی ها - چینی ها

۷۴- هریک از عبارات زیر، به ترتیب در توصیف کدام یک از اقوام، تمدن ها یا ساکنان محوطه های باستانی است؟

الف - مناسک طاقت فرسای آن ها به تدریج موجب روی گردانی برخی پیروان شد.

ب - آیین و اصولی برای اداره جامعه و حکومت عرضه کردند.

ج - با مصر و دیگر مناطق همجوار خود، روابط بازرگانی داشتند.

د - با لشکرکشی به سرزمین های شرق دریای مدیترانه در غرب آسیا، بقایای حکومت سلوکیان را برانداختند.

(۱) چینی ها - سومری ها - رومیان - میسنی ها

(۲) ساکنان بین النهرین - رومیان - سومری ها - مینوسیان

(۳) ساکنان دره سند - چینی ها - اکدی ها - سومری ها

(۴) هندی ها - چینی ها - مینوسیان - رومیان

۷۵- کدام یک از موارد زیر درباره آسورستان و مردمانش درست است؟

الف - سنگ تراشان هنرمند هخامنشی، از نقش برجسته های این منطقه الهام می گرفتند.

ب - گاه شماری دقیق و منظمی داشتند که رومیان نیز بر مبنای آن، دست به اصلاحاتی در گاه شماریشان زدند.

ج - خدایان زیادی را می پرستیدند و آنان را مهربان تر و دوستانه تر از خدایان تمدن های دیگر می پنداشتند.

د - اجاره بهای کشتزارهای این منطقه، منبع درآمد هنگفتی برای ساسانیان محسوب می شد.

(۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

۷۶- کدام یک از عبارات‌های زیر دربارهٔ جغرافیا نادرست است؟

- الف - جغرافیا قدیمی‌ترین دانش بشری است که انسان در طول تاریخ از طریق آن تلاش کرده است که ناشناخته‌های جهان هستی را معلوم و وضع زندگی خود را بهبود بخشد.
- ب - علم جغرافیا از یافته‌های علوم دیگر استفاده کرده و با یک دید همه‌جانبه بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آنها انجام می‌دهد.
- ج - جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند، بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست؛ پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.
- د - واژهٔ جغرافیا، برای اولین بار توسط اراتوستن دانشمند یونانی ارائه شد. او جغرافیا را «علم مطالعهٔ زمین و روابط متقابل انسان و محیط طبیعی» معرفی می‌کند.

(۱) «ج» و «د» (۲) «الف» و «ب»

(۳) «ج» و «ب» (۴) «الف» و «د»

۷۷- با توجه به مراحل پژوهش در جغرافیا، کدام مورد به‌درستی بیان شده است؟

- الف - جغرافی‌دانان تلاش می‌کنند اطلاعات لازم را از منابع و روش‌های مختلفی به دست آورند.
- ب - میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس پژوهشگر در این گام تأثیرگذار هستند.
- ج - در این گام مطالعهٔ سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران موردنیاز پژوهشگر است.
- د - در این گام حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش به وقوع می‌پیوندد.

(۱) از نظر ترتیب مراحل، «د» بعد از «الف» و قبل از «ب» قرار می‌گیرد.

(۲) برای آغاز مراحل «ب» و «د» لازم است مراحل «ج» و «الف» ابتدا به‌طور کامل انجام شوند.

(۳) از نظر ترتیب مراحل، «الف» بعد از مورد «ب» و قبل از «ج» قرار می‌گیرد.

(۴) برای آغاز مرحلهٔ «د» لازم است ابتدا «ج» و سپس «ب» و «الف» انجام شوند.

۷۸- با توجه به عبارات زیر کدام مورد صحیح است؟

- الف - ایران به لحاظ وسعت و شاخص تراکم جمعیتی، ظرفیت بالایی را برای رشد جمعیت دارا است.
- ب - در کشور ما افزایش جمعیت و مقابله با روند کاهشی آن، امری ضروری است.

(۱) پژوهش در موقعیت نسبی ایران ما را به نتیجهٔ «الف» می‌رساند و «ب» نشان‌دهندهٔ اثر متقابل جغرافیای انسانی و پیشرفت است.

(۲) پژوهش در موقعیت ریاضی ایران ما را به نتیجهٔ «الف» می‌رساند و «ب» نشان‌دهندهٔ اثر متقابل جغرافیای انسانی و پیشرفت است.

(۳) «ب» نشان‌دهندهٔ اثر متقابل جغرافیای طبیعی و پیشرفت است و پژوهش در موقعیت نسبی ایران ما را به نتیجهٔ «الف» می‌رساند.

(۴) «ب» نشان‌دهندهٔ اثر متقابل جغرافیای طبیعی و پیشرفت است و پژوهش در موقعیت ریاضی ایران ما را به نتیجهٔ «الف» می‌رساند.

۷۹- با توجه به موارد زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

«الف: ماهی دشت کرمانشاه ب: دشت نهاوند همدان ج: دشت کاکان در فارس»

(۱) «الف» همانند «ج» حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها می‌باشد و «ب» در هنگام چین خوردگی و در حدفاصل طاق‌دیس‌ها تشکیل شده است.

(۲) «ج» برخلاف «الف» هنگام چین خوردگی و در حدفاصل طاق‌دیس‌ها تشکیل شده است و «ب» در نتیجهٔ گسل خوردگی و فرونشست بخشی از پوسته زمین به وجود آمده است.

(۳) «ب» برخلاف «الف» در نتیجهٔ گسل خوردگی و فرونشست بخشی از پوستهٔ زمین تشکیل شده است و «ج» در اثر انباشت مواد فرسایش یافته در نواحی پست به وجود آمده است.

(۴) «ب» برخلاف «ج» در اثر انباشت مواد فرسایش یافته در نواحی پست به وجود آمده است و «الف» حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها می‌باشد.

۸۰- میانگین دمای دو شهر ایران در تاریخ بیستم بهمن‌ماه ۱۴۰۳، مطابق شکل زیر اندازه‌گیری شده است. بر این اساس، وارونگی دما در شهر مشاهده می‌شود که عامل است.

دما (درجهٔ سانتی‌گراد)

جهت افزایش ارتفاع از سطح زمین	۹	-۳
	۱۷	۷
	۱۰	۱۰
	۱۳	۱۵
	«ب»	«الف»

(۲) «الف» - ایجاد آلودگی در شهرهای صنعتی

(۱) «الف» - تشدید آلودگی در شهرهای صنعتی

(۴) «ب» - تشدید آلودگی در شهرهای صنعتی

(۳) «ب» - ایجاد آلودگی در شهرهای صنعتی

۸۱- بر اساس متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«در شمال و جنوب کشورمان دریاهای «الف»، «ب» و «ج» قرار دارند که به ترتیب از نظر تأمین بخش عمدهٔ خاویار جهان، منابع عظیم نفت و گاز و سواحل باقابلیت‌های دفاعی دارای اهمیت هستند.»

(۱) «الف» از طریق کانال دن - ولگا به دریای سیاه ارتباط پیدا کرده است و کشور ما از طریق «ب» و «ج» می‌تواند به ترتیب با شش و سه کشور دیگر ارتباط برقرار کند.

(۲) پرآب‌ترین و طولیل‌ترین رود ایران به «ج» می‌ریزد، و «الف» و «ب» به ترتیب دارای امتداد شمالی - جنوبی و جهت شرقی - غربی هستند.

(۳) «ب» از ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره برخوردار است و «الف» و «ج» به ترتیب از نظر دسترسی به بازار مصرف کشورهای آسیای شرقی و دسترسی به آب‌های آزاد دارای اهمیت است.

(۴) تنها بندر اقیانوسی ایران در «ج» واقع است و «الف» و «ب» به ترتیب بر اثر جدا ماندن بخشی از آب‌های دریای تتیس و پیشروی آب اقیانوس هند به دره‌های زاگرس ایجاد شده‌اند.

۸۲- اگر میزان موالید در کشوری ۱,۵۰۰,۰۰۰ نفر و مرگ و میر آن ۴۳۰,۰۰۰ نفر باشد و کل جمعیت ۶۰ میلیون نفر باشد، میزان رشد طبیعی جمعیت این کشور، چند درصد است؟

- (۱) ۱/۸۷ (۲) ۰/۰۷۸ (۳) ۰/۷۸ (۴) ۱/۷۸

۸۳- با توجه به موارد زیر، کدام یک در خصوص «تقسیمات کشوری» درست است؟

الف - در دوره قاجار، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان «ایالت» تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.

ب - پس از ورود آریایی‌ها به فلات ایران و در نخستین مرحله زندگی اجتماعی، یک آبادی کوچک را «ویس» می‌نامیدند.

ج - در دوره صفویه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.

د - تقسیمات کشوری در دوره افشاریه به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه

(۱) «ب» و «د» (۲) «الف» و «ج»

(۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «د»

۸۴- شکل سکونتگاه‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه مشخص شده است؟

الف - روستاهایی که تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود هستند.

ب - روستاهایی که در منطقه ساحلی شکل می‌گیرند.

ج - روستاهایی که در دامنه یک کوه استقرار یافته‌اند.

د - روستاهایی که در آن، زمین‌های کشاورزی در اطراف خانه‌ها قرار دارند.

(۱) پلکانی - متمرکز - خطی - پراکنده (۲) متمرکز - خطی - پلکانی - پراکنده

(۳) پلکانی - خطی - متمرکز - متمرکز (۴) خطی - پلکانی - متمرکز - پراکنده

۸۵- کدام گزینه برای تکمیل عبارت زیر مناسب نیست؟

«عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی کشورمان، نشان می‌دهد که.....»

(۱) بین مناطق کشور از نظر دسترسی به منابع و امکانات، تعادل برقرار نشده است.

(۲) برنامه‌ریزی‌ها، متناسب با شناسایی ظرفیت‌های هر منطقه صورت نگرفته است.

(۳) هر استانی با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های خود، صنایع ماشینی خاصی دارد.

(۴) از دید ترکیبی علم جغرافیا برای شناسایی توان‌های محیطی استفاده نشده است.

۸۶- در کدام عبارت حکم و قضاوت وجود دارد؟

- (۱) حکم یک قاضی در محکوم کردن یک جنایتکار.
- (۲) او به من دستور داده که به شهرستان بروم.
- (۳) هرگز از دستور قاضی اجرای احکام، سرپیچی نکن.
- (۴) باید به احکام صادره از دادگاه کیفری عمل کنی.

۸۷- کدام گزینه درباره دانش منطق درست است؟

- (۱) منطقی علمی است که در خدمت علوم و سایر دانش‌ها است، بنابراین صرفاً عملی بوده و فاقد جنبه‌های نظری می‌باشد.
- (۲) منطق علمی است که صورتی اکتسابی دارد و دانشمندان مختلف به ابداع و اختراع قوانین مربوط به آن دانش پرداخته‌اند.
- (۳) منطق مانند شاقول بنایی است که سبب می‌شود تا علاوه بر تأمین محتوای لازم، بنای اندیشه به شکل محکمی پدید آید.
- (۴) منطق به دو حیطه تعریف و استدلال تقسیم می‌شود که در هر دو وظیفه منطق جلوگیری از خطای در اندیشه است.

۸۸- در کدام گزینه مغالطه ابهام در مرجع ضمیر وجود دارد؟

- (۱) وقتی سعید به پدرش رسید، لباس‌های خاکی ایشان را تکاند.
- (۲) از پدرش پرسید که ماشین مادرش را در کجا پارک کرده است؟
- (۳) پدرش گفت که ماشین خراب شده و مجبور شده آن را به تعمیرگاه ببرد.
- (۴) سعید با تعجب پرسید: حالا چگونه می‌خواهد جواب این مشکل بزرگ را بدهد؟

۸۹- با توجه به مکالمه زیر کدام گزینه صحیح است؟

- مگر نگفته بودی که برای من غذا سفارش داده‌ای، پس چرا پول آن پرداخت نشده است؟

+ من فقط گفتم برایت غذا سفارش می‌دهم، نگفتم که پول آن را هم خودم پرداخت می‌کنم!

- (۱) مولوی از مغالطه‌ای که در این عبارت به کار رفته به عنوان «دائم رهن» یاد می‌کند.
- (۲) مغالطه‌ای که فرد دوم دچار آن شده ناشی از به کار بردن دلالت مطابقی به جای التزامی است.
- (۳) از آن جایی که مربوط به الفاظ در زندگی روزمره است، در حیطه کاربرد منطق جای نمی‌گیرد.
- (۴) در این مکالمه از جانب هیچ‌یک از طرفین خطای ذهنی یا مغالطه صورت نگرفته است.

۹۰- اگر رابطه مفهوم A و مفهوم B از جهتی خاص و از جهتی عام باشد و مفهوم C از مفهوم B اعم باشد، آنگاه کدام

گزینه صحیح است؟

- (۱) می‌توان نتیجه گرفت بین «A» و «B» نسبت عموم و خصوص مطلق برقرار است.
- (۲) بین دو مفهوم A و C ممکن نیست یکی از روابط عموم و خصوص من وجه یا تباین برقرار باشد.
- (۳) می‌توان نتیجه گرفت بین دو مفهوم «A» و «C» رابطه عموم و خصوص مطلق یا رابطه تساوی برقرار است.
- (۴) اگر رابطه بین «A» و «C» عموم و خصوص مطلق باشد؛ آنگاه نسبت «غیر A» و «C» عموم و خصوص من وجه است.

۹۱- جزئی یا کلی بودن مفاهیم زیر در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

«قاره آمریکا - پیامبر - اولین دریاچه روستا - هارون خلیفه عباسی - بهترین شاگرد افلاطون»

- (۱) جزئی - کلی - کلی - جزئی - کلی
- (۲) جزئی - کلی - کلی - کلی - جزئی
- (۳) کلی - جزئی - کلی - جزئی - کلی
- (۴) کلی - جزئی - جزئی - جزئی - کلی

۹۲- دربارهٔ تعریف «ترکیبی» می‌توان گفت

- (۱) تنها زمانی که استفاده از سایر شیوه‌های تعریف ممکن نباشد، از این شیوه استفاده می‌شود.
- (۲) در این شیوه حداکثر ۲ نوع تعریف برای روشن کردن یک تصور مجهول استفاده می‌شوند.
- (۳) تعریف «خاموشی» به «لحظاتی که در آن نور وجود ندارد» نوعی تعریف ترکیبی می‌باشد.
- (۴) ممکن است فاقد یکی از شروط جامع بودن، مانع بودن، واضح بودن و دوری نبودن باشد.

۹۳- در کدام یک از استدلال‌های زیر «مغالطهٔ تمثیل ناروا» مشاهده می‌شود؟

- (۱) چشم‌هایم امروز می‌سوزند؛ فکر می‌کنم هوای شهر دوباره آلوده است که این‌طور شده‌ام!
- (۲) تمام کتاب‌ها را خوانده‌ام و تست‌های زیادی زده‌ام؛ به نظرم در امتحان نمرهٔ خوبی خواهم گرفت!
- (۳) امیرحسین هر سال پس از پاس شدن ریاضی همه را مهمان می‌کند؛ امسال هم منتظر مهمانی او هستیم!
- (۴) آن پیرمرد را می‌بینی که همهٔ موهای سرش ریخته؟ حتماً مانند علی از شامپوی بی‌کیفیت استفاده کرده است!

۹۴- موضوع در قضیهٔ «بی‌شک تو راست‌گو هستی» و محمول در قضیهٔ «من یک ساعت هوشمند دارم» به ترتیب کدام‌اند؟

- (۱) تو - یک ساعت هوشمند
- (۲) بی‌شک - دارندهٔ یک ساعت هوشمند
- (۳) تو - دارندهٔ یک ساعت هوشمند
- (۴) بی‌شک - یک ساعت هوشمند

۹۵- کدام گزینه، قضیهٔ شخصیه به حساب می‌آید؟

- (۱) فریاد من از فراق یار است.
- (۲) علی به بازار شهر رفته بود.
- (۳) آن که منظور دیده و دل ماست.
- (۴) بامدادی تا به شب رویت می‌پوش.

۹۶- اگر قضیهٔ «هر سنگی غیر انسان است» متضاد متداخل قضیه‌ای باشد، آن قضیه چیست؟

- (۱) هیچ سنگی انسان نیست.
- (۲) بعضی سنگ‌ها غیر انسان هستند.
- (۳) بعضی سنگ‌ها انسان هستند.
- (۴) هر سنگی انسان است.

۹۷- در کدام گزینه، دامنۀ مصادیق موضوع و محمول، علامت یکسانی دارد؟

- (۱) گروهی از فقها، زکات را در معنای مالیات امروزی می‌دانند.
- (۲) همهٔ حقوق‌دانان، وفای به قراردادهای لازم تلقی می‌کنند.
- (۳) برخی کشورها به کنوانسیون حقوق کودک ملحق نشده‌اند.
- (۴) اغلب کتب حقوقی، دارای ادبیات و زبان ساده‌ای نیستند.

۹۸- کدام قیاس معتبر است؟

(۱) مقدمه اول: هر الف ب است.	مقدمه دوم: بعضی الف د است.	نتیجه: بعضی ب د است.
(۲) مقدمه اول: بعضی الف د نیست.	مقدمه دوم: هر د ج است.	نتیجه: بعضی الف ج نیست.
(۳) مقدمه اول: هیچ الف د نیست.	مقدمه دوم: بعضی د ج نیست.	نتیجه: بعضی الف ج نیست.
(۴) مقدمه اول: هر الف ب است.	مقدمه دوم: هر ج ب است.	نتیجه: هر الف ج است.

۹۹- کدام عبارت درست است؟

- (۱) در عبارت «گربه محروم اگر پر داشتی / تخم گنجشک از زمین برداشتی» به عدم پیوستگی بین پر داشتن گربه و برداشتن تخم گنجشک حکم شده است.
- (۲) در بیت «رأی خداوند راست حاکم و فرمانرواست / گر بکشد، بنده‌ایم ور بنوازد، غلام» یک قضیه شرطی به کار رفته و «بنده‌ایم» جواب شرط آن است.
- (۳) در بیت «هزار بوسه دهم بر سحای نامه تو / اگر ببینم بر مهر او، نگین تو را» یک قضیه شرطی متصل به کار رفته که مقدم و تالی در آن به ترتیب هستند.
- (۴) در عبارت «گر به صورت آدمی انسان بدی / احمد و بوجهل خود یکسان بدی» از آنجا که مصراع اول دارای ادات شرط است، پس مقدم محسوب می‌شود.

۱۰۰- در کدام گزینه احتمال بروز مغالطه «بزرگ‌نمایی - کوچک‌نمایی» وجود دارد؟

- (۱) من زیاد اهل مطالعه کتاب نیستم؛ اما با سواد اندک هم می‌توان فهمید که سیگار کشیدن ضرر دارد.
- (۲) از شما که حدود ۱۰۰ مقاله در زمینه حقوق خانواده نوشته‌اید بعید است که بخواهید از همسر خود طلاق بگیرید.
- (۳) حمله جنگنده‌های دشمن به مناطق مرزی، نقض آشکار حقوق بشردوستانه بود؛ چرا که هزاران کشته و زخمی بر جای گذاشت.
- (۴) در انتخابات شورای مدرسه، بیش از ۹۰ درصد از دانش‌آموزان به محمد رأی دادند؛ می‌توان گفت که او مقبولیت گسترده‌ای در مدرسه دارد.

۱۰۱- با توجه به اطلاعات زیر که مربوط به کارگاه تولیدی لباس آقای مسعودی است؛ محاسبه کنید که این کارگاه تولیدی در طول یک سال چه عملکردی داشته است؟

- خرید مواد اولیه برای تولید ماهیانه: ۲۱ میلیون تومان
- دستمزد ماهیانه هر کارگر: ۱۰/۵ میلیون تومان (مجموعاً ۳ کارگر)
- پول آب، برق، گاز، عوارض شهرداری و مالیات سالیانه: ۶۲ میلیون تومان
- تولید و فروش ۹۱۰ واحد پیراهن در سال: هر یک به ارزش ۴۵۰ هزار تومان
- تولید سالیانه ۶۸۰ واحد شلوار و فروش ۴۸۵ واحد از آن‌ها به ارزش هر یک ۶۲۰ هزار تومان
- (۱) ۱۸۲ میلیون ریال ضرر
- (۲) ۱۸۲ میلیون ریال سود
- (۳) ۲۱۹ میلیون ریال ضرر
- (۴) ۲۱۹ میلیون ریال سود

۱۰۲- فردی با سرمایه ۵۵۰ میلیون تومان، قصد دارد در یکی از موارد زیر سرمایه‌گذاری کند. با توجه به اصل هزینه فرصت، کدام مورد را انتخاب خواهد کرد و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

- خرید و فروش صنایع دستی با بازدهی سالانه ۲۵ درصد
- راه‌اندازی یک کارگاه کوچک دوخت لباس ورزشی با سود ۱۲۰ میلیون تومان در دو سال
- سپرده‌گذاری در حساب پس‌انداز بلندمدت بانک با سود سالیانه ۱۸ درصد
- سرمایه‌گذاری در بازار بورس با سود ماهیانه ۸ میلیون تومان
- (۱) خرید و فروش صنایع دستی - ۱۳۷/۵ میلیون تومان
- (۲) سپرده‌گذاری در بانک - ۶۰ میلیون تومان
- (۳) سپرده‌گذاری در بانک - ۹۶ میلیون تومان
- (۴) خرید و فروش صنایع دستی - ۹۹ میلیون تومان

۱۰۳- با توجه به جدول «تقاضا، عرضه، قیمت» کدام گزینه می‌بایست پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

ردیف	قیمت (به تومان)	مقدار تقاضا (به کیلو)	مقدار عرضه (به کیلو)
۱	۵۰۰	۵۰	۲۵
۲	۷۰۰	۴۵	۳۰
۳	۸۰۰	۴۰	۴۰
۴	۱۰۰۰	۳۰	۵۰
۵	۱۲۰۰	۲۵	۶۰

الف - میزان مازاد یا کمبود عرضه در سطح قیمت ۷۰۰ تومان چند کیلو است؟

ب - میزان مازاد یا کمبود تقاضا در سطح قیمت ۱۰۰۰ تومان، چند کیلو است؟

ج - حداکثر میزان پرداختی مصرف‌کنندگان در سطح قیمت ۱۲۰۰ تومان، چقدر است؟

- (۱) ۱۰ کیلو مازاد عرضه - ۲۰ کیلو مازاد تقاضا - ۳۴,۰۰۰ تومان
- (۲) ۱۵ کیلو کمبود عرضه - ۲۵ کیلو کمبود تقاضا - ۲۰,۰۰۰ تومان
- (۳) ۱۵ کیلو کمبود عرضه - ۲۰ کیلو کمبود تقاضا - ۳۰,۰۰۰ تومان
- (۴) ۱۰ کیلو مازاد عرضه - ۲۵ کیلو کمبود تقاضا - ۱۵,۰۰۰ تومان

محل انجام محاسبات

۱۰۴- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف - کدام یک از موارد زیر می‌تواند تخصیص‌های بهینه‌ای را برای اقتصاد به وجود آورد؟

ب - در چه صورتی مصرف‌کنندگان عادات مصرفی خود را تغییر داده و به سراغ کالای جانشین می‌روند؟

ج - کدام یک از انواع محصولات جزء محصولات چندملیتی محسوب می‌شوند؟

(۱) عملکرد درست دولت - بعد از افزایش مالیات بر روی کالای خاص - محصولاتی با فناوری پیشرفته

(۲) افزایش نقدینگی - بعد از کاهش مالیات بر روی کالای خاص - محصولاتی با فناوری پیشرفته

(۳) عملکرد درست دولت - بعد از کاهش مالیات بر روی کالای خاص - محصولاتی با فناوری کمتر

(۴) افزایش نقدینگی - بعد از افزایش مالیات بر روی کالای خاص - محصولاتی با فناوری کمتر

۱۰۵- کدام گزینه مبین پاسخ درست و کامل سؤالات زیر در مورد اصل «مزیت نسبی» است؟

الف - اصل «مزیت نسبی» بیانگر کدام مفهوم است؟

ب - اگر به آن توجه نشود، چه نتایجی را در پی خواهد داشت؟

ج - ملازمه و همراهی این اصل با کدام مفهوم اقتصادی، موجب تخصیص بهینه منابع خواهد شد؟

(۱) هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه تولید آن در مقایسه با سایر کشورها بیشتر است، تولید کند. - رفاه جامعه

کاهش می‌یابد - هزینه هدررفته

(۲) هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه تولید آن در مقایسه با سایر کشورها بیشتر است، تولید کند. - در رقابت

با سایر رقبا متضرر خواهیم شد. - هزینه فرصت

(۳) هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه فرصت تولید آن در مقایسه با سایر کشورها کمتر است، تولید کند. - در

رقابت با سایر رقبا متضرر خواهیم شد. - هزینه هدررفته

(۴) هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه فرصت تولید آن در مقایسه با سایر کشورها کمتر است، تولید کند. - رفاه

جامعه کاهش می‌یابد - هزینه فرصت

۱۰۶- با توجه به جدول زیر که مربوط به یک کارخانه فرضی است:

الف - نرخ بیکاری چند درصد خواهد بود؟

ب - اگر کشور دچار رکود اقتصادی شده باشد، بیکاری رایج در کشور مربوط به کدام نوع از بیکاری است؟

جمعیت کل (نفر)	جمعیت پایین‌تر از ۱۵ سال (نفر)	جمعیت غیرفعال (نفر)	جمعیت شاغل (نفر)
۲۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰

(۲) ۱۲/۵ درصد - دوره‌ای

(۱) ۱۰ درصد - دوره‌ای

(۴) ۱۵ درصد - ساختاری

(۳) ۸۰ درصد - ساختاری

محل انجام محاسبات

۱۰۷- در این جدول سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدا و انتهای سال ۲۰۱۰ میلادی در ۳ کشور مختلف را ملاحظه می‌کنید. با فرض این که نرخ تورم در طی این سال در این کشورها برابر باشد، به ترتیب سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال برای کشور A و سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال برای کشور C، چند واحد پولی است؟

کشور	سطح عمومی قیمت‌ها	
	ابتدای سال	انتهای سال
A	؟	۱۲۶,۰۰۰
B	۱۵۳,۶۰۰	۱۹۲,۰۰۰
C	۲۵۰,۰۰۰	؟

(۲) ۷۸۵,۰۰۰ - ۱۰۰,۸۰۰

(۱) ۳۱۲,۵۰۰ - ۱۰۰,۸۰۰

(۴) ۷۸۵,۰۰۰ - ۱۰۰,۰۸۰

(۳) ۳۱۵,۲۰۰ - ۱۰۰,۰۸۰

۱۰۸- تولیدات کشور X در یک سال مالی به شرح زیر است:

- در بخش کشاورزی: تولید ۶۰۰۰ واحد محصول که ۴۰۰۰ واحد با قیمت ۲۵۰ دلار و ۲۰۰۰ واحد با قیمت ۴۰۰ دلار فروخته شده است.
- در بخش صنعت: تولید ۳۰۰ دستگاه ماشین‌آلات به ارزش هر یک ۵۰,۰۰۰ دلار.
- در بخش خدمات: ارزش خدمات ارائه شده در سال برابر با ۴۵۰,۰۰۰ دلار بوده است.
- به علاوه دولت، خدمات آموزشی رایگان ارائه داده که ارزش آن برابر با ۳۰۰,۰۰۰ دلار گزارش شده است.
- ارزش کالاها و خدمات تولیدشده توسط افراد ملت که در خارج از کشور اقامت دارند: ۶۰۰,۰۰۰ دلار
- ارزش کالاها و خدمات تولیدشده توسط شرکت‌های خارجی که در داخل کشور فعالیت می‌کنند: ۷,۷۵۰,۰۰۰ دلار
- هزینه استهلاک: پنج سوم ارزش حاصل از ارائه خدمات
- با توجه به اطلاعات فوق:

الف - تولید ناخالص داخلی این کشور برابر با چه عددی است؟

ب - بخش صنعت چه درصدی از تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده است؟

ج - در صورتی که جمعیت این کشور معادل ۳ میلیون نفر باشد، تولید خالص ملی سرانه برابر با چه عددی خواهد بود؟

(۲) ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ دلار - ۶۰ درصد - ۵/۷ دلار

(۱) ۲۵,۵۳۰,۰۰۰ دلار - ۷۵ درصد - ۵/۵ دلار

(۴) ۲۵,۵۳۰,۰۰۰ دلار - ۷۵ درصد - ۵/۷ دلار

(۳) ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ دلار - ۶۰ درصد - ۵/۵ دلار

محل انجام محاسبات

۱۰۹- جدول زیر مربوط به مخارج یک فرد در طول یک سال است. اگر درآمد سالیانه وی برابر با ۱۵ میلیون تومان باشد، آنگاه با توجه به اطلاعات این جدول:

نوع خرج	(مقدار به میلیون تومان)
اجاره خانه	۳/۵
قبوض	۲/۲
غذا و پوشاک	۲/۵
حمل و نقل و بنزین	۲/۶
تفریحات	۱/۲

الف - پس انداز سالیانه این فرد چند میلیون تومان است؟

ب - چند درصد از مخارج سالانه فرد، صرف «تفریحات» شده است؟

ج - میزان خرج از بودجه فرد چند درصد است؟

د - میزان خمسی که او باید پرداخت کند، چند تومان است؟
(فرض می کنیم فرد تمامی اقلام مصرفی که خریده را استفاده کرده است.)

(۲) ۵ - ۱۵ درصد - ۸۰ درصد - ۶۰۰ هزار تومان

(۱) ۵ - ۱۵ درصد - ۷۵ درصد - ۵۰۰ هزار تومان

(۴) ۳ - ۱۰ درصد - ۸۰ درصد - ۶۰۰ هزار تومان

(۳) ۳ - ۱۰ درصد - ۷۵ درصد - ۵۰۰ هزار تومان

۱۱۰- در هر یک از موقعیت های زیر، بهترین روش برای پس انداز و سرمایه گذاری چیست؟

- علی ۲۰۰ هزار تومان پول دارد و می خواهد هر موقع که خواست بتواند بدون جریمه پولش را دریافت کند.

- مریم ۳۰ ساله است و می خواهد ۲ میلیون تومان پس انداز خود را برای ۵ سال نگه دارد. او به دنبال روشی برای کسب سود ثابت و مطمئن است.

- امیر ۵۰۰ هزار تومان دارد و قصد دارد پس انداز خود را برای مدت طولانی نگه دارد و به دنبال کسب سود بالاتری از سپرده گذاری بانکی است.

(۱) حساب سپرده بلندمدت - حساب سپرده کوتاه مدت - خرید طلا

(۲) حساب سپرده کوتاه مدت - خرید سهام - خرید اوراق مشارکت

(۳) حساب سپرده بلندمدت - خرید سهام - خرید طلا

(۴) حساب سپرده کوتاه مدت - خرید اوراق مشارکت - خرید سهام

محل انجام محاسبات

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

[www.
arefonline.ir](http://www.arefonline.ir)

مرکز مشاوره عارف

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۱۷ مهرماه

روان شناسی

**روان شناسی: تعریف و روش
مورد مطالعه**
(تا ابتدای «ویژگی های روش
علمی»)
صفحه ۸ تا ۱۸

جامعه شناسی (۲)

فرهنگ جهانی
جهان فرهنگی
صفحه ۱ تا ۱۰

علوم و فنون ادبی (۲)

**تاریخ ادبیات فارسی در
قرن های هفتم، هشتم و نهم**
صفحه ۱۰ تا ۱۹

ریاضی و آمار (۲)

آشنایی با منطق و استدلال ریاضی
(تا پایان «ترکیب فصلی دو گزاره»)
صفحه ۲ تا ۶

فلسفه (۱)

فلسفه و ابعاد آن
چیستی فلسفه (تا پایان «واژه
فلسفه»)
صفحه ۸ تا ۱۸

جغرافیا (۲)

ناحیه چیست؟
معنا و مفهوم ناحیه
صفحه ۱ تا ۱۰

تاریخ (۲)

تاریخ شناسی
منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران
دوران اسلامی (تا پایان «نوشته های
جغرافیایی»)
صفحه ۸ تا ۱۸

عربی (۲)

مواعظ قیمه
ترجمه و لغات درس ۱
صفحه ۱ تا ۴

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز پایه یازدهم

مرور و تثبیت پایه دهم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۳ مهرماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

درس	مسئول درس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش - سعید عزیزخانی - امیر زراندوز محمد یگانه - حمیدرضا سجودی	ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - علی فلاح
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیر سلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمد جواد بانسی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان - آزاده میرزایی الهام رضایی - بهزاد اندرز	آزاده میرزایی - کوثر رعدی محمد حسین هاشمی
زبان عربی	هاله کریمی	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمدعلی تابانفر محمدعلی کاظمی نصرآبادی - روح الله گلشن	مریم آقاییاری - کیارش پورمهدی سید دانیال محمدی نیا
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند - منصوره حاجی زاده کیان کیانی دوست - رویا بهیاد	سارا خداوردیان - مریم خسروی سیدمهدی کیانفر - محمدرسانی
جغرافیا	آزاده میرزایی	فرشید مشعرپور - سیدمصطفی دهنوی کیان کیانی دوست	زهرا فروغی - مریم خسروی عرفان جمشیدی
فلسفه و منطق	امیرمحمد نصیری	امیرمحمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	کیمیا طهماسبی - حسن صدری فرشته قنبری - ساناز نامداری
اقتصاد	آرش بدری	سارا شریفی - آرش بدری - کوثر رعدی احمد منصوری - امیر محمدبیگی	فاطمه ایزی - آفرین ساجدی فاطمه شوشتری - کیمیا یوسفیان

تیم اجرایی و تولید آزمون

مرضیه بنیانی

یگانه پورابراهیم

آتنا عبدالرحیم زاده

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستند تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده‌تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

استرس کنکور چیست؟

«ترس» ریشه در نادانی دارد. وقتی شب وارد باغی تاریک می‌شی، هر صدایی برات ترسناکه چون نمی‌دونی اطرافت چه خبره. اما همون باغ در روز و روشنایی، پر از آرامشه. راه کم کردن ترس توی تاریکی اینه که یه چراغ دست بگیر و مطمئن قدم برداری تا برسی به ته باغ، جایی که یه کلبه گرم و نرم منتظرت باشه. مسیر کنکور هم برای خیلی‌ها تاریک و ناشناخته‌ست. این همون دلیله که استرس سراغت میاد. ما توی ماز تلاش کردیم مسیر رو برات روشن کنیم، چون خودمون این راه رو رفتیم و بارها هم کنار دانش‌آموزا تجربه‌اش کردیم. حالا قراره تجربه‌هامون رو به تو هم منتقل کنیم تا این مسیر برات روشن‌تر و امن‌تر باشه.

چرا باید استرس کنکور رو کنترل کنیم؟

وقتی هیجان منفی مثل ترس یا خشم بر ذهن مسلط می‌شه، مغز دیگه از همه ظرفیت خودش استفاده نمی‌کنه. این واکنش یه ریشه تکاملی داره: اجداد ما وقتی با حیوانات درنده روبه‌رو می‌شدن، باید فوری و بدون فکر واکنش نشون می‌دادن. همون «واکنش بدون فکر» هنوز هم توی وجود ما هست. نتیجه‌اش چیه؟ وقتی استرس زیاد می‌گیری، توی مطالعه یا جلسه کنکور، رفتارت غریزی و شتابزده میشه. راندمانت میاد پایین. در حالی که اگر آرامش داشته باشی، می‌تونی از تمام توان مغزت استفاده کنی. البته یه مقدار استرس لازمه تا انگیزه تلاش داشته باشی، ولی زیادش مخربه.

چطور استرس کنکور رو کنترل کنیم؟

کنترل استرس یعنی نه سرکوبش کنی، نه بذاری فلجت کنه؛ بلکه یاد بگیري باهاش کنار بیای. ذهن با برنامه‌ریزی درست آروم میشه، بدن با تمرین‌هایی مثل تنفس عمیق و شبیه‌سازی آزمون. همین ترکیب ساده باعث میشه استرس به‌جای دشمن، تبدیل به نیروی محرک بشه.

۱ آزمون شبیه‌سازی کنکور بده

هرچی بیشتر توی شرایط مشابه کنکور قرار بگیری، روز اصلی کمتر غافلگیر می‌شی. این تکرار باعث میشه محیط آزمون برات آشنا بشه و استرست کم بشه.

۲ مباحث درسی رو اولویت‌بندی کن

توی کنکور قرار نیست همه کتابا رو کامل جواب بدی. حتی نفر اول هم همه‌چیو درست نمی‌زنه. پس اول سراغ اونایی برو که:
 ■ ساده‌تر و قابل فهم‌ترن و می‌تونی قطعی بهشون جواب بدی.
 ■ بودجه‌بندی بالاتری دارن (هر سال سؤال بیشتری ازشون میاد).
 ■ پیش‌نیاز مباحث دیگه هستن (یاد نگرفتنشون جلوی چند فصل دیگه رو هم می‌بنده).

یادت باشه کنکور مثل دوی سرعت نیست که فقط کسی برنده باشه که اول برسه؛ کنکور یه رقابته که حتی یک تست درست بیشتر می‌تونه جایگاهت رو تغییر بده. خیلیا توی این مسیر، درگیر وسواس "همه کتابا باید تموم بشه" می‌شن، در حالی که هیچ تضمینی وجود نداره. مهم اینه که اون چیزی رو که خوندی، بتونی سر جلسه درست استفاده کنی. پس به جای استرس بابت حجم باقی‌مونده، روی "به‌کارگیری مباحث خونده‌شده" تمرکز کن. یادت باشه ذهنت گاهی برای تنبلی دنبال بهانه می‌گرده ("حالا که خیلی مونده ولش کن")، حواست باشه گول نخوری.

۴ تکنیک تنفسی ۸-۷-۴

این تکنیک یه ابزار فوری برای آرام شدن بدنه. روشش اینطوره:
۴ ثانیه با بینی نفس عمیق بکش.

۷ ثانیه نفس رو نگه دار.

۸ ثانیه خیلی آرام با دهان بیرون بده.

این چرخه رو ۱۰ تا ۱۵ بار انجام بدی، ضربان قلبت کم می‌شه و آرامش می‌گیری. اما نکته مهم اینه که فقط روز آزمون یادت نیفته! باید از قبل تمرین کرده باشی تا بدن و مغزت عادت کنن. حتی می‌تونی شب قبل از خواب یا بعد از یه مطالعه سنگین انجام بدی.

۵ انتظار معقول از خودت داشته باش

بزرگ‌ترین منبع استرس برای خیلی از داوطلب‌ها، توقعات غیرواقعیه. مثلاً کسی که تراز ۸۰۰۰ داره، می‌خواد توی یک هفته به ۱۰۰۰۰ برسه؛ این فقط فشار میاره و نتیجه معکوس میده. کنکور یه ماراتنه، نه دویدن سرعتی. باید قدم به قدم پیشرفت کنی. پیشرفت کوچیک ولی پایدار، خیلی مطمئن‌تر از پرش‌های غیرواقعیه. پس به جای اینکه کمال‌گرا باشی و همیشه خودتو سرزنش کنی، واقع‌بین باش و از پیشرفت‌های کوچیک لذت ببر. همین باعث می‌شه استرس کمتر و انگیزت بیشتر بشه.

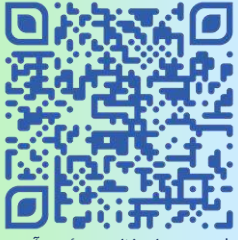

یه نکته مهم درباره کنکور امروز

استرس کنکور الان خیلی کمتر از قبل شده. چون سال‌ها پیش همه‌چیز فقط به همون چند ساعت جلسه کنکور بستگی داشت. اما الان ۶۰ درصد قبولی به سابقه تحصیلی ربط داره. همین باعث میشه فشار کنکور به تنهایی کمتر بشه و استرس مدیریت‌پذیرتر.

جمع‌بندی آخر...

استرس مثل سابه‌ست: همیشه همراهته، اما می‌تونی بادگیری چطور باهاش کناربیای. بخشیش طبیعی و مغیره، بخشیش اضافی و مخرب. با تمرین‌هایی که گفتیم، می‌تونی قسمت اضافی رو کنترل کنی.
یادت باشه لنگر فقط به رقابته، نه به ک قضاوت‌هایی. کسی برنده‌ست که بتونه مسیر رو با آرامش طی کنه، نه کسی که بدون استرس باشه.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

ریاضی و آمار ۱: کل کتاب
صفحه‌های ۹ تا ۱۱۷

بودجه‌بندی
این آزمون

ریاضی و آمار دهم ۷ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱- قطر مربعی $3\sqrt{6}$ است. محیط مربع کدام است؟

(۴) $16\sqrt{3}$

(۳) $10\sqrt{3}$

(۲) $12\sqrt{3}$

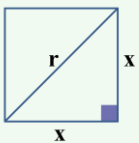
(۱) $8\sqrt{3}$

(آسان - معادله و مسائل توصیفی - محاسباتی - ۱۰۰)

پاسخ: گزینه ۲

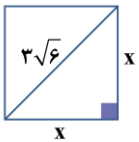

نکته

در مربعی به ضلع x قطر مربع برابر $x\sqrt{2}$ است. به طور مثال مربعی به ضلع ۳، قطری برابر $3\sqrt{2}$ دارد.

$$\text{رابطه فیثاغورث} \rightarrow x^2 + x^2 = r^2 \Rightarrow 2x^2 = r^2 \Rightarrow \sqrt{2}x = r$$

$$\text{طبق رابطه فیثاغورث: } x^2 + x^2 = (3\sqrt{6})^2 \Rightarrow 2x^2 = 54$$

$$\Rightarrow x^2 = 27 \xrightarrow{\text{طول ضلع مثبت است.}} x = \sqrt{27} = 3\sqrt{3}$$

$$\Rightarrow \text{محیط مربع} = 4x = 4 \times 3\sqrt{3} = 12\sqrt{3}$$

۲- کدام یک از معادله‌های زیر دارای جواب‌های $x = \frac{-1}{3}$ و $x = 3$ است؟

(۲) $2x^2 - 7x + 3 = 0$

(۱) $2x^2 - 5x - 3 = 0$

(۴) $2x^2 + 7x + 3 = 0$

(۳) $2x^2 + 5x - 3 = 0$

(متوسط - حل معادله درجه ۲ با اتحادها - محاسباتی - ۱۰۰)

پاسخ: گزینه ۱

بازسازی معادله درجه دوم از ریشه‌ها: فرمول‌ها و نکات کلیدی

اگر α و β دو ریشه معادله درجه دوم باشند، معادله آن به صورت $(x - \alpha)(x - \beta) = 0$ نوشته می‌شود و هر مضربی از آن نیز مانند $k(x - \alpha)(x - \beta) = 0$ می‌تواند معادله موردنظر باشد.

روش اول

معادله درجه دومی که جواب‌های آن $x = \frac{-1}{3}$ و $x = 3$ باشد به صورت $(x - 3)(x - (-\frac{1}{3})) = 0$ یا هر مضربی از آن است. پس با ساده کردن معادله نوشته شده داریم:

$$(x - 3)(x + \frac{1}{3}) = 0 \xrightarrow{\text{اتحاد جمله مشترک}} x^2 + (\frac{1}{3} - 3)x - 3 \times \frac{1}{3} = 0$$

$$\Rightarrow x^2 - \frac{5}{3}x - 1 = 0 \xrightarrow{\text{معادله را در ۳ ضرب می‌کنیم}} 3x^2 - 5x - 3 = 0$$

چون معادله دارای دو ریشه حقیقی متمایز است، پس $\Delta > 0$ و طبق $S = \frac{-b}{a}, P = \frac{c}{a}$ داریم: $S = \frac{5}{2}, P = \frac{-3}{2}$ که فقط در گزینه ۱ صدق می‌کند.

دام تستی

اگر به اشتباه معادله را به صورت $(x-3)(x-\frac{1}{3})=0$ بنویسیم به جواب گزینه ۲ و اگر به اشتباه به صورت $(x+3)(x-\frac{1}{3})=0$ بنویسیم به جواب گزینه ۳ می‌رسیم.

۳- معادله $m^2 - 1 = (3x-1)^2$ یک ریشه مضاعف دارد. مجموع مقدار m و آن ریشه مضاعف کدام گزینه می‌تواند باشد؟

- (۱) $-\frac{2}{3}$ (۲) $-\frac{4}{3}$ (۳) $\frac{1}{3}$ (۴) $\frac{2}{3}$

(متوسط - حل معادله با اتحادها - محاسباتی - ۱۰۰)

پاسخ: گزینه ۱

تحلیل ریشه‌های معادله درجه دوم $(ax+b)^2 = k$: نقش پارامتر k در تعیین ماهیت ریشه‌ها

(۱) مقدار k مثبت باشد ($k > 0$) ← معادله دو ریشه ساده به صورت $x_1 = \frac{\sqrt{k}-b}{a}$ و $x_2 = \frac{-\sqrt{k}-b}{a}$ دارد.

(۲) مقدار k برابر صفر باشد ($k = 0$) ← معادله یک ریشه مضاعف به صورت $x = \frac{-b}{a}$ دارد.

(۳) مقدار k منفی باشد ($k < 0$) ← معادله ریشه حقیقی ندارد، چون سمت چپ تساوی نامنفی است.

با توجه به درسنامه داریم:

$$m^2 - 1 = 0 \Rightarrow m^2 = 1 \Rightarrow m = \pm 1$$

برای به دست آوردن ریشه مضاعف معادله داریم:

$$(3x-1)^2 = 0 \Rightarrow 3x-1=0 \Rightarrow 3x=1 \Rightarrow x=\frac{1}{3}$$

در نهایت داریم:

$$\begin{aligned} \text{حالت اول} & \begin{cases} m=1 \\ x=\frac{1}{3} \end{cases} \Rightarrow m+x=1+\frac{1}{3}=\frac{4}{3} \\ \text{حالت دوم} & \begin{cases} m=-1 \\ x=\frac{1}{3} \end{cases} \Rightarrow m+x=-1+\frac{1}{3}=-\frac{2}{3} \end{aligned}$$

در گزینه‌ها مقدار $-\frac{2}{3}$ وجود دارد، پس $-\frac{2}{3}$ را انتخاب می‌کنیم.

۴- در مورد معادله $\frac{11}{x^2-4} + \frac{x+3}{2-x} = \frac{2x-3}{x+2}$ کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) یک ریشه مضاعف دارد. (۲) یک ریشه ساده دارد. (۳) دو ریشه ساده دارد. (۴) ریشه حقیقی ندارد.

ابتدا مخرج‌ها را تجزیه کرده و بین آن‌ها مخرج مشترک می‌گیریم و در تک‌تک عبارت‌ها ضرب می‌کنیم تا مخرج‌ها از بین بروند:

$$\frac{11}{(x-2)(x+2)} + \frac{x+3}{2-x} = \frac{2x-3}{x+2} \quad \begin{array}{l} \text{مخرج مشترک} = (x-2)(x+2) \\ \text{طرفین ضربدر مخرج مشترک} \end{array}$$

$$\frac{11 \cancel{(x-2)} \cancel{(x+2)}}{\cancel{(x-2)} \cancel{(x+2)}} + \frac{(x+3) \cancel{(x-2)} \cancel{(x+2)}}{\cancel{2-x}} = \frac{(2x-3) \cancel{(x-2)} \cancel{(x+2)}}{\cancel{x+2}}$$

$$\Rightarrow 11 - \frac{x^2 + 5x + 6}{(x+3)(x+2)} = \frac{2x^2 - 7x + 6}{(2x-3)(x-2)} \Rightarrow 11 - x^2 - 5x - 6 = 2x^2 - 7x + 6$$

$$\Rightarrow 3x^2 - 2x + 1 = 0 \Rightarrow \Delta = 4 - 12 = -8$$

در معادله درجه دوم حاصل، دلتا منفی است، بنابراین ریشه حقیقی ندارد.

مشابه این سوال در کنکور سراسری سال ۱۳۹۹ داخل کشور آمده است.

$$\text{مجموع ریشه‌های معادله } \frac{2x-1}{x+2} - \frac{x-3}{x-2} = \frac{2}{3} \text{ ، کدام است؟}$$

(۴) ۱۲

(۳) ۶

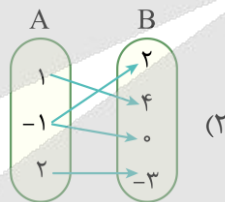
(۲) ۴

(۱) -۴

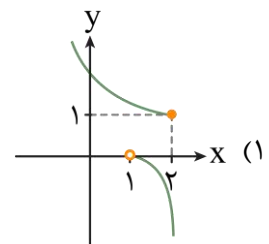
پاسخ: گزینه ۴

۵- کدام یک از رابطه‌های زیر تابع می‌باشد؟

(۲)

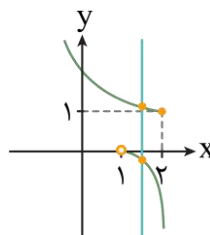
$$f = \{(-1, -1)\} \quad (۳)$$

x	۱	-۳	۱	۲
y	-۱	۲	۰	۴

(۴)

بررسی گزینه‌ها:

① تابع نیست، زیرا خطی موازی محور لایها وجود دارد که نمودار رابطه را در بیش از یک نقطه قطع می‌کند.

② تابع نیست؛ زیرا نمودار پیکانی در صورتی تابع است که از هر عضو مجموعه اول (دامنه) دقیقاً یک پیکان خارج شده باشد.

در صورتی که در رابطه داده شده در این گزینه از عدد -۱ در مجموعه A دو پیکان خارج شده است (به عددی ۲ و ۰ وارد شده است).

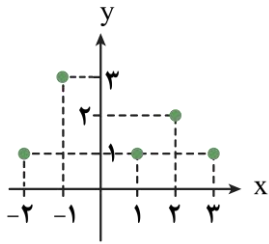
تابع است؛ زیرا در نمایش زوج مرتبی رابطه‌ای تابع است که مؤلفه‌های اول آن‌ها برابر نباشد، اما اگر مؤلفه‌های اول دو زوج مرتب برابر باشند، باید مؤلفه‌های دوم آن‌ها نیز برابر باشند تا رابطه تابع باشد.

پس $f = \{(-1, -1)\}$ یک تابع است؛ زیرا فقط یک زوج مرتب است (در واقع مؤلفه اول برابری در آنها وجود ندارد).

تابع نیست؛ زیرا اگر داده‌های جدول را به صورت زوج‌های مرتب بنویسیم، خواهیم داشت:

$$f = \{(1, -1), (-3, 2), (1, 0), (2, 4)\}$$

ملاحظه می‌شود که مؤلفه‌های اول دو زوج مرتب $(1, 0)$ و $(1, -1)$ برابر بوده (عدد ۱)، اما مؤلفه‌های دوم آن‌ها برابر نیست، پس تابع نمی‌باشد. در نتیجه: فقط گزینه ۳ تابع است.

ilo

۶- با توجه به نمودار تابع f ، مجموع اعضای دامنه تابع f کدام است؟

۲ (۱)

۸ (۲)

۳ (۳)

۶ (۴)

(آسان - مفهوم تابع - نموداری - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

دامنه و برد تابع از روی نمودار

برای به دست آوردن دامنه تابع کافی است مجموعه طول نقاط را مشخص کنیم و برای به دست آوردن برد تابع کافی است مجموعه عرض نقاط را مشخص کنیم.

$$D_f = \{-2, -1, 1, 2, 3\}$$

$$\text{مجموع اعضای دامنه} = -2 - 1 + 1 + 2 + 3 = 3$$

دام تستی

اگر به اشتباه مجموع برد تابع $\{1, 2, 3\}$ را محاسبه کنیم، به گزینه ۴ می‌رسیم.

ilo

۷- ضابطه جبری تابعی را که جذر یک واحد کمتر از مربع هر عدد ورودی را گرفته و سه واحد از آن کم می‌کند و عدد خروجی را مشخص می‌کند، فرض کنید. اگر ورودی این تابع $\sqrt{5}$ باشد، چه عددی خارج می‌شود؟

۱ (۴)

 $\sqrt{6} - 3$ (۳) $\sqrt{5} - 4$ (۲)

-۱ (۱)

(متوسط - ضابطه جبری تابع - محاسباتی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

نوشتن ضابطه جبری تابع

برای نوشتن ضابطه جبری یک تابع کافی است عدد مجهول مورد نظر را x در نظر بگیریم و با توجه به اطلاعات داده شده ضابطه تابع را بنویسیم.

عدد مورد نظر را x در نظر می‌گیریم و جمله «جذر یک واحد کمتر از مربع آن عدد» را از چپ به راست روی x اعمال می‌کنیم و داریم:

$$x \xrightarrow{\text{مربع آن}} x^2 \xrightarrow{\text{یک واحد کمتر}} x^2 - 1 \xrightarrow{\text{جذر}} \sqrt{x^2 - 1}$$

حالا از عبارت حاصل سه واحد کم کرده و ضابطه تابع را می‌نویسیم:

$$f(x) = \sqrt{x^2 - 1} - 3$$

در نهایت مقدار $f(\sqrt{5})$ را محاسبه می‌کنیم:

$$f(\sqrt{5}) = \sqrt{(\sqrt{5})^2 - 1} - 3 = 2 - 3 = -1$$

ilo

- ۸- برد تابع خطی $f(x) = -2x - 3$ به صورت $B = \{y \in \mathbb{R} \mid 5 \leq y \leq 9\}$ است. دامنه آن کدام است؟
- (۱) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -6 \leq x \leq -4\}$
- (۲) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -21 \leq x \leq -13\}$
- (۳) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -21 \leq x \leq 0\}$
- (۴) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -13 \leq x \leq -6\}$

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - تابع خطی - محاسباتی - ۱۰۰۲)

دامنه و برد در توابع خطی

اگر دامنه تابع خطی f به صورت $a \leq x \leq b$ باشد، برد آن به صورت $f(a) \leq y \leq f(b)$ یا $f(b) \leq y \leq f(a)$ خواهد بود.

اگر دو سر دامنه تابع f را a و b فرض کنیم، دو سر برد آن $f(a)$ و $f(b)$ خواهد بود. بنابراین:

$$f(a) = 5 \Rightarrow -2a - 3 = 5 \Rightarrow -2a = 8 \Rightarrow a = -4$$

$$f(b) = 9 \Rightarrow -2b - 3 = 9 \Rightarrow -2b = 12 \Rightarrow b = -6$$

در نتیجه دامنه تابع f به صورت زیر است:

$$-6 \leq x \leq -4$$

- ۹- تابع درآمد و هزینه در یک شرکت به ترتیب برابر با $R(x) = 10x - x^2$ و $C(x) = 10 + 2x$ می باشند (x تعداد کالاها می باشد) بیشترین سود شرکت با تولید چه مقدار کالا بدست می آید؟

۵ (۴)

۶ (۳)

۴ (۲)

۳ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - تابع درجه ۲ - محاسباتی - ۱۰۰۲)

نکته ۱:

تابع سود هر شرکت از رابطه زیر بدست می آید:

$$P(x) = R(x) - C(x)$$

نکته ۲:

اگر تابع سود به صورت $P(x) = ax^2 + bx + c$ باشد، بیشترین سود شرکت با تولید $x = \frac{-b}{2a}$ کالا ایجاد خواهد شد. اگر مقدار این سود خواسته شود عدد $\frac{-b}{2a}$ را در تابع سود به جای x ها می گذاریم.

با توجه به نکات، ابتدا تابع سود را تشکیل می دهیم سپس از فرمول $x = \frac{-b}{2a}$ استفاده می کنیم:

$$P(x) = R(x) - C(x) = (10x - x^2) - (10 + 2x) = -x^2 + 8x - 10$$

$$x = \frac{-b}{2a} = \frac{-8}{2(-1)} = \frac{8}{2} = 4$$

مقدار کالایی که سود را ماکزیمم می کند.

- ۱۰- چند تا از موارد زیر صحیح است؟

الف: پارامتر از جامعه به دست می آید و آماره از نمونه و مقدار هر دو همواره ثابت است.

ب: داده ها واقعیت هایی درباره یک چیزند که در محاسبه، استنباط یا برنامه ریزی به کار می روند.

ج: متغیر به هر ویژگی از اشخاص یا اشیاء که قرار است بررسی شود، می گویند.

د: در گردآوری داده ها به روش مشاهده به افراد پاسخگو نیاز است.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

بررسی موارد:

الف) پارامتر مشخصه عددی است که توصیف کننده جنبه های خاص از جامعه است و در صورتی که داده های کل جامعه در اختیار باشند، قابل محاسبه است و مقدار آن ثابت است. اما آماره از داده های نمونه به دست می آید و از نمونه ای به نمونه دیگر متغیر است، پس مورد الف نادرست است.

پ) درست است.

ج) درست است.

د) در روش مشاهده برای گردآوری داده ها به فرد پاسخگو نیازی نیست، پس مورد (د) نادرست است.

۱۱- مجموع میانگین، میانه و مد داده های ۱۷ و ۲۷ و ۳۲ و ۴۱ و ۲۳ و ۳۴ و ۳۲ و ۲۵ و ۳۲ و ۲۷ و ۲۳، کدام است؟

۸۹ (۱) ۹۰ (۲) ۹۰/۵ (۳) ۹۱/۵ (۴)

برای به دست آوردن میانه داده ها، ابتدا باید داده ها را از کوچک به بزرگ مرتب کنیم:

۱۷, ۲۳, ۲۵, ۲۷, ۲۷, ۳۲, ۳۲, ۳۲, ۳۴, ۴۱

چون تعداد داده ها زوج است، پس میانه برابر میانگین دو داده وسطی است:

$$\text{میانه} = \frac{۲۷ + ۳۲}{۲} = ۲۹/۵$$

برای محاسبه میانگین مجموع داده ها را بر تعداد داده ها تقسیم می کنیم:

$$\bar{x} = \frac{۱۷ + ۲۳ + ۲۵ + ۲ \times ۲۷ + ۳ \times ۳۲ + ۳۴ + ۴۱}{۱۰} = \frac{۲۹۰}{۱۰} = ۲۹$$

مد داده ای است که بیشترین فراوانی را دارد، پس:

مد = ۳۲

$$\Rightarrow \text{میانگین} + \text{میانه} + \text{مد} = ۲۹ + ۲۹/۵ + ۳۲ = ۹۰/۵$$

۱۲- در مورد مقیاس های اندازه گیری، کدام مورد نادرست است؟

(۱) در مقیاس اسمی هیچ معیاری که با آن بتوان داده ها را از کوچک به بزرگ مرتب کرد وجود ندارد.

(۲) مقیاس ترتیبی برای متغیرهایی است که قابل مرتب کردن هستند و در عین حال، محاسبه اختلاف بین مقادیر داده ها یا امکان پذیر نیست یا بی معناست.

(۳) در مقیاس فاصله ای، مقادیری که به دو نفر یا دو شیء نسبت داده می شود صرفاً بیان کننده فاصله بین آنهاست در نتیجه صفر در این مقیاس، واقعی (مطلق) است و قراردادی نیست.

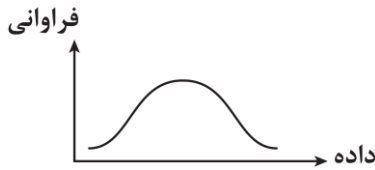
(۴) اغلب متغیرهای فیزیکی مثل وزن و قد و متغیرهایی که با واژه تعداد شروع می شوند با مقیاس نسبتی اندازه گیری می شوند.

طبق مطالب کتاب درسی در صفحه ۸۰، تمام جملات (۱)، (۲) و (۴) درست هستند. در گزینه ۳ توجه کنید که در مقیاس فاصله ای، صفر قراردادی است نه واقعی. مثلاً وقتی می گوییم دمای اتاق صفر درجه سانتی گراد است به این معنی است که یک مبدأ قراردادی توسط دانشمندان برای دمای صفر درجه سانتی گراد انتخاب شده است.

۱۳- در داده‌هایی که به شکل مقابل هستند، میانگین ۱۱ و واریانس ۴ است. تقریباً چند درصد داده‌ها بین اعداد ۹ و ۱۵ واقع هستند؟

(۱) ۸۲

(۲) ۶۸

(۳) ۹۶

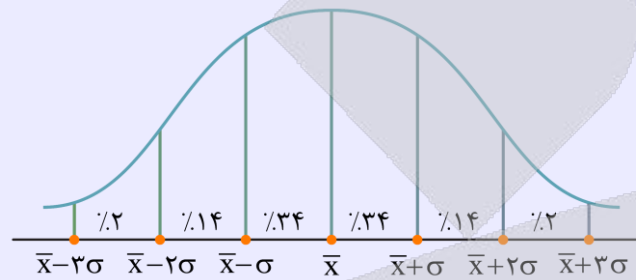
(۴) ۷۸

(متوسط - توزیع و چارک - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

توزیع نرمال و قانون ۶۸-۹۵-۹۹۷: درک درصد پخش داده‌ها اطراف میانگین

چند نتیجه مهم از نمودار:

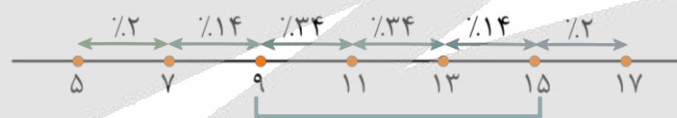
(۱) حدوداً ۶۸ درصد داده‌ها بین $\bar{x} - \sigma$ و $\bar{x} + \sigma$ قرار دارند.

(۲) حدوداً ۹۶ درصد داده‌ها بین $\bar{x} - 2\sigma$ و $\bar{x} + 2\sigma$ قرار دارند.

(۳) حدوداً ۹۹/۹ درصد داده‌ها (کل داده‌ها) بین $\bar{x} - 3\sigma$ و $\bar{x} + 3\sigma$ قرار دارند.

$$\sigma^2 = 4 \Rightarrow \sigma = \sqrt{4} = 2$$

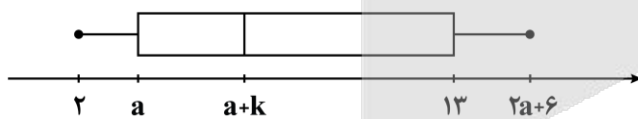
میانگین داده‌های نرمال برابر با ۱۱ و انحراف معیار هم برابر ۲ است، حالا خواهیم داشت:

$$۸۲ = ۳۴ + ۳۴ + ۱۴ = \text{درصد مطلوب}$$

۱۴- در نمودار جعبه‌ای زیر دامنه تغییرات برابر $5k-1$ و اختلاف چارک‌های سوم و دوم برابر ۵ است. اختلاف چارک‌های دوم و اول کدام است؟

(۱) ۲

(۲) ۳

(۳) ۴

(۴) ۵

(متوسط - نمودار جعبه‌ای - محاسباتی - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

با توجه به اطلاعات مسئله دامنه تغییرات یعنی اختلاف کوچک‌ترین و بزرگ‌ترین داده برابر $5k-1$ است، بنابراین:

$$2a+6-2=5k-1 \Rightarrow 2a-5k=-5 \quad (۱)$$

از طرفی اختلاف چارک‌های دوم و سوم برابر ۵ است، بنابراین:

$$13-a-k=5 \Rightarrow -a-k=-8 \quad (II)$$

$$\begin{aligned} I, II \rightarrow \begin{cases} 2a-5k=-5 \\ -2a-2k=-16 \end{cases} &\Rightarrow -7k=-21 \Rightarrow k=3 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} k=3 \rightarrow -a-k=-8 &\Rightarrow -a-3=-8 \Rightarrow a=5 \end{aligned}$$

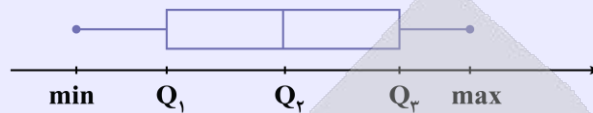
$$a = \text{چارک اول} = 5$$

$$a + k = \text{چارک دوم} = 5 + 3 = 8$$

$$\Rightarrow Q_2 - Q_1 = 8 - 5 = 3$$

رسم نمودار جعبه‌ای بر اساس چارک‌ها

برای رسم نمودار جعبه‌ای مقادیر چارک‌ها را به دست آورده و نمودار را به صورت زیر رسم می‌کنیم:

۱۵- در یک نمودار راداری، اگر به تعداد متغیرها ۳ متغیر جدید اضافه کنیم، از زاویه بین دو شعاع متوالی ۲۰ درجه کاسته می‌شود. تعداد متغیرها در ابتدا چقدر بوده است؟

۱۰ (۴)

۹ (۳)

۸ (۲)

۶ (۱)

(دشوار - نمودار راداری - محاسباتی - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

در نمودار راداری برای به دست آوردن زاویه بین دو شعاع متوالی از رابطه $\alpha = \frac{360^\circ}{n}$ استفاده می‌کنیم که در آن n تعداد متغیرهاست.

فرض کنیم در ابتدا n متغیر داشته است. پس در حالت جدید $n + 3$ متغیر داریم.

با توجه به نکته در حالت اول $\frac{360^\circ}{n}$ و در حالت جدید $\frac{360^\circ}{n+3}$ درجه زاویه بین دو شعاع متوالی است. با توجه به فرض مسئله داریم:

$$\frac{360^\circ}{n} - \frac{360^\circ}{n+3} = \frac{20^\circ}{1} \xrightarrow{\text{صورت و مخرج طرف دوم را در ۱۸ ضرب می‌کنیم}} \frac{360^\circ}{n} - \frac{360^\circ}{n+3} = \frac{360^\circ}{18}$$

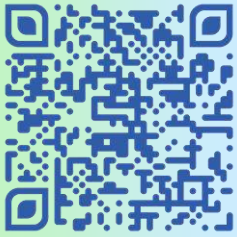
$$360^\circ \left(\frac{1}{n} - \frac{1}{n+3} \right) = \frac{360^\circ}{18} \Rightarrow \frac{1}{n} - \frac{1}{n+3} = \frac{1}{18}$$

$$\Rightarrow \frac{n+3-n}{n^2+3n} = \frac{1}{18} \Rightarrow \frac{3}{n^2+3n} = \frac{1}{18} \Rightarrow n^2+3n-54=0$$

$$\Rightarrow (n-6)(n+9)=0 \Rightarrow \begin{cases} n=6 \text{ ق ق} \\ n=-9 \text{ غ ق} \end{cases}$$

تعداد متغیرها همواره عددی مثبت و طبیعی است.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

علوم و فنون ادبی ۱
کل کتاب

بودجه‌بندی
این آزمون

سهم در
کنکور

کتاب دهم حدوداً ۷ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

۱۶- در ارتباط با شعر زیر کدام گزینه نادرست است؟

«نهنگی بچه خود را چه خوش گفت:

به موج آویز و از ساحل پرهیز

(۱) زبان شعر ساده است و شاعر از واژگان کهن استفاده نکرده است.

(۲) «را» در مصراع اول به عنوان «حرف اضافه» و در مصراع دوم به عنوان «فک اضافه» به کار رفته است.

(۳) با توجه به جایگاه قافیه‌ها، قالب شعر قطعه است.

(۴) مفهوم شعر «پرهیز از خطر» است.

به دین ما حرام آمد کرانه

همه دریاست ما را آشیانه»

(متوسط - مبانی تحلیل متن - خط به خط - ۱۰۰)

پاسخ: گزینه ۴

شاعر در این شعر، مخاطب را به **خطر کردن و تکاپو** دعوت می‌کند و از سکون باز می‌دارد.

میانبر

در سؤالاتی که متن صورت سؤال را باید با توجه به گزینه‌ها بررسی کنید، حتماً نخست گزینه‌ها را ببینید و با توجه به خواسته‌های گزینه‌ها، بیت را بررسی کنید؛ تا وقت خود را پیش از آن که موضوع بررسی را نمی‌دانید، صرف بیت نکرده باشید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱

جملات کوتاهی مثل «به موج آویز» و «از ساحل پرهیز» در آن دیده می‌شود و از واژگان کهن و مهجور استفاده نشده است.

۲

بچه خود را = به بچه خود

۳

در قالب قطعه، مصراع‌های دوم هم‌قافیه هستند.

• • •

۱۷- نوع ادبی کدام دو بیت، یکسان است؟

الف: که بددل شدند این سپاه دلیر

ب: خونم بریز و بر سر خاکم گذار کن

ج: عاقل به اختیار نخواهد هلاک خویش

د: مکن صبر بر عامل ظلم دوست

(۱) «الف» و «ب» (۲) «الف» و «د»

ز شمشیر ناخورده گشتند سیر

کاین رنج و سختیم همه پیش اندکی شود

پیش از هلاک من ز کفم رفت اختیار

که از فریادی بایدهش کند پوست

(۳) «ب» و «ج» (۴) «ج» و «د»

(متوسط - مبانی تحلیل متن - خط به خط - ۱۰۰)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

پ و ج هر دو غنایی هستند.

الف حماسی

د تعلیمی

در بیت «ب» جان فشانی عاشق در برابر معشوق مطرح است؛ به همین خاطر شعر در رده ادبیات غنایی قرار می‌گیرد، اما در بیت «د» شاعر، مخاطب را به خاطر صبر در برابر ستم حاکم ظالم نکوهش می‌کند؛ بنابراین شعر در حوزه ادبیات تعلیمی است.

۱. **حماسی:** معنی اصلی این واژه دلآوری و شجاعت است، اما در ادبیات به یک نوع خاصی از متون ادبی اطلاق می‌شود که در آن‌ها شرح پهلوانی‌های قهرمانان بزرگ و فرابشری، تاریخ مردمان و قوم‌های مختلف و نبردهایی میان حق و باطل دیده می‌شود. این داستان‌ها از زمینه‌ای ملی هم برخوردارند. حماسه ملی ایران شاهنامه فردوسی است.

۲. **غنایی:** واژه «غنا» در اصل به معنی سرود و آواز است، اما در ادبیات به هر متنی گفته می‌شود که گزارشی از احساسات و عواطف انسان‌هاست. به‌خاطر گستردگی عواطف انسانی مجموعه متون غنایی هم بسیار گسترده و چندبعدی است؛ آثار عاشقانه، عارفانه، اجتماعی، مدحی، سفرنامه‌ای، طنز و هجو، همگی از زیرشاخه‌های این نوع هستند اما خیلی اوقات منظور افراد از «ادبیات غنایی» همان «ادبیات عاشقانه» است. بسیاری از این آثار «روایی» هستند، یعنی روایتی از یک ماجرا در آن‌ها دیده می‌شود (مثل «خسرو و شیرین»).

۳. **نمایشی:** این نوع در ادبیات کهن ایران سابقه چندانی ندارد؛ نمایش‌نامه‌های معاصر نمونه‌ای از چنین متونی هستند.

۴. **تعلیمی:** همان‌طور که از اسمش پیداست، ادبیات تعلیمی به قصد آموزش پدید آمده است. در این متون، اغلب حقایق و اصول اخلاقی، معرفتی و انسانی مطرح می‌شوند. بسیاری از این آثار روایی هستند و از طریق حکایات و تمثیل‌ها نکات و مطالب اخلاقی و معرفتی را به چشم می‌آورند (مثل بوستان سعدی).

۱۸- شعر حکمی و اندرزی در کدام دوره به پختگی رسید و کدام شاعر قصیده تمام و کمال در این موضوع سرود؟

(۱) غزنویان - کسایی مروزی (۲) سلجوقیان - ناصر خسرو (۳) غزنویان - ناصر خسرو (۴) سلجوقیان - کسایی مروزی

(آسان - تاریخ ادبیات پیش از اسلام - خط به خط - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

- شعر حکمی و اندرزی (تعلیمی) در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم به وجود آمد، ولی در دوره سلجوقیان به پختگی رسید.
- آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی از آغاز قرن چهارم معمول گردید و در این باب، قطعه‌های کوتاهی سروده شد، اما کسی که قصیده تمام و کمال در این موضوع سرود، کسایی مروزی بود؛ سپس ناصر خسرو شیوه او را ادامه داد.

۱۹- با توجه به ابیات زیر کدام گزینه نادرست است؟

«به دام افتاد روباهی سحرگاه
که گر صیاد بیند هم‌چنینم
پس آن‌گه، مُرده کرد او خویش‌تن را
چو صیاد آمد، او را مُرده پنداشت»
بِه روبه بازی اندیشید در راه
دهد حالی به گَازر پوستینم
ز بیم جان، فروافکند تن را
نمی‌یارسد روبه را کم انگاشت»

(۱) واژگان کهن فارسی در ابیات فوق دیده می‌شود و واژگان غیرفارسی نیز کم هستند.
(۲) از قرار گرفتن قافیه در پایان هر دو مصراع یک بیت، می‌فهمیم که قالب شعر «مثنوی» است.
(۳) زبان شعر ساده و جمله‌ها کوتاه است شاعر در بعضی از ابیات به کمک ترکیب‌سازی کلمات جدیدی خلق نموده است.
(۴) «کاربرد دستور تاریخی» بیت سوم با بیت «به جسم مرده‌دلان مطرب آورد صد روح / اگر مسیح ز یک روح مُرده کرد احیا» یکسان است.

(متوسط - مبانی تحلیل متن - خط به خط - ۱۰۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

در بیت سوم «مُرده کرد» معادل «به مردن زد» و «وانمود کرد» است و با ترکیب به‌کاررفته در بیت گزینه «۴» بسیار تفاوت دارد.
معنی بیت گزینه «۴»: اگر مسیح (ع) یک مرده را زنده می‌کرد، مطرب می‌تواند به جسم مرده‌دلان صدها روح بدمد. واضح است که ترکیب «مُرده کرد» در بیت گزینه «۴» بسیار متفاوت است با ترکیب «مُرده کرد» که در بیت سوم صورت سؤال به‌کاررفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ «گَازر» و «نمی‌یارسد» از واژگان قدیمی فارسی است و واژگان غیر فارسی در متن به‌ندرت به‌کار رفته است.

۲ چون هر بیت قافیه مستقل و جداگانه دارد قالب شعر مثنوی است.

۳ زبان شعر ساده است و جملات نیز عموماً کوتاه هستند و شاعر در ابیات فوق از ترکیب‌سازی بهره برده است. مثل: «روبه‌بازی».

۲۰- در طبقه‌بندی سبک از دیدگاه ارسطو، سبک‌های «فلسفی - فکاهی - عرفانی - عالمانه» به ترتیب بر کدام اساس پدید آمده‌اند؟

- (۲) قلمرو دانشی - مخاطب - موضوع و نوع - هدف
(۴) موضوع و نوع - مخاطب - قلمرو دانشی - هدف

- (۱) قلمرو دانشی - هدف - موضوع و نوع - مخاطب
(۳) موضوع و نوع - هدف - قلمرو دانشی - مخاطب

(متوسط - سبک خراسانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

قلمرو دانشی - هدف - موضوع و نوع - مخاطب

براساس نظریه ارسطو، فیلسوف بزرگ یونانی، طبقه‌بندی زیر را برای شعر این دوره می‌توان در نظر گرفت:

- براساس نام شاعر یا نویسنده؛ مانند سبک فردوسی، سبک بیهقی
- براساس زمان و دوره اثر؛ مانند سبک دوره غزنوی، سبک دوره مشروطه
- براساس موضوع و نوع؛ مانند سبک عرفانی، سبک حماسی
- براساس محیط جغرافیایی؛ مانند سبک آذربایجانی و سبک خراسانی
- به تناسب مخاطب؛ مانند سبک عامیانه، سبک عالمانه
- براساس هدف؛ مانند سبک تعلیمی، سبک فکاهی
- براساس قلمرو دانشی؛ مانند علمی، فلسفی.

این تقسیم‌بندی برای شعر به کاررفته است. بهترین روش برای اینکه در هر کدام از ملاک‌ها به اشتباه نیفتید و درست تشخیص دهید، رمزگذاری است.

۲۱- کدام گزینه در «قلمرو فکری» سبک خراسانی سروده نشده است؟

- می نوش کن از دست نکویان حصاری
یکی سیم‌ساعد یکی سروقد
به قدر دانش خود هر کسی کند ادراک
به رادی ببخش و به شادی بخور

- (۱) رامش کن و شادی کن و عشرت کن و خوش باش
(۲) یکی ماه‌عارض یکی لاله‌خند
(۳) تو را چنان که تویی هر نظر کجا بیند
(۴) به شادی بباش و به نیکی بزی

(آسان - سبک خراسانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

روشن است که معشوق در بیت گزینه «۳» مادی و زمینی نیست. شاعر می‌گوید هیچ‌کس درک و فهم دقیق و کاملی از معشوق (خداوند) ندارد و همه برحسب توانایی عقل و اندیشه خود از او توصیفی دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) سفارش به خوش‌باشی و نشاط
(۲) زمینی بودن معشوق
(۴) توصیه به نشاط و شادی

۲۲- از نظر ارزش موسیقایی سجع، کدام بیت بر دیگر ابیات برتری دارد؟

- جز سر نمی‌دانم نهادن عذر این اقدام را
در سینه دارم یاد او یا بر زبانم می‌رود
گر زان که بشکستی قفس بنمودمی پرواز را
باشد که نتوان یافتن دیگر چنین ایام را

- (۱) گر پای بر فرقم نهی تشریف قربت می‌دهی
(۲) با این همه بیداد او وین عهد بی‌بنیاد او
(۳) من مرغی پرستهم زان در قفس بنشسته‌ام
(۴) غافل مباش از عاقلی، دریاب اگر صاحب‌دلی

(آسان - سجع و انواع آن - خط به خط - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۳

ارزش موسیقایی سجع متوازی از همه سجع‌ها بیشتر است.

در گزینه ۳ واژه‌های مسجع دیده می‌شوند و سجع میان آن‌ها از نوع سجع متوازی است: پرستهم و بنشسته‌ام

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ نهی و می‌دهی: سجع مطرف
- ۲ بیداد، بی‌بنیاد و یاد: سجع مطرف
- ۴ عاقلی و صاحب‌دلی: سجع مطرف

سجع در نظم

سجع بیشتر در نثر به کار می‌رود، اما در شعر نیز نمونه‌هایی از آن را می‌توان یافت. به بیت زیر دقت کنید:

من خود به چشم خویشتن، دیدم که جانم می‌رود (سعدی)

چنان که می‌بینید، شاعر بیت را به چهار قسمت، تقسیم کرده است و در پایان سه قسمت از آن، واژه‌هایی را آورده‌است که با هم سجع متوازی یا مطرف دارند؛ مانند: بدن، سخن و خویشتن.

۲۲- در کدام گزینه سجع به کار نرفته است؟

- ۱) مرگ اگر چه خوابِ نامرغوب است و آسایش نامحبوب، هر آینه بخواهد بود.
- ۲) هر که بدین صفت‌ها موصوف است به حقیقت درویش است اگرچه در قباست.
- ۳) بساتین وی به نخیل و اعناب آراسته است و چمن‌های وی از گل صد برگ و لاله سیراب پیراسته.
- ۴) دست انابت به امید اجابت به درگاه حق بردارد.

(متوسط - سجع و انواع آن - خط به خط - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

در گزینه ۴ ما با یک جمله روبه‌رو هستیم؛ پس در این جمله سجع به کار نرفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) واژه‌های سجع: «نامرغوب و نامحبوب» ← سجع متوازی
- ۲) واژه‌های سجع: «موصوف و درویش» ← سجع متوازن
- ۳) واژه‌های سجع: «آراسته و پیراسته» ← سجع متوازی

فَلَقِّشُوا يَادْ بَغِيرَا!

شرط وجود دو جمله یا دو عبارت (= قرینه) در سجع آن‌قدر مهم است که اگر در گزینه، دو جمله ندیدید می‌توانید آن را به کل در نظر نگیرید.

۲۴- واج‌آرایی در کدام گزینه مشهودتر است؟

- ۱) ماهرویا در جهان آوازه آواز توسط
 - ۲) طلوع برکه خورشید تابناک دل است
 - ۳) ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند
 - ۴) در شب قدر از صبحی کرده‌ام عیبم مکن
- کارهای عاشقان ناساخته از ساز توسط
ستاره‌ای که ز آفاق دیده می‌آید
تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود

(متوسط - واج‌آرایی و واژه‌آرایی - خط به خط - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

در گزینه «۴» شش بار صامت «س» به کار رفته است و چون ارزش موسیقایی صامت بر مصوت چیره است، پاسخ گزینه «۴» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه‌های دیگر نیز واج‌آرایی به راحتی قابل فهم است، مثلاً در گزینه «۱» تکرار مصوت بلند «ا» و در گزینه «۲» تکرار مصوت کوتاه «ب» و در گزینه «۳» تکرار مصوت کوتاه «و» به راحتی حس می‌گردد، اما به خاطر داشته باشیم که واج‌آرایی در صامت‌ها از واج‌آرایی در مصوت‌ها مشهودتر است.

۲۵- ترتیب ابیات زیر از لحاظ داشتن آرایه‌های «موازنه، سجع، ترصیع، واج آرای، واژه آرای» کدام است؟

تاج من و سلطان من تا برنشیند بر سرم
سیاست تو نگرده فگار از آتش و آب
که تشنه مانده دلم در هوای زمزمه‌های
جستم ز کجا بوسه دهم بر دهان دل
بی‌نشانان نشانان او جویند

(۲) «ه»، «الف»، «ب»، «ج»، «د»

(۴) «ه»، «ب»، «ج»، «د»، «الف»

الف: مستی که شد مهمان من جان منست و آن من
ب: صلابت تو نگرده ضعیف از آفت و شور
ج: کجاست بارشی از ابر مهربان صدایت
د: دل نکته‌ای بیان ز لبش کرد و من ز شوق
ه: بی‌زبانان زبان او گویند

(۱) «ب»، «ه»، «الف»، «د»، «ج»

(۳) «ب»، «الف»، «ه»، «ج»، «د»

(متوسط - موازنه و ترصیع - ترکیبی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۳

قلقش رو یاد بگیر!

با رد گزینه خیلی راحت‌تر می‌توان به جواب رسید: از بین آرایه‌های صورت سؤال یک آرایه را انتخاب می‌کنیم (آرایه‌ای که مطمئن‌تر و قطعی‌تر هست و ما هم در آن قوی‌تریم).

مثلاً در این تست، آرایه «موازنه» را انتخاب می‌کنیم که با توجه به گزینه‌ها، رد پای این آرایه در ابیات «ب» و «ه» دیده می‌شود:

صلابت تو نگرده ضعیف از
سیاست تو نگرده فگار از
آفت و آتش
و و
شور آب

در این گزینه آرایه موازنه وجود دارد.

بی‌زبانان نشانان او
بی‌نشانان نشان او
گویند جویند

در این بیت موازنه وجود ندارد؛ بلکه آرایه «ترصیع» دیده می‌شود. ← رد گزینه‌های «۲» و «۴»

حالا با هم آرایه ترصیع رو بررسی می‌کنیم:

با توجه به آرایه‌های صورت سؤال و گزینه‌ها، رد پای این آرایه در ابیات «الف» و «ه» در گزینه‌های «۱» و «۳» دیده می‌شود:

اثبات کردیم که ترصیع دارد، اما در بیت (الف) ترصیعی وجود ندارد. ← رد گزینه «۱»

بین کلمات مهمان، آن و سلطان، آرایه سجع وجود دارد.

صامت (ب) در مصراع اول و مصوت بلند (ا) در مصراع دوم واج آرای ایجاد کرده است.

واژه (دل) در دو مصراع آرایه واژه آرای ایجاد کرده است.

۲۶- در کدام گزینه جناس همسان (تام) به کار رفته است؟

(۱) خدا را در فراخی خوان و در عیش و تن آسانی
(۲) غم مأل که دارد که فکر جامه و نان
(۳) پرده بر خود نمی‌توان پوشید
(۴) گفتم چرا ستاند ماه از رخ تو نور

نه چون کارت به جان آید خدا از جان و دل خوانی
گرفته است درون و برون انسان را
ای برادر که عشق پرده‌در است
گفتا که ماه نور ستاند ز آفتاب

(متوسط - جناس و انواع آن - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۲

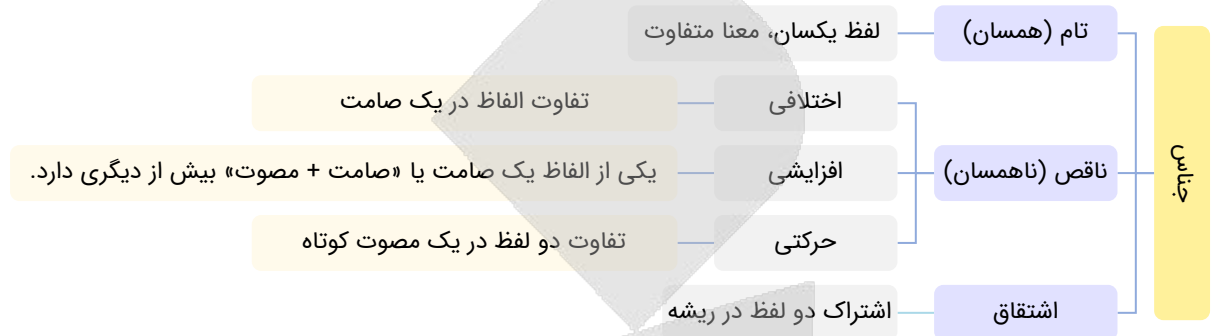
«که» اول در معنای «چه کسی» به کار رفته است و «که» دوم حرف ربط است.

وقتی که درون و برون انسان را غم جامه و نان (نیازهای اولیه) فرا گرفته است، چه کسی به آخرت و آینده فکر می‌کند؟

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ هر دو خوان به معنای «خواندن و صدازدن» است. وقتی در آسایش هستی خدا را صدا بزنی (این ارزشمند است که خدا را در آسایش صدا بزنی) نه این که وقتی که در گرفتاری افتادی به یاد خدا بیفتی.
- ۳ هر دو «پرده» در معنای «حجاب» است. ای برادر وقتی که عاشق شدی نمی‌توانی در حجاب بمانی؛ زیرا که عشق پرده‌در و افشاکننده است.
- ۴ هر دو «ماه» در معنای «قمر» است: گفتیم که چرا ماه با آن همه زیبایی از رخ تو کسب نور می‌کند؟ گفت چون چهره من مثل خورشید است ماه باید نورش را از من بگیرد.

۲۷- در بیت زیر، چند هجای کوتاه وجود دارد؟

«به تو حاصلی ندارد غم روزگار گفتن»
 (۱) چهارده (۲) سیزده (۳) دوازده (۴) یازده

(متوسط - هماهنگی پاره‌های کلام - خط به خط - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۱

هجاهای کوتاه بیت: ب - ت - ص - ن - غ - م - ز - ک - ش - ن - ت - ب - د - ی

انواع هجاها

عنوان هجا	نحوه قرار گرفتن	نشانه	مثال
کوتاه	صامت + مصوت کوتاه	U	چو (چ)، که (ک)، و
بلند	الف) صامت + مصوت کوتاه + صامت ب) صامت + مصوت بلند	-	گل، شر، دل پا، سی، مو
کشیده	الف) صامت + مصوت کوتاه + دو صامت ب) صامت + مصوت بلند + یک یا دو صامت	U - U -	بُرد، سبز، چهر دوست، آب، سیب

۲۸- با توجه به نظم و ترتیب هجاها، با کدام واژه‌ها می‌توان جاهای خالی را به شکل صحیح پر کرد؟

«..... نباشد بر افتاده زور»
 (۱) پسندیده - در زمستان (۲) مروت - دانه از (۳) انصاف - صد نوا (۴) ستوده - از خیلی

(آسان - وزن شعر فارسی - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

مُ	رُو	وَت	نَ	با	شَد	بَ	رُف	تا	د	زور
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
بَ	رَد	مُر	غِ	دُون	دا	نِ	اَز	پی	شِ	مور
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن

۲۹- کدام گزینه با نمودار هجایی زیر مطابقت ندارد؟

«- U - U - - U U - U - U -»

(۱) تو را حکایت ما مختصر به گوش آید

(۳) جرمی نکرده‌ام که عقوبت کند ولیک

(۲) رفتیم اگر ملول شدی از نشست ما

(۴) با چون خودی درافکن اگر پنجه می‌کنی

(متوسط - وزن شعر فارسی - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۱

نمودار هجایی گزینه ۱ «۱» با نمودار هجایی صورت سوال مطابقت ندارد.

گزینه ۱ «۱»: تو را حکایت ما مختصر به گوش آید

ت	را	ح	کا	ی	ت	ما	مُخ	ت	ص	ر	ب	گو	شا	ید
-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-	-	-

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲	ر	ف	ت	ی	م	گ	ر	م	ل	ش	د	ی	آ	ز	ن	ش	س	ت	ما		
۳	ج	ر	م	ی	ن	ک	ر	د	ا	م	ک	ع	ق	و	ب	ت	ک	ن	د	و	لیک
۴	ب	ا	چ	ن	خ	د	ی	د	ر	ف	ک	ن	گ	ر	پ	ن	ج	م	ی	ک	نی
	-	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	هجایی

۳۰- قاعده قافیه در برابر کدام بیت نادرست نوشته شده است؟

(۱) بگيرم دامن‌ت با تو بيايم

(۲) چو بشنوی سخن اهل دل، مگو که خطاست

(۳) درگذر ای آسمان از وادی آزار ما

(۴) هیچ همدردی نمی‌یابم سزای خوشتن

زمانی بی تو با موبد نپایم (قاعده ۲)

سخن‌شناس نه‌ای جان من خطا این جاست (قاعده ۱)

شیشه خود را مزن بر سنگ بی‌زنهار ما (قاعده ۲)

می‌نهم چون بید مجنون سر به پای خوشتن (قاعده ۱)

(دشوار - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۱

در گزینه ۱ «۱» قافیه بر اساس قاعده ۱ است.

واژه‌های قافیه: «بیايم»، «نپایم»

حروف قافیه: ایم

حرف اصلی: «ا»

حروف الحاقی: یم

قاعده قافیه: قاعده ۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲	واژه‌های قافیه: خطا، جا	حرف قافیه: مصوت بلند /آ/	حروف الحاقی: ندارد	قاعده قافیه: قاعده ۱
۳	واژه‌های قافیه: آزار، زنهار	حروف قافیه: ار	حرف اصلی: «ار»	حروف الحاقی: ندارد
۴	واژه‌های قافیه: سزای، پای	حروف قافیه: ای	حرف اصلی: «ا»	حروف الحاقی: صامت /ی/

۳۱- قافیه در کدام بیت «غلط» است؟

(۱) هر که ماند از کاهلی بی شکر و صبر

(۲) گفت بسیار آن بلیس از مکر و غدر

(۳) گر تو را اشکال آید در نظر

(۴) نام احمد نام جمله انبیاست

او همی‌داند که گیرد پای جبر

میر از او نشنید کرد استیز و صبر

پس تو شک داری در «انشق القمر»

چونک صد آمد نود هم پیش ماست

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

حروف قافیه در گزینه «۲» متفاوت است و همین امر سبب شده تا قافیه در گزینه «۲» معیوب باشد:

واژه‌های قافیه: غدر، صبر حروف قافیه در «غدر»: دَر حروف قافیه در «صبر»: بَر

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱	واژه‌های قافیه: صبر، جبر	حروف قافیه: «بَر»	حرف اصلی: «بَر»	حرف الحاقی: ندارد	قاعده قافیه: قاعده «۲»
۳	واژه‌های قافیه: نظر، انشق القمر	حروف قافیه: «ر»	حرف اصلی: «ر»	حرف الحاقی: ندارد	قاعده قافیه: قاعده «۲»
۴	واژه‌های قافیه: انبیا، ما	حروف قافیه: «ا»	حرف اصلی: «ا»	حرف الحاقی: ندارد	قاعده قافیه: قاعده «۱»
- ردیف: است

۳۲- مفهوم کدام گزینه با بیت «اگر هوشمندی به معنی گرای / که معنی بماند نه صورت به جای» متناسب نیست؟

۱) از ره صورت تو را آدم خاکی است نام	چون که به معنی رسی صورت رحمان تویی
۲) اهل معنی از چه رو انکار صورت کرده‌اند	زان که صورت را همه گنج معانی یافتیم
۳) مکن چون طالب دنیا جهان صورت آبادان	که در ویرانی صورت بیابی گنج معنی را
۴) هر که در بند صور ماند به معنی کی رسد	مرد کو صورت پرست آمد بود معنی گذار

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - هماهنگی پاره‌های کلام - مفهومی - ۱۰۰۵)

مفهوم این بیت برخلاف صورت سؤال و سایر گزینه‌ها که «صورت را انکار و بر معنی تأکید می‌کنند»، «تأیید صورت» است و می‌گوید: معنی‌گرایان چرا صورت را انکار می‌کنند؟ درحالی که تمامی معناها در صورت نهفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ای انسان! تو از لحاظ ظاهری، کالبدی خاکی و از نظر باطن، جلوه‌ای از خداوند هستی!
۳) مانند دنیاخواهان، به دنبال صورت نباش؛ زیرا در اثر خراب کردن صورت، به گنج معنی دست پیدا می‌کنی.
۴) کسی که در قید و بند ظاهر باشد، از معنی غافل می‌شود و آن را رها می‌کند.

۳۳- مفهوم کدام گزینه با بیت «گر عزم جفا داری سر در رخت اندازم / و راه وفا گیری جان در قدمت ریزم» تناسب دارد؟

۱) ای فلک یک روز کامم از وفای او بده	پیش از آن روزی که گردم از جفای او هلاک
۲) عاشقم بر لطف و بر قهرش به جد	ای عجب من عاشق این هر دو ضد
۳) سینه شرحه شرحام شرح دهد برای تو	جور و جفای دلبران مهر و وفای عاشقان
۴) چو آبی بر سر خاکم بگو از خاک سر بر کن	وفای من ببین ای کشته تیغ جفای من

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - موازنه و ترصیع - مفهومی - ۱۰۰۹)

مفهوم بیت مورد سؤال «تسلیم و رضا» است: اگر عزم جفا داری من سر در راه تو فدا خواهم کرد و اگر به من وفا کنی جان برای تو خواهم داد. بیت گزینه «۲» نیز بر «تسلیم و رضای کامل» اشاره دارد: من هم عاشق لطف یار و هم عاشق خشم او هستم. این عجیب است که من عاشق دو چیز متضاد هستم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) امیدوارم قبل از هلاکت با جفاکاری معشوق، به وفای او برسم!
۳) سینه چاک شده عاشق روایتگر جفا و وفای معشوق است.
۴) ای معشوق! امیدوارم وقتی سر خاک من آمدی به من بگویی: ای کشته جفای عشق من! الآن وفای مرا ببین!

۳۴- مفهوم کدام گزینه با بیت «نوبهار است در آن کوش که خوش دل باشی / که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی» متناسب است؟

- (۱) خوش وقت رهروی که در این باغ چون نسیم
 - (۲) وقت آن کس خوش که چون برق از گریبان وجود
 - (۳) نیست در روی زمین یک کف زمین بی انقلاب
 - (۴) هنگام بازگشت است نه وقت سیر و گشت است
- بی اختیار آمد و بی اختیار رفت
سر برون آورد و بر وضع جهان خندید و رفت
وقت آنان خوش که در زیر زمین خوابیده اند
با چهره خزانی از نوبهار بگذر

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

مفهوم گزینه «۲» مانند صورت سؤال «توصیه به خوش باشی و اغتنام فرصت» است و می گوید «خوش به حال کسی که مانند برق آسمان، قدر عمرش را دانست و فرصت ها را با خوشی سپری کرد و رفت».

بررسی سایر گزینه ها:

- (۱) خوش به حال کسی که مثل نسیم بهاری بدون اختیار به دنیا آمد و از آن بیرون رفت.
- (۳) در روی زمین حتی به اندازه یک کف دست هم بدون تشویش و اضطراب نیست؛ پس خوش به حال مردگان زیر زمین.
- (۴) الان موقع خوش گذرانی نیست و باید نوبهار را بگذاری و بروی.

۳۵- مفهوم کدام گزینه با عبارت «سر عشق نهفتنی است نه گفتنی و بساط مهر، پیمودنی است نه نمودنی» تقابل مفهومی دارد؟

- (۱) به خاموشی توان شد گوهر اسرار را محرم
 - (۲) برگرفت از لب مرا مهر خموشی راز عشق
 - (۳) طاعتی نیست که در پرده خاموشی نیست
 - (۴) در انجمن عشق که گفتار، خموشی است
- صدف تا بست از گفتار لب، شد مخزن دریا
ابر ای دل چون تواند کرد پنهان برق را؟
ترک گفتار در این راه سر کردار است
خاموش نشستن ز سخندانی عقل است

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - واج آرایی و واژه آرایی - مفهومی - ۱۰۰۳)

مفهوم این بیت در تقابل با صورت سؤال این است که «عاشق توان سکوت ندارد و راز عشق پنهان نمی ماند» و می گوید: عشق، توان سکوت را از من گرفت؛ هم چنان که برق در ابر، نمی تواند مخفی و پنهان شود.

بررسی سایر گزینه ها:

- (۱) با خاموشی و سکوت، می توان محرم اسرار الهی شد؛ همان گونه که صدف به دلیل بستن لب، گنجینه مروارید گشت.
- (۳) همه عبادت ها در خاموشی و سکوت نهفته است. در راه عشق، سکوت سرآغاز عمل است!
- (۴) در محفل عاشقان که سکوت، حکم گفتار را دارد؛ خاموش بودن نشانگر عقل و ذکاوت است.

۳۶- «احمد در حیاط مدرسه با دوستانش در حال انجام بازی فوتبال است. در یک صحنه احمد به طور اتفاقی و ناخواسته با بازیکن تیم حریف برخورد می‌کند. بازیکن تیم حریف با عصبانیت به سمت احمد حمله‌ور می‌شود. احمد از او عذرخواهی کرده و او را به آرامش دعوت می‌کند. تماشاگران با دیدن این صحنه، احمد را مورد تشویق قرار می‌دهند و بلافاصله آرامش به زمین مسابقه حاکم می‌شود.» در متن بالا به ترتیب «پیامد غیرارادی» و «پیامد ارادی» کنش احمد کدام است؟

(۱) جلوگیری از درگیری و ایجاد آرامش - ایجاد امنیت و آرامش در زمین مسابقه
(۲) مورد تشویق قرار گرفتن از طرف تماشاگران - دعوت کردن بازیکن حریف به آرامش
(۳) مورد تشویق قرار گرفتن از طرف تماشاگران - کنترل خشم
(۴) حاکم شدن آرامش به زمین مسابقه - مورد تشویق قرار گرفتن از طرف تماشاگران

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - کنش‌های ما - مفهومی - ۱۰۰۱)

بررسی گزینه‌ها:

۱ پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر - پیامد غیرارادی

۲ پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر

۳ پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران - کنش است.

۴ پیامد غیرارادی - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران

پیامدهای کنش

 ارادی: ۱_ وابسته به اراده کنشگر
۲_ وابسته به اراده دیگری
غیرارادی: قطعی

احتمالی

۳۷- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام نوع کنش مطابقت دارد؟

- فکر کردن درباره چگونگی برگزاری مراسم تولد

- گوش دادن دانش‌آموز به درس دادن معلم

- روشن کردن تلویزیون

- خندیدن هنگام تماشای فیلم کمدی

(۱) کنش فردی - کنش بیرونی - کنش اجتماعی (۲) کنش درونی - کنش اجتماعی - کنش فردی - کنش بیرونی

(۳) کنش فردی - کنش اجتماعی - کنش درونی - کنش بیرونی (۴) کنش درونی - کنش بیرونی - کنش اجتماعی

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - کنش و پدیده‌های اجتماعی - مفهومی - ۱۰۰۲)

بررسی موارد:

- فکر کردن درباره چگونگی برگزاری مراسم تولد ← کنش درونی و فردی

- گوش دادن دانش‌آموز به درس دادن معلم ← کنش اجتماعی و بیرونی

- روشن کردن تلویزیون ← کنش فردی و بیرونی

- خندیدن هنگام تماشای فیلم کمدی ← کنش بیرونی و فردی

انواع کنش

- کنش درونی ← در درون فرد کنشگر رخ می‌دهند و دیده نمی‌شوند.
- کنش بیرونی ← نمود بیرونی دارند و قابل مشاهده هستند.
- کنش فردی ← کنشگر در انجام آن هیچ توجهی به سایر افراد ندارد.
- کنش اجتماعی ← کنشگر آن را با توجه به دیگران انجام می‌دهد.

نکته

در کنش اجتماعی، آگاهی و اراده کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست. کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد.

۳۸- عبارت درست درباره «تفاوت میان موجود زنده و جهان اجتماعی» کدام است؟

- (۱) عضویت اعضا در بدن موجود زنده و نظم آن‌ها اعتباری است و جهان اجتماعی و نظم آن تکوینی است.
- (۲) جهان اجتماعی و نظم آن با آگاهی و اراده انسان‌ها و عضویت اعضا در بدن موجود زنده با آگاهی و اراده اعضا شکل می‌گیرد.
- (۳) عضویت در جهان اجتماعی و نظم میان اعضای آن، با قرارداد انسان‌ها به وجود می‌آید و عضویت اعضا در بدن موجود زنده با اراده اعضا تغییر نمی‌کند.
- (۴) آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی بر اساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی و آگاهی اعضا در بدن موجود زنده نوعی آگاهی مشترک است.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - تصور از جهان اجتماعی - خط به خط - ۱۰۰۳)

عضویت در جهان اجتماعی و نظم میان اعضای آن، با اراده و آگاهی انسان‌ها تعریف می‌شود و با قرارداد آن‌ها به وجود می‌آید و عضویت اعضا در بدن موجود زنده با اراده اعضا تغییر نمی‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) عضویت اعضا در بدن موجود زنده و نظم آن، تکوینی است؛ جهان اجتماعی و نظم آن تکوینی نیست، بلکه اعتباری است.
- (۲) جهان اجتماعی و نظم آن با آگاهی و اراده انسان‌ها شکل می‌گیرد و عضویت اعضا در بدن موجود زنده بر اساس آگاهی و اراده اعضا به وجود نمی‌آید.
- (۴) آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی بر اساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی نیست بلکه نوعی آگاهی مشترک و عمومی است.

نکته

اعضای جهان اجتماعی، تنها هنگامی که عضویت جهان اجتماعی را پذیرفتند، به آن راه می‌یابند و نقشی را به عهده می‌گیرند و متناسب با نقش خود، از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند که خود و دیگران از این عضویت و حقوق و تکالیف آن آگاهی دارند.

۳۹- در کدام گزینه لایه‌های نظام تعلیم و تربیت از سطحی‌ترین به عمیق‌ترین به‌درستی مرتب شده است؟

- (۱) دانایی از نادانی بهتر است. ← انسان تربیت‌پذیر است. ← دانش‌آموز ← برای دانا شدن باید به مدرسه رفت.
- (۲) دانش‌آموز ← برای دانا شدن باید به مدرسه رفت. ← دانایی از نادانی بهتر است. ← انسان تربیت‌پذیر است.
- (۳) دانایی از نادانی بهتر است. ← دانش‌آموز ← انسان تربیت‌پذیر است. ← برای دانا شدن باید به مدرسه رفت.
- (۴) دانش‌آموز ← دانایی از نادانی بهتر است. ← برای دانا شدن باید به مدرسه رفت. ← انسان تربیت‌پذیر است.

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - لایه‌های جهان اجتماعی - مفهومی - ۱۰۰۴)

لایه‌های نظام تعلیم و تربیت از سطحی‌ترین به عمیق‌ترین عبارت است از :

- ۱- نمادها: دانش‌آموز
 - ۲- هنجارها: برای دانا شدن باید به مدرسه رفت.
 - ۳- ارزش‌ها: دانایی از نادانی بهتر است.
 - ۴- عقاید: انسان تربیت‌پذیر است.
- پس: دانش‌آموز ← برای دانا شدن باید به مدرسه رفت. ← دانایی از نادانی بهتر است. ← انسان تربیت‌پذیر است.

خانواده، تعلیم و تربیت، سیاست و اقتصاد از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی‌اند. نهادها در تمامی جهان‌های اجتماعی وجود دارند ولی انواع و اشکال متفاوتی دارند.

۴۰- به ترتیب هر یک از عبارت‌های زیر با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- هر جهان اجتماعی، فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می‌آورد.
- جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب‌مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.
- همه جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند و بر همین اساس مسیر یکسانی را نیز طی می‌کنند.
- برخی فرهنگ و تمدن‌ها، زمانی طولانی دوام می‌آورند و بعضی دیگر پس از مدتی از بین می‌روند.
- (۱) نگاه عرضی - جهان‌های اجتماعی در عرض هم - جهان‌های اجتماعی در طول هم - نگاه تک خطی
- (۲) جهان‌های اجتماعی در طول هم - نگاه تک خطی - نگاه عرضی - جهان‌های اجتماعی در عرض هم
- (۳) نگاه تک خطی - جهان‌های اجتماعی در عرض هم - نگاه عرضی - جهان‌های اجتماعی در طول هم
- (۴) جهان‌های اجتماعی در عرض هم - جهان‌های اجتماعی در طول هم - نگاه تک خطی - نگاه عرضی

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - جهان‌های اجتماعی - خط به خط - ۱۰۰۵)

بررسی موارد:

- در جهان‌های اجتماعی در عرض هم، هر جهان اجتماعی، فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می‌آورد.
- در نگاه تک خطی (جهان‌های اجتماعی در طول هم)، جوامع در یک خط قرار می‌گیرند. بعضی از آن‌ها در این مسیر پیشرفته‌ترند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفته، عقب‌مانده‌اند. جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب‌مانده‌اند باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.
- در جهان‌های اجتماعی در طول هم (نگاه تک خطی)، همه جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند و بر همین اساس مسیر یکسانی را طی می‌کنند.
- در نگاه عرضی (جهان‌های اجتماعی در عرض هم) برخی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، زمانی طولانی دوام می‌آورند و بعضی دیگر پس از مدتی از بین می‌روند.

مردم‌شناسان بر اساس ویژگی‌های جهان‌های اجتماعی در عرض هم، از جهان‌های اجتماعی متفاوتی همچون غرب، اسلام، چین و هند یاد می‌کنند. در این دیدگاه، جهان‌های اجتماعی مختلف با روابط متقابلی که دارند می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند اما هیچ یک از آن‌ها با حفظ هویت خود نمی‌توانند مسیر دیگری را ادامه دهد.

۴۱- به ترتیب پیامد هر یک از عبارات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- رجوع به تاریخ گذشته خود و مقایسه جهان خود با آنان
- طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت توسط جهان اساطیری
- رواج کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا در دنیای مدرن
- (۱) درک آگاهانه و ارادی بودن خلق جهان‌های اجتماعی - طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون دیدن - کم شدن فضای شکل‌گیری کنش‌های عاطفی و اخلاقی
- (۲) درک آگاهانه و ارادی بودن خلق جهان‌های اجتماعی - عدم امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت - طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌ها دانستن
- (۳) پی بردن به تنوع جهان‌های اجتماعی - طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون دیدن - طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌ها دانستن
- (۴) پی بردن به تنوع جهان‌های اجتماعی - عدم امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت - کم شدن فضای شکل‌گیری کنش‌های عاطفی و اخلاقی

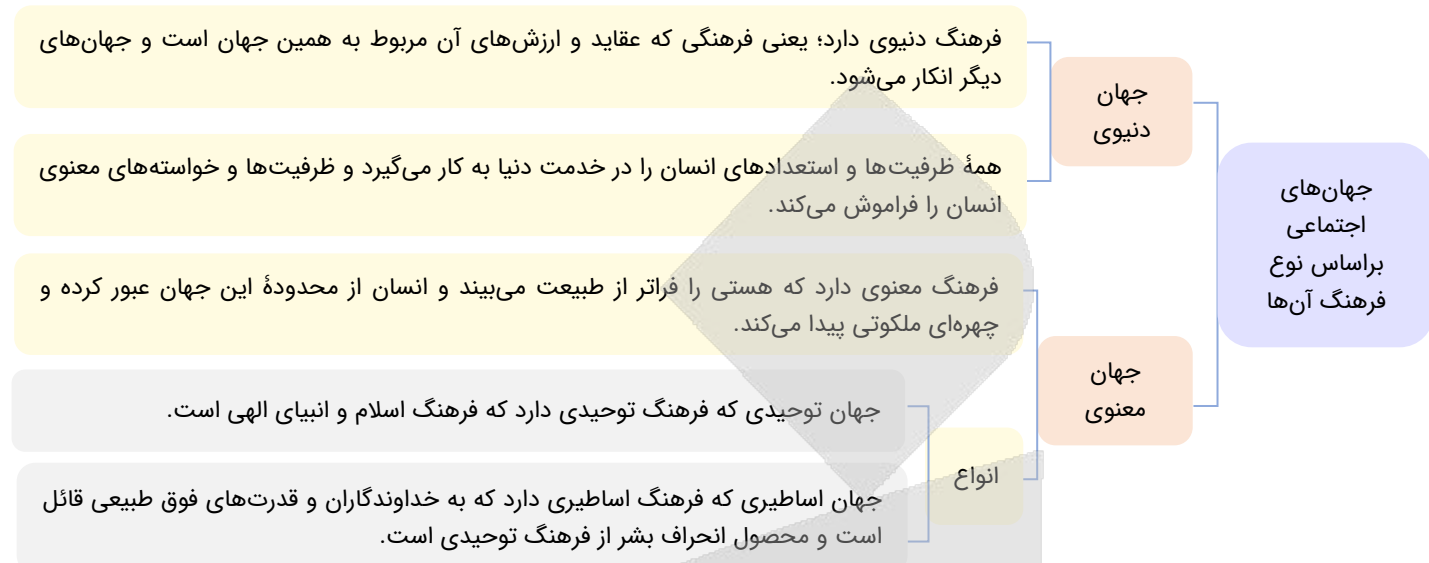
پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - جهان متجدد - ترکیبی - ۱۰۰۶)

بررسی موارد:

- هنگامی که چشم خود را بر جوامع دیگری می‌گشاییم که هم اینک در دیگر نقاط دنیا وجود دارند؛ یا وقتی به تاریخ گذشته خود رجوع کنیم و جهان خود را با آنان مقایسه می‌کنیم، به تنوع جهان‌های اجتماعی پی می‌بریم.

- جهان اساطیری، طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌های آن‌ها می‌بیند و با طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت، امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت را دور از دسترس می‌سازد.
- رواج این دسته از کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا، عرصه را بر سایر کنش‌های انسانی، مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی تنگ می‌کند.

۴۲- کدام مورد از ویژگی‌ها و دیدگاه جهان اجتماعی که علم را به دانش تجربی محدود می‌کند، نیست؟

- (۱) معتبر ندانستن عقل و وحی به عنوان دو روش علمی
- (۲) ناتوانی در سخن گفتن از حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها
- (۳) پدید آمدن عقاید و ارزش‌های اجتماعی صرفاً در قلمرو آرمانی یا واقعی جوامع انسانی
- (۴) داوری درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان اجتماعی

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - قلمرو واقعی و آرمانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

جهان‌های اجتماعی که علم را به دانش تجربی محدود می‌کنند و عقل و وحی را به عنوان دو روش علمی معتبر نمی‌دانند، نمی‌توانند از حق یا باطل بودن عقاید و آرمان‌ها سخن بگویند.
علوم اجتماعی، اگر علم را به معنای تجربی آن محدود نکند، می‌تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.

از نظر جوامعی که علم را به دانش تجربی محدود می‌کنند، عقاید و ارزش‌های اجتماعی، پدیده‌هایی هستند که صرفاً در قلمرو آرمانی یا واقعی جوامع انسانی پدید می‌آیند و ما فقط می‌توانیم بودن یا نبودن این ارزش‌ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آن‌ها را بشناسیم و برای داوری درباره درست و غلط بودن یا حق و باطل بودن آن‌ها راهی نداریم.

۴۳- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

- وجود امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت
- کودکان، خطای خود را موجه‌تر از خطای دیگران می‌دانند.
- ویژگی‌هایی مانند تبرج و دم غنیمت شماری
- بخشی از هویت که دیگران به آن پی می‌برند و برایمان بازگو می‌کنند.
- (۱) وجود نظریات متفاوت درباره هویت - خودخواهی کودکان - جهان متجدد - هویت آگاهانه
- (۲) وجود نظریات متفاوت درباره هویت - کمتر بودن شناختشان از موقعیت دیگران - جهان متجدد - هویت آگاهانه
- (۳) آگاهانه بودن بخشی از هویت انسان‌ها - خودخواهی کودکان - جهان معنوی - هویت ناآگاهانه
- (۴) آگاهانه بودن بخشی از هویت انسان‌ها - کمتر بودن شناختشان از موقعیت دیگران - جهان معنوی - هویت ناآگاهانه

بررسی موارد:

- وجود نظریات متفاوت دربارهٔ هویت، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.
- کودکان از آنجا که شناختشان از موقعیت دیگران کمتر است، در توضیح رفتار دیگران بر سهم خود آنها تأکید می‌کنند و آنها را مقصر می‌دانند.
- تبرج و دم غنیمت شماری از ویژگی‌های جهان متجدد هستند.
- بخشی از هویت، آگاهانه است؛ یعنی آن را می‌شناسیم یا دیگران به آن پی می‌برند و برای ما بازگو می‌کنند.

کودکان خطاهای دیگران را عمدی و شایسته مجازات و خطاهای خود را غیرعمدی و بیشتر ناشی از شرایط و تحریک‌کننده‌های محیطی می‌دانند. محققان ابتدا این امر را ناشی از خودخواهی کودکان می‌دانستند ولی تحقیقات نشان داد که کودکان دربارهٔ عوامل مؤثر بر رفتار خود، نسبت به دیگران اطلاعات بیشتری دارند. از این رو احتمال بیشتری وجود دارد که در توضیح علل رفتار خود، بیشتر بر شرایط محیطی تأکید کنند و خود را بی‌تقصیر بدانند.

۴۴- کدام گزینه پاسخ پرسش‌های زیر است؟

- جهان اجتماعی برای بقا و تداوم خود به کدام عمل دست می‌زند؟
- در کدام گزینه، علت فراگیری شیوهٔ زندگی در جامعه توسط فرد بیان شده است؟
- کدام گزینه مفهوم تعیین بخشی از هویت اجتماعی برای فرد توسط جهان اجتماعی را می‌رساند؟
- (۱) اعتقادات، ارزش‌ها و شیوهٔ زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد - برای آشنایی با تکالیف و حقوقی که بر عهده دارد. - هر فرد در جهانی متولد می‌شود که به وسیله نسل‌های قبلی او ایجاد شده است.
- (۲) با فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی و برخی روش‌های تبلیغی و تشویقی جهان اجتماعی تداوم می‌یابد. - برای مشارکت در جهان اجتماعی - جهان اجتماعی فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد و برای او ویژگی‌هایی متناسب با موقعیتی که فرد در آن قرار دارد، در نظر می‌گیرد.
- (۳) اعتقادات، ارزش‌ها و شیوهٔ زندگی خود را به فرد می‌آموزد. - برای مشارکت در جهان اجتماعی - جهان اجتماعی فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد و برای او ویژگی‌هایی متناسب با موقعیتی که فرد در آن قرار دارد، در نظر می‌گیرد.
- (۴) با فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی و برخی روش‌های تبلیغی و تشویقی جهان اجتماعی تداوم می‌یابد. - برای آشنایی با تکالیف و حقوقی که بر عهده دارد. - هر فرد در جهانی متولد می‌شود که توسط نسل‌های قبل از او به وجود آمده است.

بررسی موارد:

- جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوهٔ زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد.
- فرد نیز برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد.
- جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند؛ یعنی آن فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد و برای او ویژگی‌هایی متناسب با موقعیتی که در آن قرار گرفته است، در نظر می‌گیرد.

فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در خانواده می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جهانی که در آن متولد شده است، پیدا می‌کند. مدرسه، گروه‌های همبازی، مجالس علمی و مذهبی و رسانه‌های جمعی، از دیگر عوامل آشنایی افراد با جهانی هستند که در آن زندگی می‌کنند.

۴۵- هریک از مثال های زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از انواع تحرک اجتماعی است؟

- عزل مدیر داخلی کارخانه از سمت مدیریت
- انتقال کارگر کارخانه از یک بخش به بخش دیگر
- تغییر سمت مدیر کارخانه از مدیریت به مدیریت کل
- تغییر شغل سرکارگر کارخانه به کارگر

(۲) افقی - افقی - نزولی - نزولی
(۴) نزولی - افقی - صعودی - صعودی

(۱) نزولی - صعودی - صعودی - نزولی
(۳) نزولی - افقی - صعودی - نزولی

(آسان - تغییرات هویت اجتماعی - مفهومی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- عزل مدیر داخلی کارخانه از سمت مدیریت تحرک نزولی
- انتقال کارگر کارخانه از یک بخش به بخش دیگر تحرک افقی
- تغییر سمت مدیر کارخانه از مدیریت به مدیریت کل تحرک صعودی
- تغییر شغل سرکارگر کارخانه به کارگر تحرک نزولی

صعودی

افقی

نزولی

انواع تحرک اجتماعی

۴۶- به ترتیب هریک از عبارات زیر به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش های یک جهان اجتماعی
- تسری ناسازگاری به عقاید و ارزش ها
- ناتوانی جهان اجتماعی در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش های اجتماعی خود

(۲) تزلزل فرهنگی - تزلزل فرهنگی - تحول فرهنگی
(۴) تعارض فرهنگی - تحول فرهنگی - بحران هویت

(۱) تزلزل فرهنگی - تحول فرهنگی - تحول فرهنگی
(۳) تعارض فرهنگی - تزلزل فرهنگی - بحران هویت

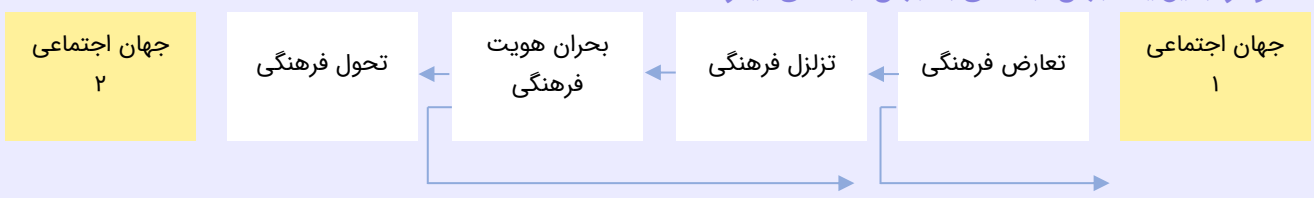
(متوسط - علل درونی تحولات هویتی - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- گاهی تعارض فرهنگی یا همان شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش های یک جهان اجتماعی تداوم می یابد و جهان اجتماعی نمی تواند کنش های اجتماعی را بر اساس فرهنگ خود سامان دهد.
- تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می دهد که عقاید، آرمان ها و ارزش هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می سازند، مورد تردید قرار گیرند و ثبات و استقرار خود را در زندگی مردم از دست بدهند. به عبارت دیگر، ناسازگاری اغلب از سطح رفتارها و هنجارها آغاز می شود و به سطوح عمیق تر یعنی عقاید و ارزش ها می رسد.
- بحران هویت فرهنگی در جایی به وجود می آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش های اجتماعی خود را نداشته باشد.

«نمودار تبدیل یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر»

۴۷- به ترتیب علت پیدایش هر یک از موارد زیر کدام است؟

- دچار شدن به خودباختگی فرهنگی

- از دست رفتن نشاط زندگی

- جهان‌های اجتماعی مختلف

- ۱) از دست رفتن حالت فعال و خلاق در گزینش عناصر فرهنگی - عمل نکردن جهان اجتماعی متناسب با نیازهای معنوی افراد - تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها
- ۲) رویارویی اعضای جهان اجتماعی به‌طور فعال و خلاق با جهان‌های اجتماعی دیگر - دورماندن انسان از حقیقت خود و هستی - تنوع اراده و اختیار انسان‌ها
- ۳) عملکرد تقلیدی جهان اجتماعی - از یاد بردن فرهنگ تاریخی خود توسط جهان اجتماعی - فعال و تأثیرگذار بودن انسان
- ۴) تحولات هویتی جهان اجتماعی در تعامل با سایر جهان‌ها - مرگ جهان اجتماعی، پوچ انگاری و انکار معنا - منفعل و پذیرنده نبودن انسان‌ها

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - علل بیرونی تحولات هویتی - ترکیبی - ۱۰۱۲)

بررسی موارد:

- اگر اعضای جهان اجتماعی، مقهور و مبهوت جهان اجتماعی دیگر شوند و در نتیجه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهند، دچار خودباختگی فرهنگی می‌شوند.

- جهان اجتماعی که متناسب با نیازهای معنوی و روحی افراد عمل نکند، به پرسش‌های آن‌ها درباره زندگی و مرگ پاسخ ندهد، از این پرسش‌ها غفلت کند یا به پوچ‌انگاری برسد؛ نشاط زندگی را از دست می‌دهد و با انواع مختلف آسیب‌ها مانند یأس، ناامیدی و خودکشی افراد روبه‌رو می‌شود.

- تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آنها، سبب پیدایش جهان اجتماعی مختلف می‌شود.

جهان اجتماعی خودباخته به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با فرهنگ و تاریخ خود از دست می‌دهد؛ بنابراین نه می‌تواند فرهنگ گذشته خود را تداوم ببخشد یا گسترش دهد و نه می‌تواند آن را رها کند و از آن بگذرد و به جهان اجتماعی دیگری که مبهوت و مقهور آن شده است، ملحق شود.

۴۸- به ترتیب «مبنای دخل و تصرف در دانش‌های مختلف فرهنگ یونان و روم توسط اسلام» کدام است و تألیف کتاب غرب‌زدگی در «چه بازه زمانی» و «با چه هدفی» صورت گرفته است؟

- ۱) جهان‌شناسی توحیدی - بعد از انقلاب اسلامی - نقد عوامل تعامل با جهان غرب و سرسپردگی به عناصر فرهنگی غربی
- ۲) توجه به عقل و عقلانیت - بعد از انقلاب اسلامی - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد.
- ۳) توجه به عقل و عقلانیت - دهه سی به بعد - نقد عوامل تعامل با جهان غرب و سرسپردگی به عناصر فرهنگی غربی
- ۴) جهان‌شناسی توحیدی - دهه سی به بعد - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - هویت ایرانی در تاریخ - ترکیبی - ۱۰۱۳)

- به دلیل اهمیتی که اسلام برای عقل و عقلانیت قائل است، جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد و به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود در دانش‌های مختلف آن‌ها دخل و تصرف کرد و عناصر اساطیری و مشرکانه آن‌ها را نپذیرفت.

- متفکران ایرانی از دهه سی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد، آثاری با عناوینی نظیر غرب‌زدگی و بازگشت به خویشتن، پدید آوردند و برخی از اندیشمندان مسلمان کتاب‌هایی را درباره خدمات متقابل اسلام و ایران و همچنین فطرت و خویشتن الهی انسان تدوین کردند.

جهان اسلام در سده‌های نخستین رویارویی با جهان‌های اجتماعی دیگر، با حفظ هویت فرهنگی خود به تعامل با آن‌ها پرداخت و به همین دلیل، عناصر سازگار با هویت خود را از آن‌ها می‌گرفت و در موارد مورد نیاز به بازسازی آن عناصر می‌پرداخت. مسلمانان آثار فلسفی، پزشکی، ریاضی و نجوم یونان و روم را ترجمه کردند ولی آثار تاریخی، ادبی، افسانه‌ها و اسطوره‌های آن‌ها را رها کردند.

۴۹- هر یک از عبارات زیر به ترتیب، با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

- اعمال قدرت سازمان یافته برای رسیدن به هدفی معین است.

- حکومتی که از نظر ارسطو در آن اقلیت مردم بر اساس فضیلت حضور دارند.

- نظامی که عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تعیین می‌کند.

(۱) قدرت اجتماعی - نظام اقتصادی - پولیتی - نظام اقتصادی (۲) قدرت مشروع - نظام سیاسی - الیگارش - نظام اقتصادی

(۳) اقتدار - سیاست - آریستوکراسی - نظام فرهنگی (۴) قدرت مقبول - اقتصاد - مونارشی - نظام فرهنگی

(آسان - انواع نظام سیاسی - خط به خط - ۱۰۱۵)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد، «اقتدار» نامیده می‌شود.

- سیاست، اعمال قدرت سازمان یافته برای رسیدن به هدفی معین است.

- آریستوکراسی حکومتی است که از نظر ارسطو در آن اقلیت مردم بر اساس فضیلت حضور دارند.

- نظام فرهنگی، عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تعیین می‌کند.

شیوه حکومت	بر اساس فضیلت	بر اساس خواست و میل افراد
تعداد حاکمان	مونارشی	تیرانی (استبدادی)
فرد	آریستوکراسی	الیگارش
اقلیت	پولیتی (جمهوری)	دموکراسی
اکثریت		

۵۰- «سرنوشت مشترک و حتمی بشریت طی قرن بیستم از نظر غربی‌ها»، «اعمال قدرت براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص» و

«عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی» به ترتیب کدام است؟

(۱) ناسیونالیسم - قدرت مقبول - جنگ اقتصادی علیه سایر کشورها

(۲) لیبرالیسم - اقتدار - تحرک اجتماعی صعودی اعضای جامعه

(۳) سکولاریسم - مشروعیت قدرت - سرمایه‌داری

(۴) دنیوی شدن - مقبولیت قدرت - اقتصاد

(متوسط - هویت اقتصادی - ترکیبی - ۱۰۱۶)

پاسخ: گزینه ۳

- نظریه‌پردازان غربی طی قرن بیستم، سکولاریسم و دنیوی شدن را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند.

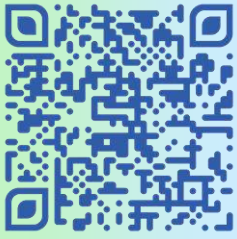
- مشروعیت قدرت به این معناست که قدرت براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال شود.

- سرمایه‌داری، عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است.

جهان غرب، هویت خود را براساس اقتصاد شکل می‌دهد و سرمایه‌داری، عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است. در این جهان، هویت انسان‌ها و جوامع، بیش از هر چیز به دارایی و توان اقتصادی آن‌ها وابسته است. جوامع دیگری که به تبعیت از غرب، رویکرد سکولار و دنیوی دارند نیز هویت سرمایه‌داری پیدا می‌کنند.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

مباحث کل کتاب

صفحه‌های ۱ تا ۱۲۰

بودجه‌بندی

این آزمون

سهم در
کنکور

این مبحث حدوداً ۷ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۵۱ - ۵۶)

۵۱ - ﴿وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾:

- ۱) و آن‌ها را در رحمتمان وارد کردیم، حتماً آنان نیکوکار بودند!
- ۲) و ما و آنان را در رحمت خویش وارد کن، همانا آنان از نیکوکاران بودند!
- ۳) و آن‌ها را در رحمت خود وارد کردیم، بدون شک آنان از نیکوکاران بودند!
- ۴) و آنان را در محبت و مهربانی داخل کردیم، قطعاً آنان نیکوکاران بودند!

(آسان - تمارین درس چهارم - خط به خط - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

و آن‌ها را در رحمت خود وارد کردیم بدون شک آنان از نیکوکاران بودند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- رَحْمَتِنَا: رحمتمان، رحمت خود، مهربانی خویش ← رد گزینه ۴
أَدْخَلْنَا: وارد کردیم، داخل کردیم ← رد گزینه ۲
مِنَ الصَّالِحِينَ: از نیکوکاران ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

۵۲ - «يُؤَكِّدُ الْغَوَاصُونَ أَنَّ ضَوْءَ الْأَسْمَاكِ يَنْبَعُثُ مِنْ نَوْعٍ مِنَ الْبَكْتِيرِيَا الَّتِي تَوْجَدُ تَحْتَ عَيْنِي هَذِهِ الْأَسْمَاكِ»:

- ۱) غواصان تأکید می‌کنند که نورهای ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری‌ها که زیر چشم این ماهی‌ها یافت می‌شود، ارسال می‌شود!
- ۲) غواصان تأکید دارند نورهای این ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری که زیر دو چشم این ماهی‌ها یافت می‌شود، فرستاده می‌شود!
- ۳) غواص‌ها تأکید دارند که نور این ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری که زیر چشم این ماهی یافت می‌شود، ارسال می‌شود!
- ۴) غواصان تأکید می‌کنند که نور ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری که زیر چشمان این ماهی‌ها یافت می‌شود، فرستاده می‌شود!

(متوسط - متن درس پنجم - ترکیبی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۴

غواصان تأکید می‌کنند که نور ماهی‌ها از گونه‌ای از باکتری که زیر چشمان این ماهی‌ها یافت می‌شود، فرستاده می‌شود!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- أَنَّ: که ← رد گزینه ۲
ضَوْءُ الْأَسْمَاكِ: نور ماهی‌ها ← رد سایر گزینه‌ها
كَلِمَةُ «اَيْنَ» در گزینه‌های ۲ و ۳ اضافی است؛ زیرا در عبارت عربی اسم اشاره وجود ندارد.
الْبَكْتِيرِيَا: باکتری ← رد گزینه ۱
عَيْنِي: دو چشم، چشمان ← رد گزینه‌های ۱ و ۳
«عَيْنِي» در اصل «عَيْنَيْنِ» به صورت مثنی بوده که به دلیل مضاف شدن، «ن» از انتهای آن حذف شده است. «عَيْنَيْنِ + هذه»: عَيْنِي هذه
هذه الْأَسْمَاكِ: این ماهی‌ها ← رد گزینه ۳

۵۳- «نسبت بعض أصدقائي بعد تخرّجي من المدرسة لأنّ البعيد عن العين بعيد عن القلب!»:

- ۱) برخی از دوستانم را بعد از فارغ التحصیلی از مدرسه ام فراموش کردم زیرا دور از چشم، دور از قلبها است!
- ۲) برخی از دوستانم را بعد از فارغ التحصیلی ام از مدرسه فراموش کردم زیرا دور از چشم، دور از قلب است!
- ۳) برخی از دوستان بعد از فارغ التحصیلی ام از مدرسه فراموش شدند زیرا دور از چشم، دور از قلبها است!
- ۴) برخی از دوستان را بعد از فارغ التحصیلی از مدرسه فراموش کردم زیرا دور از چشم، دور از قلب است!

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - تمرین درس سوم - ترکیبی - ۱۰۳)

برخی از دوستانم را بعد از فارغ التحصیلی ام از مدرسه فراموش کردم زیرا دور از چشم، دور از قلب است!

بررسی سایر گزینه‌ها:

أصدقائي: دوستانم ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

تخرّجي: فارغ التحصیلی ام ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

المدرسة: مدرسه ← رد گزینه ۱

نسيت: فراموش کردم (فعل معلوم است) ← رد گزینه ۳

القلب: قلب ← رد گزینه‌های ۱ و ۳

۵۴- عَيْن الصَّحِيح:

- ۱) رَبِّ انْقَطِعْ رَجَائِي عَنِ الْخَلْقِ: پروردگارم امیدم را از آفریدگان قطع کرد!
- ۲) اِسْتَرَجَعْتُ كُتُبِي الَّتِي كَانَتْ فِي الْمَكْتَبَةِ: کتاب‌هایم را که در کتابخانه بود، پس دادم!
- ۳) لِكِتَابِنَا الْعَرَبِيِّ فِي السَّنَةِ الْعَاشِرَةِ ثَمَانِيَةِ دُرُوسٍ: کتاب عربی ما در سال دهم، هشت درس دارد!
- ۴) عَلِمْتُ الْأُمَّةَ عَنْ طَرِيقِ السَّفَرِ إِلَى الْبِلَادِ الْعَرَبِيَّةِ: زبان توسط مادر از طریق سفر به کشورهای عربی یاد گرفته شد!

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - تمرین درس ششم - ترکیبی - ۱۰۶)

لِكِتَابِنَا الْعَرَبِيِّ فِي السَّنَةِ الْعَاشِرَةِ ثَمَانِيَةِ دُرُوسٍ: کتاب عربی ما در سال دهم، هشت درس دارد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

① «انْقَطِعْ» از باب انفعال است و این باب، همواره لازم و بدون مفعول است. کلمه «رَجَاء» فاعل می‌باشد و ترجمه آن به صورت مفعولی اشتباه است.

در کلمه «رَبِّ»، کسره انتهای کلمه، نشانه حذف ضمیر «ی» از آن است. «رَبِّ = رَبِّي: پروردگارم»

صحیح گزینه ۱: پروردگارم امیدم را از آفریدگان قطع شد!

② معنای صحیح فعل «اِسْتَرَجَعْتُ»، «پس گرفتن» می‌باشد.

صحیح گزینه ۲: کتاب‌هایم را که در کتابخانه بود، پس گرفتم.

④ فعل «عَلِمْتُ» معلوم است و «الْأُمَّة» فاعل آن است. «توسط» معادلی در عبارت عربی ندارد. «اللُّغَةُ: زبان» نیز مفعول است و باید به صورت مفعولی ترجمه شود.

صحیح گزینه ۴: مادر، زبان را از طریق سفر به کشورهای عربی یاد گرفت.

۵۵- «أَيَا مِي دَانِيْد كِه كَلَاغ سِي سَال يَا بِيْشْتَر زَنْدَكِي مِي كَنْد؟»:

- ۱) هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ الْغُرَابَ تَعِيشُ ثَلَاثِينَ سَنَاتٍ أَوْ أَكْثَرَ؟
- ۲) أَتَعْلَمُونَ أَنَّ الْغُرَابَ يَعْيشُ ثَلَاثِينَ سَنَةً أَوْ أَكْثَرَ؟
- ۳) أَتَعْلَمَانِ أَنَّ الْغُرَابَ يَعْيشُ ثَمَانِينَ سَنَةً أَوْ أَكْثَرَ؟
- ۴) هَلْ تَعْلَمَنَّ أَنَّ الْغُرَابَ تَعِيشُ ثَلَاثِينَ سَنَةً أَوْ أَكْثَرَ؟

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - تمرین درس دوم - ترکیبی - ۱۰۲)

أَتَعْلَمُونَ أَنَّ الْغُرَابَ يَعْيشُ ثَلَاثِينَ سَنَةً أَوْ أَكْثَرَ؟

بررسی سایر گزینه‌ها:

- می‌دانید: تَعْلَمُونَ، تَعْلَمَانِ، تَعْلَمَنْ ← رد گزینه ۱
 «الغراب» مذکر است و باید فعل مذکر برایش آورده شود (یعیش) ← رد گزینه‌های ۱ و ۴
 معدود اعداد ۱۱ به بعد مفرد است ← رد گزینه ۱
 سی: ثلاثین ← رد گزینه ۳

۵۶- عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْمَفْهُومِ: «يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيَمَاهِمُ»

- (۱) گر بگویم که مرا حال پریشانی نیست
 (۲) تو کز محنت دیگران بی غمی
 (۳) از هر کرانه تیر دعا کرده‌ام روان
 (۴) دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند
- رنگ رخسار خبر می‌دهد از سر ضمیر
 نشاید که نامت نهند آدمی
 باشد کز آن میانه یکی کارگر شود
 گل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند

(متوسط - تمارین درس هفتم - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه عبارت صورت سوال: مجرم‌ها با صورتشان شناخته می‌شوند.

❗ دقت کنید که ...

این آیه، تنها با بیت گزینه ۱ از نظر معنایی تناسب دارد.

مفهوم بیت: آنچه درون انسان است، در ظاهرش آشکار می‌گردد.

■ ■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۵۷ - ۶۰) بِمَا يَنْاسِبُ النَّصَّ:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِينَا كَثِيرًا مِنَ النِّعَمِ فِي الدُّنْيَا لِنَسْتَفِيدَ مِنْهَا وَطَلَبَ مِنَّا أَنْ نَعْبُدَهُ فَقَط. إِنَّهُ يُخْرِجُ مِنَ الْأَشْجَارِ ثَمَرَاتٍ لَنَا وَ يُنْزِلُ مِنَ الْغَيْمِ الْأَمْطَارَ. هُوَ الَّذِي جَهَّزَنَا بِقُوَّةٍ مُفْتَكِرَةٍ. مَا خَلَقَ اللَّهُ الْعَالَمَ وَمَا فِيهِ بِالْبَاطِلِ فَإِنَّا مَسْؤُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبَقَاعِ وَ الْبَهَائِمِ. نَرَى كَثِيرًا مِنَ الْعَجَائِبِ فِي خَلْقِ الْحَيَوَانَاتِ مِنَ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةِ وَ الدَّلَافِينِ فِي الْبَحَارِ وَ عُودِ الْقَطِّ الَّتِي تَفَرِّزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا حَتَّى الْغَرَابِ وَ صَوْتِ الْمُحَدَّرِ وَ الْحَرْبَاءِ وَ عِيُونِهَا الْمُتَحَرِّكَةِ. قَالَ اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ: «هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا». إِذَنْ عَلَيْنَا أَنْ نَهْتَمَّ بِالْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَارِهَا.

ترجمه متن

خداوند بلندمرتبه در دنیا به ما بسیاری از نعمت‌ها را می‌دهد تا از آن‌ها استفاده کنیم و از ما خواسته است که فقط او را بپرستیم. او از درختان میوه‌هایی را برای ما خارج می‌کند و از ابر باران‌ها را می‌فرستد. او کسی است که ما را به نیروی اندیشمندی مجهز کرده است. خداوند دنیا و آنچه در آن است را بیهوده نیافریده است، بنابراین ما حتی در برابر قطعه‌های زمین و چارپایان مسؤول هستیم. بسیاری از شگفتی‌ها را در آفرینش حیوانات مشاهده می‌کنیم از ماهی‌های نورانی و دلفین‌ها در دریاها و غده‌های گربه که مایعی پاک‌کننده ترشح می‌کنند تا کلاغ و صدای هشداردهنده‌اش و آفتاب‌پرست و چشمان متحرکش. خداوند در قرآن کریم فرموده است: «او شما را از زمین پدید آورد و خواستار آباد کردن آن از شما شد». بنابراین ما باید به زمین و آباد کردن آن توجه کنیم.

۵۷- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) فِي خَلْقِ اللَّهِ تَعَالَى قَلِيلٌ مِنَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي لَا فَايْدَةَ لَهَا.
 (۲) خَلَقَ اللَّهُ الْعَالَمَ وَمَا فِيهَا لِمَنْ يَسْتَفَادُ مِنْهَا.
 (۳) لِلْأَسْمَاكِ عُودٌ تَفَرِّزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا.
 (۴) لِلْقَطِّ صَوْتٌ يُحَدِّرُ بِهِ.

(آسان - متن درس پنجم - مفهومی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۲

خداوند دنیا و آنچه در آن است را برای استفاده ما آفریده است. (مطابق متن صحیح است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ❶ در آفرینش خداوند بلندمرتبه اندکی از چیزها وجود دارد که هیچ فایده‌ای در آن نیست. (مطابق متن صحیح نیست؛ زیرا در متن گفته شده خداوند دنیا و آنچه در آن هست را بیهوده نیافریده است.)
- ❷ ماهی‌ها غده‌هایی دارند که مایعی پاک‌کننده ترشح می‌کنند. (مطابق متن گربه‌ها چنین غده‌هایی دارند.)

۴ گربه صدایی دارد که با آن هشدار می‌دهد. (مطابق متن کلاغ چنین صدایی دارد).

۵۸- عَيْن الخطأ:

- (۱) إِنَّ اللَّهَ يُخْرِجُ مِنَ الْأَشْجَارِ ثَمَرَاتٍ وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ الْمَطَرَ.
(۲) طَلَبَ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادَةِ مَقَابِلَ الْإِسْتِعْمَارِ مِنَ النَّعْمِ.
(۳) عَلَيْنَا أَنْ نَهْتَمَّ بِالْأَرْضِ وَاسْتِخْرَاجِهَا.
(۴) قُدْرَةُ التَّفَكُّرِ وَالتَّعَقُّلِ فِينَا مِنْ مَخْلُوقَاتِ اللَّهِ تَعَالَى.

(آسان - متن درس پنجم - مفهومی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

ما باید به زمین و استخراج آن توجه کنیم. (در متن کلمه «إِسْتِعْمَار: آباد کردن» ذکر شده است؛ لذا این گزینه اشتباه است.)
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ خداوند از درختان میوه‌هایی را خارج و از ابر، باران‌ها را نازل می‌کند. (مطابق متن صحیح است.)
۲ خداوند در مقابل استفاده از نعمت‌ها از ما بندگی را خواسته است. (مطابق متن صحیح است.)
۴ قدرت تفکر و اندیشه‌ورزی در ما از آفریده‌های خداوند بلندمرتبه است. (مطابق متن صحیح است.)

■ عَيْن الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۵۹ و ۶۰)

۵۹- «المُضِيئة»:

- (۱) اسم - مفرد - مؤنث - معرب / صفة و مجرور
(۲) مفرد - مؤنث - مذکره «المضيء» - معرب / صفة لـ «الأسماك» و مجرور بالكسرة
(۳) اسم - معرب - مؤنث - مفرد و جمعها «المضيئات» / صفة و موصوفها «الأسماك»
(۴) اسم - مفرد - معرب - مؤنث لأن كلمة «الأسماك» مؤنثة في الحقيقة / صفة و مجرور

(آسان - متن درس پنجم - ترکیبی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

کلمه «الأسماك» در حقیقت مذکر است؛ زیرا مفرد آن «سمك» می‌باشد، اما قاعده «جمع غیر انسان در حکم مفرد مؤنث است» باعث می‌شود که ما آن را در جمله به صورت مفرد مؤنث فرض کنیم.

قاعده «جمع غیر انسان در حکم مفرد مؤنث است» مربوط به کاربرد کلمه در جمله است. در خارج از جمله هر کلمه‌ای جنس و تعداد خودش را دارد، اما وقتی کلمه جمع غیر انسانی در جمله به کار می‌رود، فارغ از جنس واقعی و جمع بودنش، مفرد مؤنث فرض می‌شود.

۶۰- «اسْتَعْمَرَ»:

- (۱) فعل ماض - ثلاثي مزيد - للمفرد المذكر الغائب - لازم - معلوم - حروفه الأصلية «ع م ر»
(۲) فعل - للغائب - له ثلاثة حروف زائدة - متعد - مضارعه «يستعمر»
(۳) فعل ماض و مصدره «استعمار» - للمفرد المذكر الغائب - معلوم - حروفه الزائدة «ا س ت»
(۴) للغائب - متعد - معلوم - ماض و مضارعه يأتي على وزن «يستفعل» - مفعوله ضمير «كم»

(آسان - متن درس پنجم - ترکیبی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

«لازم» اشتباه است و این فعل متعدی است.

ضمایر متصل (ه - هُما - هُم - ها - هُما - هُنَّ - كَ - كُما - كُمْ - كِ - كُما - كُنَّ - ي - نا) هرگاه به انتهای فعلی بچسبند، مفعول آن فعل خواهند بود و در نتیجه فعل نیز متعدی خواهد بود.

در این فعل ضمیر «کم» مفعول می‌باشد، اما در فارسی به صورت متمم ترجمه می‌شود.

«إِسْتَعْمَرَكُم»: خواستار آباد کردن از شما شد»

■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ الثَّالِيَةِ (٦١ - ٦٥)

٦١- عَيْنُ الْخَطَا فِي صَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

- (١) عَلَى كُلِّ النَّاسِ أَنْ يَتَعَايَشُوا مَعَ بَعْضِهِمْ تَعَايُشًا سَلَامِيًّا!
- (٢) لَا تَتَحَرَّكْ عَيْنُ الْبُومَةِ وَلَكِنَّهَا تُعَوِّضُ هَذَا النِّقْصَ بِتَحْرِيكِ رَأْسِهَا!
- (٣) يَحْتَفِلُ النَّاسُ فِي الْهِنْدُورَاسِ بِهَذَا الْيَوْمِ وَيُسَمُّوْنَهُ مَهْرَجَانَ مَطَرِ السَّمَكِ!
- (٤) الْبَيْتُ حُفْرَةٌ عَمِيقَةٌ يَسْتَخْرِجُ الْمَاءَ أَوْ النَّفْطَ مِنْهَا!

(متوسط - متن درس هفتم - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

«يُسْتَخْرِجُ» صورت صحیح این واژه است؛ زیرا در این جمله با توجه به معنا، باید فعل مجهول بیاید و آمدن فعل معلوم در این جمله صحیح نیست، زیرا فاعلی در جمله نیامده است.

مهم‌ترین سوژه‌های سؤالات ضبط حرکات عبارت‌اند از:

- (١) حرکت‌گذاری فعل‌ها و مصدرهای باب‌های ثلاثی مزید
 - (٢) کاربرد فعل معلوم و مجهول با توجه به معنای جمله
 - (٣) حرکت‌گذاری صحیح جمع‌های مکسر
 - (٤) حرکت‌گذاری صحیح «ن» در کلمات مثنی و جمع مذکر سالم
- حرف «ن» در کلمات مثنی همواره کسره «ن» و در جمع مذکر سالم همواره فتحه «ن» دارد. در ضمن این دو کلمه هیچگاه تنوین نمی‌گیرند.

٦٢- عَيْنُ الْمَعْدُودِ مضافاً إِلَيْهِ:

- (١) مَوْعِدُ الْفُطُورِ مِنَ السَّاعَةِ السَّابِعَةِ صَبَاحاً إِلَى السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ!
- (٢) مَسْئُولُ الْاِسْتِقْبَالِ أَعْطَى غُرْفَةً وَاحِدَةً لِي وَاسْتَلَمَ غُرْفَتَيْنِ اثْنَتَيْنِ مِنْ زُمَلَائِي!
- (٣) فِي ثَلَاثِ غُرَفٍ مِنَ الْفُنْدُقِ الْمُكَيَّفَاتِ لَا تَعْمَلُ!
- (٤) قَمَرَانِ اثْنَانِ حَوْلَ كَوْكَبِ الْمَرِيخِ!

(متوسط - تمرین درس پنجم - ترکیبی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

در این گزینه کلمه «غُرْف» معدود است و نقش آن مضاف‌الیه است. اعداد ترتیبی و یک و دو اصلی با معدود خود، یک ترکیب وصفی هستند؛ بنابراین خود عدد در این ترکیب‌ها صفت، و معدود موصوف است که همواره نقش دیگری در جمله دارد.

اعداد سه تا ده با معدود خود، یک ترکیب اضافی هستند؛ بنابراین در این ترکیب‌ها، همواره معدود مضاف‌الیه می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① در این گزینه دو کلمه «السَّاعَةُ» معدود هستند و نقش هر دو مجرور به حرف جرّ می‌باشد.
- ② در این گزینه دو کلمه «غُرْفَةٌ» و «غُرْفَتَيْنِ» معدود هستند که نقش هر دو مفعول می‌باشد.
- ④ در این گزینه کلمه «قَمَرَانِ» معدود است و نقش آن مبتداست.

٦٣- عَيْنُ الْمَفْعُولِ الَّذِي جَاءَ قَبْلَ الْفَاعِلِ:

- (١) تَحْيِيْرُنِي الدَّلَافِينُ فِي حَرَكَاتِهَا الْجَمَاعِيَّةِ!
- (٢) شَاهِدَ النَّاسُ ظَاهِرَةَ مَطَرِ السَّمَكِ مَرَّتَيْنِ فِي السَّنَةِ!
- (٣) اِسْتِخْدَمَتِ الصَّيْنُ نَقُوداً وَرَقِيَّةً لِأَوَّلِ مَرَّةٍ!
- (٤) شَكَرَتِ الْمَدِيرَةُ فِي الْاَصْطِفَافِ الصَّبَاحِيِّ جَمِيعَ الطَّالِبَاتِ!

(متوسط - تمرین درس ششم - ترکیبی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

در این گزینه ضمیر «ي» در فعل «تَحْيِيْرُنِي» مفعول و «الدَّلَافِين» فاعل می‌باشد.

«دلفین‌ها در حرکات گروهی‌شان من را متحیر می‌کنند.»
در حالت اولیه جملات فعلیه، فاعل زودتر از مفعول می‌آید، اما این قاعده ممکن است دچار تغییر شود. زمانی که مفعول، ضمیر متصل و فاعل یک اسم باشد، مفعول زودتر از فاعل در جمله می‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ در این گزینه «النَّاس» فاعل و «ظاهرة» مفعول می‌باشد.

«مردم پدیده باران ماهی را دو بار در سال دیدند.»

۳ در این گزینه «الصَّيْن» فاعل و «نُقوداً» مفعول می‌باشد.

«چین برای اولین بار پول‌های کاغذی را به کار گرفت.»

۴ در این گزینه «المُدِيرَة» فاعل و «جَمِيع» مفعول می‌باشد.

«مدیر در صف صبحگاهی از همه دانش‌آموزان تشکر کرد.»

در گزینه ۴ مفعول به صورت متمم در فارسی ترجمه شده است.

تکنیک تستی پیدا کردن مفعول

پیدا کردن مفعول با پرسیدن سؤال «چه کسی را؟ چه چیزی را؟» از فعل بسیار ساده است، اما در برخی فعل‌ها، مفعول عربی در فارسی به صورت «حرف اضافه + متمم» می‌آید. باید به این موارد دقت کنیم.

مثال: «مَنْ خَافَ الْعِقَابَ انْصَرَفَ عَنِ السَّيِّئَاتِ: هرکس از مجازات‌ها بترسد، از گناهان دوری می‌کند.»

در جمله بالا «الْعِقَاب» مفعول است ولی در فارسی به صورت «حرف اضافه + متمم» ترجمه شده است.

مثال: «إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا: اگر از خدا پروا کنید برایتان نیروی تشخیص حق از باطل قرار می‌دهد»

در جمله بالا «الله» و «فُرْقَانًا» مفعول هستند که «الله» به صورت «حرف اضافه + متمم» ترجمه شده است.

با توجه به این مطلب، جدول زیر را به خاطر داشته باشید:

در زبان عربی	در زبان فارسی
مفعول	مفعول
جار و مجرور	حرف اضافه + متمم
برخی مفعول‌ها	حرف اضافه + متمم

چطور اینگونه مفعول‌ها را تشخیص دهیم؟

به طور کلی معادل معنایی جار و مجرور در فارسی، «حرف اضافه + متمم» است. دقت کنید که اگر بدون اینکه در جمله عربی جار و مجرور داشته باشیم، حرف اضافه را در ترجمه فارسی بیاوریم، متمم این حرف اضافه در عربی مفعول می‌شود. جملات بالا را بار دیگر نگاه کنید و به جمله زیر نیز دقت بنگرید:

«لَا يَزُحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَزُحَمُ النَّاسُ»: خداوند رحم نمی‌کند به کسی که به مردم رحم نمی‌کند.

در عبارت عربی بالا، حرف جرّی معادل کلمه «به» در ترجمه فارسی قبل از کلمات «مَنْ» و «النَّاسُ» وجود ندارد، در نتیجه این دو مفعول هستند!

۶۴- عَيْنِ مَا فِيهِ فِعْلٌ مُتَعَدٍّ:

۲ ﴿وَاَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا...﴾

۴ ﴿لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَصَوْمِهِمْ!﴾

۱ ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ...﴾

۳ القمر کُوكِبٌ يَدُورُ حَوْلَ الْأَرْضِ!

(متوسط - فعل لازم متعدی و امر - خط به خط - ۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

تعبیر: فعل متعدی فعلی است که مفعول می‌گیرد.

«الَّذِينَ» مفعول است: کسانی را که به غیر خدا دعوت می‌کنند دشنام ندهید!

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ و همگی به ریسمان خدا چنگ بزنید و پراکنده نشوید!

۳ ماه سیاره‌ای است که دور زمین می‌چرخد!

۴ به زیادی نمازشان و روزه‌شان نگاه نکنید!

۶۵- عین مصدرًا من مزید ثلاثی:

(۲) هل تعلم ما هو سبب تشکیل ظاهرة مَطَر السَّمَك؟
(۴) شاهد النَّاسُ نزول الثَّلَجِ مِنَ السَّمَاءِ!

(۱) يقدرُ هذا الحيوان على سَماعِ صَوْتِ السَّاعَةِ من البَعِيدِ!
(۳) اسْتَخْدِمُوا قُوَّتَكُمْ لتتعلَّمُوا دروساً مفيدةً لحياتكم!

(دشوار - تمارین درس سوم - ترکیبی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

«تشکیل» مصدر ثلاثی مزید باب تفعیل است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ «سَماع» مصدر ثلاثی مجرّد است.

۳ در این گزینه مصدر نداریم.

۴ «نزول» مصدر ثلاثی مجرّد است.

بودجه‌بندی
این آزمون

مباحث کل کتاب تاریخ (۱)
صفحه‌های ۲ تا ۱۵۲

سهم در
کنکور

درس‌های اول تا شانزدهم مجموعاً ۳ الی ۵ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۶۶- کدام موارد درباره شیوه کار تاریخ‌نگاری هرودت، درست است؟

- الف - نتوانسته از انگیزه‌ها و جهت‌گیری‌های خود نسبت به برخی موضوعات جلوگیری کند.
ب - وی با استفاده از تجربیات و دستاوردهای فلسفه و ادبیات، تاریخ‌نگاری را ارتقاء بخشید.
ج - به تأثیر جغرافیا بر تاریخ و رویدادهای تاریخی توجه خاصی نشان داده است.
د - وی در گزارش روایت‌های خود، از منابع و اسناد دولتی بهره‌مند بوده است.

(۱) «الف» و «ب» (۲) «ج» و «د» (۳) «الف» و «ج» (۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - تاریخ و تاریخ‌نگاری - مفهومی - ۱۰۰۱)

بررسی موارد:

- الف) دقیقاً درست است! در بخش عمده کتاب تاریخ خود پیرامون شرح جنگ‌های ایران و یونان، وی دچار غرض‌ورزی شده است.
ب) مورخان پس از وی این کار را کردند؛ زیرا رواج ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته نه در ظهور آن.
ج) در درس دوم می‌خوانیم که تأثیر پدیده‌های طبیعی در شکل دادن به رویدادها و تحولات تاریخی از دیرباز مورد توجه مورخان بوده است. برای مثال هرودت مورخ مشهور یونانی به‌منظور نگارش کتاب خود به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر سفر و شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین‌ها را بررسی کرده است.
د) مربوط به مورخان مسلمان است.

تاریخ‌نگاری هرودت

هرودت مورخ مشهور یونانی به‌منظور نگارش کتاب تاریخ خود به مصر و فینیقیه و جاهای دیگر سفر و شرایط طبیعی و اقلیمی را بررسی کرده است. تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت که «پدر تاریخ» لقب گرفت، آغاز شد. کتاب تاریخ او که بیشتر مطالب آن شرح جنگ‌های یونان و ایران است، کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی به‌جامانده از عصر باستان است. هرودت در گزارش رویدادهای مربوط به ایران، خواسته و ناخواسته، دچار لغزش و گاه غرض‌ورزی‌هایی شده است. پس از هرودت، دیگر نویسندگان یونانی و سپس رومی، راهی را که او آغاز کننده آن بود، ادامه دادند و فن تاریخ‌نویسی را تکامل بخشیدند. از این مورخان، آثار برجسته تاریخی به‌جامانده است.

۶۷- کدام گزینه درباره کتاب العبر، اثر یکی از اندیشمندان مسلمان تونس، درست است؟

- (۱) بخش از مقدمه این کتاب به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ و رفتار آدمیان اختصاص دارد.
(۲) از جمله آثاری است که به شیوه تاریخ‌نگاری جدید و نه قدیمی، نگارش یافته است.
(۳) مؤلف این کتاب خود از کاتبان درباری بود و به اسناد بی‌شماری دسترسی داشت.
(۴) موضوع اصلی این کتاب، ارتباط میان تاریخ و جغرافیا و جغرافیای تاریخی است.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - تاریخ، زمان و مکان - خط به خط - ۱۰۰۲)

ابن خلدون اندیشمند مسلمان تونس نیز بخشی از مقدمه کتاب العبر خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است.

تأثیر جغرافیا بر رویدادهای تاریخی

مکان رکن مهم دیگر تاریخ است. به‌طور کلی همه وقایع و تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رخ می‌دهند. نقش و تأثیر پدیده‌های طبیعی و اقلیمی در شکل دادن به رویدادها و تحولات تاریخی، از دیرباز مورد توجه مورخان بوده است.
مثال: هرودت مورخ مشهور یونانی به‌منظور نگارش کتاب تاریخ خود، به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر، سفر کرده و شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین‌ها را بررسی نموده است.

مشاوره

یکی از ترفندهای طراحی سؤال اینه که سعی میکنن تا حد ممکن تو صورت سؤال کلید واژه‌هایی بهت ندن که راحت به پاسخ برسی. یعنی چی؟ اگر طراح می‌گفت اثر ابن‌خلدون، تو سریع میرفتی سراغ کلید سؤال چون کلاً تو هر سه تا پایه تاریخ، ما به ابن‌خلدون داریم و یه کتاب العبر و مقدمه معروفش!

نکته

صورت سؤال مربوط به اثر تاریخی ابن‌خلدون است!

۶۸- مطالعه و شناخت دوران بسیار طولانی پیش از تاریخ، متکی بر کدام یک از منابع زیر است؟

- (۱) کتاب‌های تاریخی
- (۲) نوشته‌های جغرافیایی
- (۳) کاوش‌های باستان‌شناسی
- (۴) تحقیقات علمی مورخان

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - باستان‌شناسی - خط به خط - ۱۰۰۳)

مطالعه و شناخت دوران بسیار طولانی پیش از تاریخ، عمدتاً متکی به کاوش‌های باستان‌شناسی است. از این رو، بیشتر اطلاعاتی که تاکنون درباره زندگی انسان و جوامع دوران پیش از تاریخ به دست آمده، حاصل تحقیقات علمی باستان‌شناسان است.

۶۹- کدام موارد درباره دوران فرمانروایی مادها درست است؟

- الف - یورش‌ها غارتگری‌های پیاپی اکدی‌ها زمینه اتحاد قبایل پراکنده ماد را فراهم آورد.
 - ب - «آستیگ» با بزرگان ماد متحد شد و به تسلط سکاها بر قلمرو ماد پایان داد.
 - ج - «هووخستر» با حکومت بابل، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد.
 - د - «دهیوک» شهر همگتانه را بنا کرد و مرکز حکومت خود قرار داد.
- (۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «الف» - «د» (۴) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان - خط به خط - ۱۰۰۹)

مهمترین رویدادهای فرمانروایی شاهان ماد

اتحاد قبایل ماد به دلیل یورش‌ها و حملات پیاپی آشوریان	دهیوک
انتخاب دهیوک به پادشاهی	
بنای شهر همگتانه (اکباتان) توسط دهیوک و مرکز حکومت قرار دادن آن	
اوج قدرت ماد	هووخستر
تشکیل سپاه منظم و کارآمد از قبایل مختلف ماد و پارس در نتیجه ← تثبیت قدرت ماد بر مناطق وسیعی از ایران	
اتحاد با بابل علیه آشور و پایان دادن به حاکمیت آشور. در پی این موفقیت نظامی، قلمرو ماد به شمال بین‌النهرین و بخش‌های وسیعی از آسیای صغیر گسترش یافت.	
پسر و جانشین هووخستر	آستیگ
لیاقت و درایت پدر را نداشت.	
دوران طولانی سلطنت خود را صرف خوشگذرانی و گردآوری ثروت کرد.	
بزرگان طوایف ماد و توده مردم از عملکرد آستیگ ناخشنود بودند و بر علیه او با کورش متحد شدند در نتیجه ← فتح همگتانه توسط کورش و انقراض ماد.	

بررسی موارد:

ج - هوخشتر با حکومت بابل علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد.

د - دهیوک شهر هگمتانه را بنا کرد و مرکز حکومت خود قرار داد.

بررسی سایر موارد:

الف - یورش‌ها و غارتگری‌های پیاپی آشوریان، زمینه اتحاد قبایل پراکنده ماد را فراهم کرد.

پ - آستیاگ پسر و جانشین هوخشتر لیاقت و درایت پدر را نداشت و دوران طولانی سلطنت خود را صرف خوشگذرانی و گردآوری ثروت کرد. بزرگان طوایف ماد و توده مردم که از عملکرد آستیاگ ناخشنود بودند، با کورش هخامنشی بر ضد او همدست شدند.

۷۰- کدام مورد درباره منابع دست‌اول برای پژوهش در تاریخ ایران، درست است؟

الف - پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارش تاریخی محسوب می‌شود و شرح جنگ‌های ایران و روم را بازگو می‌کند.
ب - از سنگ‌نوشته‌های دوره هخامنشیان معلوم می‌شود که در آن دوران قوانینی وجود داشته که قدرت و اختیارات پادشاه را محدود می‌کرده است.

ج - متون دینی مربوط به قرون نخستین اسلامی، بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در دوران ساسانی دلالت دارد.

د - الواح گلی تخت‌جمشید بیانگر آن است که در زمان هخامنشیان، زن و مرد در کنار هم و با حقوق برابر کار می‌کردند.

۱) «الف» و «ب» ۲) «ج» و «د» ۳) «ب» و «ج» ۴) «الف» و «د»

(دشوار - جامعه و خانواده - ترکیبی - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سایر موارد:

الف - سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی مهم‌ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشیان هستند. پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارش تاریخی محسوب می‌شود، به شرح وقایع دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ و سرکوب شورش‌های نواحی گوناگون اختصاص دارد.

پ - از اشارات نویسندگان یونانی معلوم می‌شود که در دوران هخامنشی قوانینی وجود داشته که قدرت و اختیارات پادشاه را محدود می‌کرده است.

منابع تاریخ‌نگاری

بارها گفتیم و بار دیگر هم می‌گوییم: به‌طور کلی دو دسته آثار و منبع برای تاریخ‌نگاری و پژوهش داریم: منابع دست اول که از نظر فاصله زمانی و مکانی نزدیک‌ترین حالت را به سوژه دارند و منابع دست دوم و فرعی که براساس منابع دست اول شکل گرفته و نوشته می‌شوند.

دام تستی

اگر نکات مربوط به هر مبحث رو خوب بلد نباشی، ممکنه خیلی سریع تو دام مورد «الف» بیفتی و یونان و روم رو قاطی کنی! اینجوری ممکنه گزینه «۴» رو هم درست بگیری! پس حواستو جمع کن.

۷۱- اردشیر ساسانی یا همان اردشیر بابکان برای تشکیل حکومت متمرکز و قدرتمند چه اقداماتی انجام داد؟

۱) باقی گذاشتن حکومت‌های نیمه‌مستقل با شرط محدود شدن قدرت و اختیارات سیاسی

۲) از بین بردن حکومت‌های نیمه‌مستقل و مستقل و یکپارچه ساختن سرتاسر سرزمین

۳) جنگ با مخالفان و یا نامه‌نگاری و ارائه دلیل‌های گوناگون برای قانع کردن

۴) استفاده از ملوک طوایف‌های باقی‌مانده از دوره اشکانیان در مجلس مشورتی

(متوسط - اشکانیان و ساسانیان - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

ساسانیان مصمم بودند به جای حکومت ملوک طوایفی اشکانی، حکومتی متمرکز و قدرتمند ایجاد کنند که دستورات و قوانین آن در سرتاسر ایران اطاعت شود از این رو اردشیر بابکان در آغاز کار با مشکلات متعدد داخلی روبه‌رو شد. بسیاری از حاکمان محلی که نمی‌خواستند

استقلال نسبی خود را از دست بدهند، با حکومت جدید به مخالفت برخاستند. اردشیر بسیاری از مخالفان را با جنگ بر سر جای خود نشانده و برخی دیگر را با نامه‌نگاری و ارائه دلیل‌های گوناگون با خود همراه کرد.

می‌دونی ویژگی اصلی تاریخ چیه؟ اتفاقات طول و درازی که هر کدوم پیامدها و اتفاقات جدید خودش رو به همراه داره! خب که چی؟ یعنی تو باید وقتی تاریخ می‌خونی «حالا چه درس تاریخ و چه کتاب یا رمان تاریخی» خواست جمع باشه که هر حادثه‌ای چجوری رخ داده و چه پیامدهایی رو به دنبال داشته.

۷۲- کدام موارد درباره نظام حکومتی ایران باستان درست است؟

الف - ادعای مقام پادشاهی به خواست اهوره‌مзда

ب - قدرت دو مجلس در تعیین جانشین پادشاه

ج - نقش ممتاز و بسیار مهم دبیران در تشکیلات اداری

د - تقسیم‌بندی قلمرو به تعداد زیادی شهری

۱) «ج» ← سلوکیان، «ب» ← اشکانیان، «د» ← هخامنشیان، «الف» ← ساسانیان

۲) «ب» ← اشکانیان، «الف» ← هخامنشیان، «ج» ← ساسانیان، «د» ← سلوکیان

۳) «د» ← ساسانیان، «ج» ← سلوکیان، «الف» ← اشکانیان، «ب» ← هخامنشیان

۴) «الف» ← هخامنشیان، «د» ← ساسانیان، «ب» ← سلوکیان، «ج» ← اشکانیان

(متوسط - آیین کشورداری - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

الف) پادشاهان هخامنشی به ویژه داریوش یکم ادعا می‌کردند که به خواست اهوره‌مзда به مقام پادشاهی دست یافته‌اند و به یاری او بر کشور فرمان می‌راندند.

پ) پادشاهان اشکانی بالاترین مقام سیاسی و نظامی کشور به شمار می‌رفت. علاوه بر خاندان شاهی، خاندان‌های بزرگ دیگری نیز در قدرت و حکومت سهیم بودند. دو مجلس در دوران اشکانی وجود داشت که در یکی شاهزادگان، بزرگان درباری و نمایندگان هفت خاندان بزرگ و در دیگری پیشوایان دینی یا مغان حضور داشتند.

ج) دبیران در تشکیلات ساسانی نقش ممتاز و مهمی به عهده داشتند. آن‌ها در مرکز آموزشی به نام دبیرستان آموزش می‌دیدند. کار اصلی دبیران: نگارش فرمان‌ها، نامه‌ها، اسناد و ثبت و ضبط آن‌ها بود.

د) سلوکیان، قلمرو خود را به تعداد زیادی شهری (ساتراپی) تقسیم کردند.

معروف‌ترین خاندان‌های دوره اشکانی:

کارن یا قارن در نهاوند / سورن در سیستان / مهران در ری.

۷۳- یک محقق پس از پژوهش درباره رابطه صنایع و هنرهای گوناگون در گروه‌ها و ملل مختلف، نتایج پژوهش خود را به صورت زیر دسته‌بندی کرده است. هریک از این هنرها به ترتیب به کدام ملت و دوره تعلق دارد؟

الف - صنعتگران علاوه بر مهارت در سفالگری، در ساخت ابزار و جنگ‌افزارهای مفرغین نیز ماهر بودند.

ب - از خشت خام و روکشی از آجر نوشته‌ها و آجرهای لعاب‌دار در معماری آن استفاده می‌شده است.

ج - از سنگ آهک و سنگ خارا برای ساخت بناها استفاده می‌کردند.

د - کشف ابزارها و آثار هنری از ویرانه‌های آن، شکوفایی صنعت و هنر را نشان می‌دهد.

۱) سومری‌ها - یونانی‌ها - مصری‌ها - سومری‌ها

۲) سومری‌ها - ایلامی‌ها - مصری‌ها - دره سند

۳) بین‌النهرینی‌ها - مصری‌ها - ایلامی‌ها - چینی‌ها

۴) اقوام هند و اروپایی - سومری‌ها - بین‌النهرینی‌ها - چینی‌ها

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - سپیده دم تمدن ایرانی - خط به خط - ۱۰۰۸)

بررسی موارد:

- الف) صنعتگران سومری علاوه بر مهارت در سفالگری، در ساخت ابزار و جنگ افزارهای مفرغین نیز ماهر بودند.
- پ) معبد چغازنبیل، شاهکار معماری دوره ایلام است. این معبد با استفاده از خشت خام در چند طبقه بنا شده است و روکشی از آجر نوشته‌ها و آجرهای لعابدار دارد.
- ج) مصر از منابع طبیعی سنگ آهک و سنگ خارا بهره‌مند بود و معماران مصری برای ساختن هرم‌ها و دیگر بناها از آن‌ها استفاده می‌کردند.
- د) از ویرانه‌های تمدن سند، ابزارها، ظرف‌ها، آثار هنری، مجسمه‌ها و زیورآلاتی کشف شده است که بیانگر شکوفایی صنعت و هنر آن دوره است.

۷۴- هریک از عبارات زیر، به ترتیب در توصیف کدام یک از اقوام، تمدن‌ها یا ساکنان محوطه‌های باستانی است؟

- الف - مناسب طاق‌فرسای آن‌ها به تدریج موجب روی گردانی برخی پیروان شد.
- ب - آیین و اصولی برای اداره جامعه و حکومت عرضه کردند.
- ج - با مصر و دیگر مناطق همجوار خود، روابط بازرگانی داشتند.
- د - با لشکرکشی به سرزمین‌های شرق دریای مدیترانه در غرب آسیا، بقایای حکومت سلوکیان را برانداختند.
- (۱) چینی‌ها - سومری‌ها - رومیان - میسنی‌ها (۲) ساکنان بین‌النهرین - رومیان - سومری‌ها - مینوسیان (۳) ساکنان دره سند - چینی‌ها - اکدی‌ها - سومری‌ها (۴) هندی‌ها - چینی‌ها - مینوسیان - رومیان

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - یونان و روم - خط به خط - ۱۰۰۶)

بررسی موارد:

- الف) مناسب طاق‌فرسای آیین برهمنی به تدریج موجب روی گردانی برخی پیروان آن شد و زمینه را برای شکل‌گیری و رواج آیین و اندیشه‌های دیگر در هند فراهم آورد.
- پ) در عصر باستان تعدادی از اندیشمندان و فیلسوفان چینی، اصول و آیینی برای اداره جامعه و حکومت عرضه کردند.
- ج) مینوسیان، قومی دریانورد بودند و با مصر و دیگر مناطق همجوار خود، روابط بازرگانی داشتند.
- د) رومیان با لشکرکشی به سرزمین‌های شرق دریای مدیترانه در غرب آسیا، بقایای حکومت سلوکیان را برانداختند.

۷۵- کدام یک از موارد زیر درباره آسورستان و مردمانش درست است؟

- الف - سنگ تراشان هنرمند هخامنشی، از نقش برجسته‌های این منطقه الهام می‌گرفتند.
- ب - گاه‌شماری دقیق و منظمی داشتند که رومیان نیز بر مبنای آن، دست به اصلاحاتی در گاه‌شماریشان زدند.
- ج - خدایان زیادی را می‌پرستیدند و آنان را مهربان‌تر و دوستانه‌تر از خدایان تمدن‌های دیگر می‌پنداشتند.
- د - اجاره‌بهای کشتزارهای این منطقه، منبع درآمد هنگفتی برای ساسانیان محسوب می‌شد.
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - اقتصاد و معیشت - مفهومی / ترکیبی - ۱۰۱۶)

میانبر

اگر بلد باشی که آسورستان همون بین‌النهرین هست که کتاب درسی پایه دهم کلی مطلب درباره‌ش گفته، راحت می‌تونی موارد «ب» و «ج» رو حذف کنی!

مشاوره

این سؤال، یه چالش اساسی داره و اونم اسم آسورستان هست؛ فقط چند جا تو کتاب پایه دهم ازش نام برده و اونم ذیل مبحث وضعیت اقتصادی و کشاورزی تو دوره ساسانیانه و البته همونجا هم اشاره شده که منظور از آسورستان، بین‌النهرین هست! **تو کنکور ۱۴۰۳ شبیه یه همچین موضوعی رو داشتیم و اینجا حالا مشخصاً ازش سؤال اومده!**

بررسی موارد:

دقت کنید که برای پاسخ به این سؤال‌هایی که ترکیبی هستند و یک موضوع مشترک میان چندین درس را مورد سؤال قرار می‌دهند، تنها راه چاره، بررسی تک‌تک موارد مطرح‌شده است:

- الف) در درس شانزدهم آمده که پژوهشگران با مقایسه نقش برجسته‌های دوره هخامنشی با دوران پیش از آن، دریافته‌اند که سنگ‌تراشان هنرمندی که در خدمت هخامنشیان بوده‌اند، از نقش برجسته‌های بین‌النهرین و به‌ویژه نقش برجسته‌های آشوری، الهام و الگو گرفته‌اند.
- پ) گاه‌شماری رومی بر اساس گاه‌شماری مصری اصلاح شد نه بین‌النهرین.
- ج) به مانند مورد «ب»، این عبارت هم مربوط به تمدن مصر هست؛ مصریان خدایان زیادی را می‌پرستیدند اما آن‌ها را مهربان‌تر و دوستانه‌تر از خدایان سایر تمدن‌ها مثل سومر و بین‌النهرین در نظر می‌گرفتند.
- د) در دوره ساسانیان، کشاورزی، به‌خصوص در زمین‌های حاصلخیز بین‌النهرین (آسورستان / سواد)، خوزستان و سیستان، توسعه زیادی پیدا کرد. مالیات و اجاره‌بهای کشتزارهای آسورستان منبع درآمد هنگفتی برای ساسانیان به حساب می‌آمد.

بنابراین، از مجموع موارد ذکرشده می‌توان نتیجه گرفت که طراح این سؤال با کمی ریزبینی، آسورستان را به‌مثابه بین‌النهرین در نظر گرفته و با تجميع تمام مطالب کتاب درسی درباره این منطقه و تمدن، سؤالی ترکیبی طراحی کرده است.

۷۶- کدام یک از عبارت‌های زیر درباره جغرافیا نادرست است؟

- الف - جغرافیا قدیمی‌ترین دانش بشری است که انسان در طول تاریخ از طریق آن تلاش کرده است که ناشناخته‌های جهان هستی را معلوم و وضع زندگی خود را بهبود بخشد.
- ب - علم جغرافیا از یافته‌های علوم دیگر استفاده کرده و با یک دید همه‌جانبه بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آنها انجام می‌دهد.
- ج - جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند، بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست؛ پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.
- د - واژه جغرافیا، برای اولین بار توسط اراتوستن دانشمند یونانی ارائه شد. او جغرافیا را «علم مطالعه زمین و روابط متقابل انسان و محیط طبیعی» معرفی می‌کند.

(۴) «الف» و «د»

(۳) «ج» و «ب»

(۲) «الف» و «ب»

(۱) «ج» و «د»

(آسان - جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر - خط به خط - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

- الف) طبق متن کتاب درسی، جغرافیا یکی از قدیمی‌ترین دانش‌های بشری است و بنابراین به کار بردن لفظ قدیمی‌ترین نادرست می‌باشد.
- د) واژه جغرافیا برای اولین بار توسط اراتوستن دانشمند یونانی ارائه شد. او جغرافیا را «علم مطالعه زمین به‌عنوان جایگاه انسان تعریف می‌کند».

نکاتی در رابطه با علم جغرافیا

- یکی از قدیمی‌ترین دانش‌های بشری به شمار می‌رود.
- واژه جغرافیا، برای اولین بار توسط اراتوستن دانشمند یونانی ارائه شد.
 - واژه جغرافیا شامل کلمات: GEO (زمین) + GRAPHY (ترسیم و توصیف) است.
 - تعریف اراتوستن از جغرافیا: «علم مطالعه زمین به‌عنوان جایگاه انسان»
 - تعریف امروزی علم جغرافیا: جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود و از آنها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند.
 - بین جغرافیا و سایر رشته‌ها ارتباط وجود دارد (رابطه دوسویه با علوم دیگر). جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.

۷۷- با توجه به مراحل پژوهش در جغرافیا، کدام مورد به‌درستی بیان شده است؟

- الف - جغرافی دانان تلاش می‌کنند اطلاعات لازم را از منابع و روش‌های مختلفی به دست آورند.
- ب - میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس پژوهشگر در این گام تأثیرگذار هستند.
- ج - در این گام مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران موردنیاز پژوهشگر است.
- د - در این گام حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش به وقوع می‌پیوندد.
- (۱) از نظر ترتیب مراحل، «د» بعد از «الف» و قبل از «ب» قرار می‌گیرد.
- (۲) برای آغاز مراحل «ب» و «د» لازم است مراحل «ج» و «الف» ابتدا به‌طور کامل انجام شوند.
- (۳) از نظر ترتیب مراحل، «الف» بعد از مورد «ب» و قبل از «ج» قرار می‌گیرد.
- (۴) برای آغاز مرحله «د» لازم است ابتدا «ج» و سپس «ب» و «الف» انجام شوند.

بررسی موارد:

ابتدا هر عبارت را جداگانه بررسی می‌کنیم.

- الف) گام سوم: جمع‌آوری اطلاعات - جغرافی‌دانان در این گام تلاش می‌کنند اطلاعات لازم را از منابع و روش‌های مختلفی به دست آورند.
- پ) گام دوم: تدوین فرضیه‌ها - میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس پژوهشگر در این گام تأثیرگذار هستند.
- ج) گام اول: بیان مسئله و طرح سؤال - در این گام مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران موردنیاز پژوهشگر است.
- د) گام چهارم: پردازش اطلاعات - در این گام حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش انجام می‌شود.
- ← ترتیب مراحل به‌صورت ابتدا مورد: «ج» ← «ب» ← «الف» ← «د» خواهد بود و تنها گزینه «۴» به‌درستی بیان شده است.

مراحل پژوهش در جغرافیا

گام	نام مرحله	ویژگی‌ها	مثال
اول	طرح سؤال و بیان مسئله	- بیان مسئله به‌صورت واضح و روشن جهت رسیدن به شناخت - طرز نوشتار مسئله: سؤالی - جلوگیری از عبارات خبری، کلی یا نامعلوم - سؤال اساسی پژوهشگر در این مرحله: انجام این پژوهش چه اهمیتی دارد؟ - در این مرحله پژوهشگر باید به مطالعه پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران بپردازد. نتیجه این کار اطلاع بیشتر از موضوع و پی بردن به این‌که سؤالی که برای پژوهشگر مطرح‌شده، قبلاً پاسخ داده‌شده است یا خیر.	عوامل مؤثر در افزایش جمعیت شهر کرج در دهه اخیر چیست؟ (به شکل پرسشی)
دوم	تدوین فرضیه	- فرضیه: پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانه محقق به سؤال تحقیق است. - فرضیه‌سازی ← از مراحل حساس پژوهش است؛ زیرا فرضیه‌ها در هر پژوهش نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود، جهت می‌دهد. - پژوهشگر با توجه به مسئله خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند. - فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.	به نظر می‌رسد وجود زمینه‌های مناسب اشتغال، عامل افزایش جمعیت شهر کرج است.
سوم	جمع‌آوری اطلاعات: الف) کتابخانه‌ای: استفاده از سالنامه‌ها، عکس‌های ماهواره‌ای، عکس‌های هوایی، سایت‌های اینترنتی، نقشه و ...	۱) روش کتابخانه‌ای: این روش در تمامی پژوهش‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در برخی از پژوهش‌ها تمام تلاش پژوهشگر در کتابخانه صورت می‌گیرد و در برخی دیگر، بخشی از پژوهش در آنجا انجام می‌شود.	پژوهشگر به سالنامه آماری یک دهه مراجعه می‌کند و تغییرات جمعیتی شهر کرج را مورد مطالعه قرار می‌دهد. او با کمک عکس‌های هوایی و ماهواره‌ای رشد فیزیکی شهر کرج را طی یک دهه بررسی می‌کند.
	ب) میدانی (مصاحبه مشاهده و پرسش‌نامه)	۲) روش میدانی: در این روش، پژوهشگر برای گردآوری اطلاعات به مکان موردتحقیق می‌رود و با مراجعه به افراد یا محیط و برقراری ارتباط مستقیم با مکان مورد مطالعه به گردآوری اطلاعات می‌پردازد. او باید ابزار سنجش و اطلاعاتی خود را به میدان ببرد.	پژوهشگر با تعدادی از ساکنان یکی از محله‌های قدیمی شهر کرج مصاحبه می‌کند و ضمن توجه به تغییرات جمعیتی، به بررسی علت‌های پنهان تغییرات هم می‌پردازد.
چهارم	پردازش اطلاعات	پس از جمع‌آوری، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات، مرحله پردازش آغاز می‌شود. پردازش ← حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات.	درصد تغییرات جمعیت و درصد شاغلان در یک دهه در شهر کرج با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.
پنجم	نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها	- این مرحله آخر پژوهش است و پژوهشگر با نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات، پاسخ مسأله پژوهش را می‌یابد. - پژوهشگر با ارائه دلایل علمی و منطقی به تأیید یا رد فرضیه یا فرضیه‌های خود می‌پردازد. - در صورتی که فرضیه یا فرضیه‌های پژوهشگر رد شود، پژوهشگر نباید دلسرد شود و پژوهش خود را بهبود ببندد؛ چون این پژوهش به کسانی که با این سؤال مواجه شده‌اند، پاسخ می‌دهد و از طرح دوباره آن جلوگیری می‌کند.	نتیجه‌گیری: بین تقاضای نیروی کار در شهر کرج و جذب جمعیت در آن، رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. پیشنهاد: با توجه به قابلیت‌های جغرافیایی شهرهای اطراف، صنایع کوچک در آنجا ایجاد شود.

۷۸- با توجه به عبارات زیر کدام مورد صحیح است؟

الف - ایران به لحاظ وسعت و شاخص تراکم جمعیتی، ظرفیت بالایی را برای رشد جمعیت دارا است.

ب - در کشور ما افزایش جمعیت و مقابله با روند کاهشی آن، امری ضروری است.

۱) پژوهش در موقعیت نسبی ایران ما را به نتیجه «الف» می‌رساند و «ب» نشان‌دهنده اثر متقابل جغرافیای انسانی و پیشرفت است.

۲) پژوهش در موقعیت ریاضی ایران ما را به نتیجه «الف» می‌رساند و «ب» نشان‌دهنده اثر متقابل جغرافیای انسانی و پیشرفت است.

۳) «ب» نشان‌دهنده اثر متقابل جغرافیای طبیعی و پیشرفت است و پژوهش در موقعیت نسبی ایران ما را به نتیجه «الف» می‌رساند.

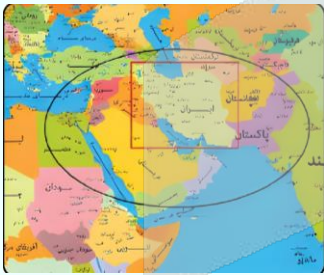
۴) «ب» نشان‌دهنده اثر متقابل جغرافیای طبیعی و پیشرفت است و پژوهش در موقعیت ریاضی ایران ما را به نتیجه «الف» می‌رساند.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - موقعیت جغرافیایی ایران - ترکیبی - ۱۰۰۳)

در قیاس با کشورهای منطقه، **تراکم جمعیتی** آنها این موضوع را به ما یادآوری می‌کند که ایران به لحاظ وسعت و شاخص تراکم جمعیتی، ظرفیت بالایی را برای رشد جمعیت دارا است. پس مقایسه با تراکم جمعیتی کشورهای منطقه سبب این نتیجه‌گیری شده است. محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود، **موقعیت نسبی** آن مکان است. با توجه به تأثیر متقابل جمعیت و پیشرفت، افزایش جمعیت و مقابله با روند کاهشی آن، امری ضروری است. در درس اول کتاب درسی خواندیم که از ارتباط بین علم جمعیت‌شناسی و جغرافیای انسانی، جغرافیای جمعیت شکل می‌گیرد.

مقایسه موقعیت نسبی و مطلق ایران

موقعیت نسبی	موقعیت مطلق
 ایران در جنوب غربی آسیا و در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و نیز دریای خزر قرار گرفته است. پیامد موقعیت نسبی ایران: برخورداری از موقعیت نسبی ممتاز	 ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه، در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است. پیامد موقعیت مطلق ایران: تنوع آب و هوایی که در نوع تولیدات کشاورزی محیط‌زیست و در نتیجه پیشرفت کشور مؤثر است.

از متن فعالیت‌های کتاب غافل نشوید. این سؤال از فعالیت صفحه ۱۸ کتاب درسی طراحی شده است.

۷۹- با توجه به موارد زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف: ماهی دشت کرمانشاه ب: دشت نهاوند همدان ج: دشت کاکان در فارس

۱) «الف» همانند «ج» حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها می‌باشد و «ب» در هنگام چین‌خوردگی و در حفاصل طاق‌دیس‌ها تشکیل شده است.

۲) «ج» برخلاف «الف» هنگام چین‌خوردگی و در حفاصل طاق‌دیس‌ها تشکیل شده است و «ب» در نتیجه گسل خوردگی و فرونشست بخشی از پوسته زمین به وجود آمده است.

۳) «ب» برخلاف «الف» در نتیجه گسل خوردگی و فرونشست بخشی از پوسته زمین تشکیل شده است و «ج» در اثر انباشت مواد فرسایش یافته در نواحی پست به وجود آمده است.

۴) «ب» برخلاف «ج» در اثر انباشت مواد فرسایش یافته در نواحی پست به وجود آمده است و «الف» حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها می‌باشد.

بررسی موارد:

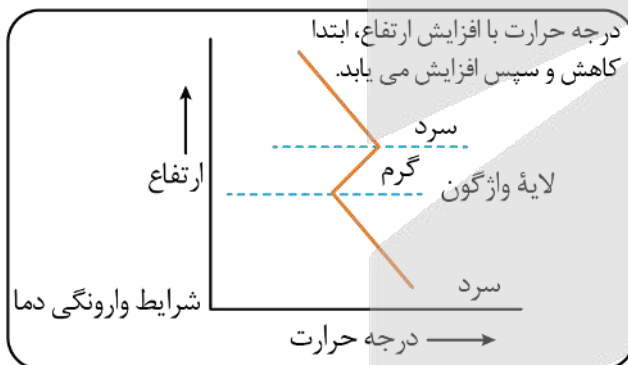
برخی دشت‌ها در هنگام چین‌خوردگی‌ها و در حدفاصل طاق‌دیس‌ها یا در میان ناودیس‌ها ایجاد شده‌اند، مانند دشت کاکان در فارس. همچنین دشت نهاوند در استان همدان نیز بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود آمده است. پاره‌ای از دشت‌ها حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها هستند (مانند ماهی دشت کرمانشاه و دشت ارژن در فارس). برخی از دشت‌ها در نتیجه گسل خوردگی و فرونشست بخشی از پوسته زمین شکل گرفته‌اند که فرسایش بادی و آبی، ناهمواری‌های جدیدی در سطح آن‌ها را تشکیل داده است (مانند دشت لوت). با توجه به این توضیحات گزینه «۴» صحیح است.

۸۰- میانگین دمای دو شهر ایران در تاریخ بیستم بهمن‌ماه ۱۴۰۳، مطابق شکل روبه‌رو اندازه‌گیری شده است. بر این اساس، وارونگی دما در شهر مشاهده می‌شود که عامل است.

جهت	۹	-۳
افزایش	۱۷	۷
ارتفاع	۱۰	۱۰
از سطح	۱۳	۱۵
زمین	«ب»	«الف»

- (۱) «الف» - تشدید آلودگی در شهرهای صنعتی
- (۲) «الف» - ایجاد آلودگی در شهرهای صنعتی
- (۳) «ب» - ایجاد آلودگی در شهرهای صنعتی
- (۴) «ب» - تشدید آلودگی در شهرهای صنعتی

در حالت عادی در لایه اولیه جو، با افزایش ارتفاع از سطح زمین، دمای هوا کاهش می‌یابد؛ اما در ماه‌های سرد سال، وضعیت برعکس می‌شود. در این شرایط هوای سرد و سنگین‌تر در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار می‌گیرد. در چنین شرایطی، حرکت صعودی و جابه‌جایی هوا صورت نمی‌گیرد و موجب افزایش آلودگی هوا در شهرهای بزرگ و نواحی صنعتی می‌شود. مطابق شکل مقابل، در شرایط وارونگی دما، درجه حرارت با افزایش ارتفاع، ابتدا کاهش و سپس افزایش می‌یابد.

در شهرهای: بزرگ و صنعتی

در ماه‌های: سرد سال

علت: عدم جابجایی و صعود هوا به دلیل ساکن شدن هوای سرد و سنگین در مجاورت زمین

اثرات: افزایش آلودگی هوا

مشکل‌ساز برای: بیماران قلبی و کودکان

پدیده وارونگی دما

۸۱- بر اساس متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«در شمال و جنوب کشورمان دریاهای «الف»، «ب» و «ج» قرار دارند که به ترتیب از نظر تأمین بخش عمده خاویار جهان، منابع عظیم نفت و گاز و سواحل با قابلیت‌های دفاعی دارای اهمیت هستند.»

(۱) «الف» از طریق کانال دن - ولگا به دریای سیاه ارتباط پیدا کرده است و کشور ما از طریق «ب» و «ج» می‌تواند به ترتیب با شش و سه کشور دیگر ارتباط برقرار کند.

(۲) پرآب‌ترین و طولی‌ترین رود ایران به «ج» می‌ریزد، و «الف» و «ب» به ترتیب دارای امتداد شمالی - جنوبی و جهت شرقی - غربی هستند.

(۳) «ب» از ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره برخوردار است و «الف» و «ج» به ترتیب از نظر دسترسی به بازار مصرف کشورهای آسیای شرقی و دسترسی به آب‌های آزاد دارای اهمیت است.

(۴) تنها بندر اقیانوسی ایران در «ج» واقع است و «الف» و «ب» به ترتیب بر اثر جدا ماندن بخشی از آب‌های دریای تیس و پیشروی آب اقیانوس هند به دره‌های زاگرس ایجاد شده‌اند.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - دریاها و دریاچه ایران - مفهومی - ۱۰۰۶)

در شمال و جنوب کشورمان دریاهای مهمی قرار دارد. در شمال، دریای خزر و در جنوب، خلیج فارس و دریای عمان. دریای خزر از نظر تأمین بخش عمده خاویار جهان، خلیج فارس از نظر منابع عظیم نفت و گاز و دریای عمان به واسطه وجود سواحل با قابلیت‌های دفاعی دارای اهمیت هستند؛ بنابراین، مورد «الف» در سؤال منطبق بر دریای خزر، مورد «ب» منطبق بر خلیج فارس و مورد «ج» منطبق بر دریای عمان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در اطراف خلیج فارس هشت کشور قرار دارد که یکی از این کشورها، کشور ما است. دریای عمان نیز بین ایران، عمان و پاکستان مشترک است.

۲) کارون پرآب‌ترین، طولی‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی ایران است که به خلیج فارس می‌ریزد.

۳) از دلایل اهمیت دریای خزر، دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیونی کشورهای آسیای میانه (و نه آسیای شرقی) است.

۸۲- اگر میزان مولید در کشوری ۱,۵۰۰,۰۰۰ نفر و مرگ‌ومیر آن ۴۳۰,۰۰۰ نفر باشد و کل جمعیت ۶۰ میلیون نفر باشد، میزان رشد طبیعی جمعیت این کشور، چند درصد است؟

۱/۷۸ (۴)

۰/۷۸ (۳)

۰/۰۷۸ (۲)

۱/۸۷ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - پراکندگی و رشد جمعیت - مسئله - ۱۰۰۷)

$$\times 100 = \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان مولید}}{\text{کل جمعیت}} = \text{رشد طبیعی جمعیت}$$

$$\frac{1,500,000 - 430,000}{60,000,000} \times 100 \rightarrow \frac{1,070,000}{60,000,000} \times 100 = 1,78$$

اندازه‌گیری رشد طبیعی جمعیت

برای اندازه‌گیری رشد طبیعی جمعیت میزان مولید و مرگ‌ومیر را در یک سال مشخص از هم کم می‌کنیم و بر تعداد کل جمعیت تقسیم می‌کنیم. سپس آن‌ها را به درصد بیان می‌کنیم.

فرمول:

$$\times 100 = \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان مولید}}{\text{کل جمعیت}} = \text{رشد طبیعی جمعیت}$$

مثال

اگر میزان مولید ایران در سال ۱۳۹۵ حدود ۱,۲۵۰,۰۰۰ نفر و مرگ و میر آن ۳۷۰,۰۰۰ نفر و جمعیت کل آن حدود ۷۹ میلیون نفر باشد، میزان رشد طبیعی ایران، چند درصد است؟

$$\text{درصد} = \frac{۱,۲۵۰,۰۰۰ - ۳۷۰,۰۰۰}{۷۹,۰۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۱/۱ = \text{رشد طبیعی جمعیت}$$

۸۳- با توجه به موارد زیر، کدام یک در خصوص «تقسیمات کشوری» درست است؟

- الف - در دوره قاجار، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان «ایالت» تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.
 ب - پس از ورود آریایی‌ها به فلات ایران و در نخستین مرحله زندگی اجتماعی، یک آبادی کوچک را «ویس» می‌نامیدند.
 ج - در دوره صفویه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.
 د - تقسیمات کشوری در دوره افشاریه به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه
- (۱) «ب» و «د» (۲) «الف» و «ج» (۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «د»

(متوسط - تقسیمات کشوری ایران - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سایر موارد:

- الف در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی به واحدهایی تحت عنوان ایالت تقسیم‌بندی شده بوده که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.
 ج در دوره قاجار ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.

شرح تقسیمات کشوری	دوره تاریخی	
یک آبادی کوچک را «ویس» و آبادی بزرگ‌تر را «گئو» می‌نامیدند.	آریاییان	پیش از اسلام
داریوش کشور را به سی شهرتی که همان شهر می‌باشد، تقسیم کرد و برای هریک از آنان مأمورینی گماشت که آن‌ها را «شهربان» و به یونانی «ساتراپ» می‌گفتند.	هخامنشیان	
کشور به ۷۲ بخش تقسیم شد.	سلوکیان	
قسمت‌های حکومت هخامنشی در حکومت اشکانیان یا پارت‌ها ادامه داشت.	اشکانیان	
کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.	ساسانیان	
در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان ایالت تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.	عباسیان	پس از اسلام
عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.	صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه	
در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از: آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان.	قاجاریه	
با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ده استان که نام هر استان یک عدد بود و ۴۹ شهرستان تقسیم شد. در این قانون، هر استان به چند شهرستان و هر شهرستان به چند بخش و هر بخش به چند دهستان و هر دهستان به چند قصبه تقسیم می‌شد.	سال ۱۳۱۶	
در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد؛ و در سال ۱۳۷۲ ه.ش طرح اولین استان جدید بانام اردبیل به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان‌های قم، قزوین، گلستان، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی و البرز اضافه شدند.	سال ۱۳۵۷	

۸۴- شکل سکونتگاه‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه مشخص شده است؟

- الف - روستاهایی که تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود هستند.
 ب - روستاهایی که در منطقه ساحلی شکل می‌گیرند.
 ج - روستاهایی که در دامنه یک کوه استقرار یافته‌اند.
 د - روستاهایی که در آن، زمین‌های کشاورزی در اطراف خانه‌ها قرار دارند.
- (۱) پلکانی - متمرکز - خطی - پراکنده (۲) متمرکز - خطی - پلکانی - پراکنده
 (۳) پلکانی - خطی - متمرکز - متمرکز (۴) خطی - پلکانی - متمرکز - پراکنده

بررسی موارد:

موارد «الف»، «ب»، «ج» و «د» به ترتیب منطبق بر روستاهای متمرکز، خطی، پلکانی و پراکنده است.

شکل سکونتگاه‌ها

■ هر سکونتگاه از اجزای مختلفی تشکیل شده است:

- اجزای سکونتگاه‌های روستایی: شامل خانه‌ها، مزارع، چراگاه‌ها، باغ‌ها، مکان‌های عمومی، مساجد، میدان‌ها و شبکه معابر یا راه‌ها است.
- اجزای سکونتگاه شهری: اغلب شامل کاشانه‌ها (آپارتمان‌ها)، خیابان‌ها، میدان‌ها، مکان‌های آموزشی و تفریحی، دانشگاه‌ها، بازار و مراکز درمانی است.
- چگونگی قرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی در سکونتگاه‌ها، شکل‌های مختلفی از سکونتگاه را به وجود آورده است.

شکل سکونتگاه‌های روستایی	انواع	خصوصیات
روستای پراکنده	-	خانه‌ها با فاصله از هم قرار دارد. زمین‌های کشاورزی در کنار خانه‌ها واقع شده‌اند.
روستای متمرکز	روستاهای خطی	روستاهایی که در منطقه ساحلی و یا کناره یک رود قرار دارد و یا در امتداد یک جاده شکل می‌گیرد.
	روستاهای میدانه‌ای (کانونی)	روستاهایی که در اطراف چشمه‌ها، چاه‌ها و مظهر قنات‌ها گسترش می‌یابد.
	روستاهای پلکانی	روستاهایی که در دامنه یک کوه استقرار یافته‌اند.

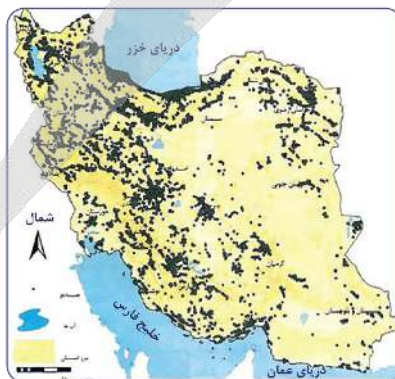

۸۵ - کدام گزینه برای تکمیل عبارت زیر مناسب نیست؟

«عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی کشورمان، نشان می‌دهد که.....»

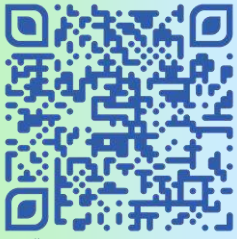
- (۱) بین مناطق کشور از نظر دسترسی به منابع و امکانات، تعادل برقرار نشده است.
- (۲) برنامه‌ریزی‌ها، متناسب با شناسایی ظرفیت‌های هر منطقه صورت نگرفته است.
- (۳) هر استانی با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های خود، صنایع ماشینی خاصی دارد.
- (۴) از دید ترکیبی علم جغرافیا برای شناسایی توان‌های محیطی استفاده نشده است.

استقرار صنایع در ایران مطابق با شکل زیر به صورت توزیع متعادل صورت نگرفته است. این موضوع بی‌توجهی به یافته‌های علم جغرافیا یعنی نداشتن دید ترکیبی یا کل‌نگری و عدم استفاده درست از توان‌های محیطی کشور را نشان می‌دهد؛ بنابراین گزینه «۳»، با توان‌های صنایع کشور مغایرت دارد؛ زیرا هر استانی به‌ویژه استان‌های جنوبی و شرقی از ظرفیت‌های خود به‌درستی استفاده نکرده‌اند. اگر در استفاده از منابع طبیعی، ویژگی‌ها و توان محیطی آن منطقه مورد بررسی قرار گیرد، همه مناطق کشور می‌توانند متناسب با امکان‌های طبیعی و انسانی خود توسعه یابد.

کل‌نگری یا دید ترکیبی یعنی: مطالعه همه جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

کل کتاب منطق
صفحه‌های ۱ تا ۱۱۳

بودجه‌بندی
این آزمون

منطق دهم ۶ یا ۷ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۸۶- در کدام عبارت حکم و قضاوت وجود دارد؟

- (۱) حکم یک قاضی در محکوم کردن یک جنایتکار.
(۲) او به من دستور داده که به شهرستان بروم.
(۳) هرگز از دستور قاضی اجرای احکام، سرپیچی نکن.
(۴) باید به احکام صادره از دادگاه کیفری عمل کنی.

(متوسط - منطق، ترازوی اندیشه - مفهومی - ۱۰۰)

پاسخ: گزینه ۲

عبارت موجود در گزینه ۲ از آنجا یک جمله خبری است، در آن حکم و قضاوت وجود دارد و تصدیق است.

به بیان دیگر:

هر جمله‌ای که در آن، حکم و قضاوت وجود داشته باشد، تصدیق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) عبارت مذکور، ناتمام و در نتیجه تصور است.
(۳) عبارت «سرپیچی نکن» حاکی از نهی بودن عبارت است که در نتیجه این گزینه تصور محسوب می‌شود.
(۴) عبارت «باید عمل کنی» حاکی از امری بودن عبارت است که در نتیجه این گزینه تصور محسوب می‌شود.

قلقش رو یاد بگیر!

برای تعیین تصور و تصدیق به این نکته عمل کنید: جملات خبری تصدیق هستند و هر چیزی به‌جز جمله خبری تصور است.

دانش بشری به تصور و تصدیق تقسیم می‌شود:

کاری به واقعی بودن یا نبودن عبارت نداریم و صرفاً چیزی را بدون نسبت دادن به چیز دیگر، به ذهن می‌آوریم.	تصور	دانش بشری
واقعی بودن یا نبودن عبارت قابل بررسی است و در آن چیزی را به چیز دیگر نسبت داده یا از آن سلب می‌کنیم.	تصدیق	

۸۷- کدام گزینه درباره دانش منطق درست است؟

- (۱) منطقی علمی است که در خدمت علوم و سایر دانش‌ها است، بنابراین صرفاً عملی بوده و فاقد جنبه‌های نظری می‌باشد.
(۲) منطق علمی است که صورتی اکتسابی دارد و دانشمندان مختلف به ابداع و اختراع قوانین مربوط به آن دانش پرداخته‌اند.
(۳) منطق مانند شاقول بنایی است که سبب می‌شود تا علاوه بر تأمین محتوای لازم، بنای اندیشه به شکل محکمی پدید آید.
(۴) منطق به دو حیطة تعریف و استدلال تقسیم می‌شود که در هر دو وظیفه منطق جلوگیری از خطای در اندیشه است.

(دشوار - منطق، ترازوی اندیشه - ترکیبی - ۱۰۰)

پاسخ: گزینه ۴

چون وظیفه منطق جلوگیری از خطا در اندیشه است منطق به دو بخش تقسیم می‌شود: ۱- تعریف ۲- استدلال

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) منطق علمی صرفاً عملی نیست بلکه مفاهیم نظری هم دارد؛ مثلاً شروط اعتبار قیاس از مفاهیم نظری منطق هستند.
(۲) منطق از ذات انسان سرچشمه می‌گیرد و برنامه‌ای نیست که یک دانشمند بسازد و یا آن را اختراع کند؛ بلکه کشف کردنی است.

۳ منطق را به شاقول بنایی تشبیه کرده‌اند چون باعث ایجاد بنای فکری مستحکم می‌شود. آجرها و مصالح لازم برای ایجاد بنا توسط سایر علوم تأمین می‌شود و خود دانش منطق، نقشی در تأمین ماده و محتوای اندیشه ندارد.

ویژگی‌های منطق

نام‌های دیگر: صوری بودن، آلی بودن، سنجشگر بودن				ابزاری بودن
معنا: منطق محتوای تعریف و استدلال را فراهم نمی‌کند. / منطق حقایق هستی را بیان نمی‌کند.				
مصلح ساختمانی	وجه اختلاف	شاقول بنایی	وجه شباهت با	
مواد غذایی		ترازو		
موتور اتومبیل		سیستم‌های کنترلی خودرو		
بر همین اساس منطق را ترازوی اندیشه دانسته‌اند. زیرا منطق مقیاس و معیاری برای درست اندیشیدن است.				
معنا: تبحر در منطق نیاز به تمرین و ممارست دارد.				کاربردی بودن
صرف یاد گرفتن دستورالعمل‌های نظری کافی نیست.				
وجه شباهت با: آموختن دوچرخه‌سواری و رانندگی و شنا				

۸۸- در کدام گزینه مغالطه ابهام در مرجع ضمیر وجود دارد؟

- (۱) وقتی سعید به پدرش رسید، لباس‌های خاکی ایشان را تکاند.
- (۲) از پدرش پرسید که ماشین مادرش را در کجا پارک کرده است؟
- (۳) پدرش گفت که ماشین خراب شده و مجبور شده آن را به تعمیرگاه ببرد.
- (۴) سعید با تعجب پرسید: حالا چگونه می‌خواهد جواب این مشکل بزرگ را بدهد؟

(دشوار - لفظ و معنا - مفهومی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

ضمیر «ش» در عبارت «مادرش»، می‌تواند به «پدر» یا «او» برگردد و باعث ایجاد مغالطه ابهام در مرجع ضمیر شود؛ یعنی معلوم نیست که گوینده، درباره ماشین «مادر پدرش» سؤال می‌پرسد یا درباره ماشین «مادر خودش».

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ ضمیر «ایشان» فقط به «پدر» برمی‌گردد؛ پس مغالطه ابهام در مرجع ضمیر ندارد.

اگر به جای عبارت فعلی، از عبارت زیر استفاده می‌شد، مغالطه ابهام در مرجع ضمیر داشتیم: «وقتی سعید به پدرش رسید، لباس‌های خاکی‌اش را تکاند».

۳ ضمیری که بدون مرجع معین باشد، وجود ندارد؛ یعنی مرجع ضمیر «آن» معلوم بوده و مشخصاً به «ماشین» باز می‌گردد.

۴ ضمیری که بدون مرجع معین باشد، وجود ندارد. در عبارت گزینه ۴، مشخص است که منظور از «این»، همان «مشکل» بوده و به آن باز می‌گردد.

میانبر

ضمیرهایی که «قبل از» اسم هستند، کمتر سبب مغالطه می‌شوند و اغلب مغالطه ابهام در مرجع ضمیر در اثر ضمیرهایی هستند که «پس از» اسم قرار می‌گیرند.

۸۹- با توجه به مکالمه زیر کدام گزینه صحیح است؟

- مگر نگفته بودی که برای من غذا سفارش داده‌ای، پس چرا پول آن پرداخت نشده است؟
 + من فقط گفتم برایت غذا سفارش می‌دهم، نگفتم که پول آن را هم خودم پرداخت می‌کنم!
 (۱) مولوی از مغالطه‌ای که در این عبارت به کار رفته به عنوان «دائم رهن» یاد می‌کند.
 (۲) مغالطه‌ای که فرد دوم دچار آن شده ناشی از به کار بردن دلالت مطابقی به جای التزامی است.
 (۳) از آن جایی که مربوط به الفاظ در زندگی روزمره است، در حیطه کاربرد منطق جای نمی‌گیرد.
 (۴) در این مکالمه از جانب هیچ‌یک از طرفین خطای ذهنی یا مغالطه صورت نگرفته است.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - لفظ و معنا - خط به خط - ۱۰۰۲)

سفارش دادن غذا از طرف یک نفر برای شخص دیگر در عرف و زندگی روزمره، به این معناست که شخص سفارش‌دهنده پول غذا را هم پرداخت کرده است. بنابراین در این مکالمه فرد دوم به دلیل اینکه به جای دلالت التزامی، دلالت مطابقی را برداشت کرده، دچار مغالطه توسل به معنای ظاهری شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① به تعبیر مولوی، «اشتراک لفظ» «دائم رهن» است.
 ③ از آنجا که خطای در الفاظ و معنای آن‌ها می‌تواند باعث خطا در اندیشیدن (تعریف و استدلال) شود، به مبحث الفاظ در منطق توجه خاصی می‌شود؛ از طرف دیگر حیطه کاربرد منطق زندگی روزمره را هم در برمی‌گیرد.
 ④ فرد دوم دچار مغالطه توسل به معنای ظاهری شده است که یکی از مغالطاتی است که در حیطه الفاظ رخ می‌دهد.

نکته

مغالطات توسل به معنای ظاهری، اشتراک لفظ، شیوه نگارش کلمات و ابهام در مرجع ضمیر همگی در حیطه الفاظ رخ می‌دهند.

پرداختن منطق به مبحث الفاظ

علت: تأثیر خطای در الفاظ بر خطا در اندیشیدن

صرفاً به بررسی اصول کلی می‌پردازد که سبب جلوگیری از مغالطه می‌شوند.

به قواعد صرفی و نحوی نمی‌پردازد.

وابسته به زبان خاصی نیست.

۹۰- اگر رابطه مفهوم A و مفهوم B از جهتی خاص و از جهتی عام باشد و مفهوم C از مفهوم B اعم باشد، آنگاه کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) می‌توان نتیجه گرفت بین «A» و «B» نسبت عموم و خصوص مطلق برقرار است.
 (۲) بین دو مفهوم A و C ممکن نیست یکی از روابط عموم و خصوص من وجه یا تباین برقرار باشد.
 (۳) می‌توان نتیجه گرفت بین دو مفهوم «A» و «C» رابطه عموم و خصوص مطلق یا رابطه تساوی برقرار است.
 (۴) اگر رابطه بین «A» و «C» عموم و خصوص مطلق باشد؛ آنگاه نسبت «B» و «C» عموم و خصوص من وجه است.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - مفهوم و مصداق - مفهومی - ۱۰۰۳)

مشاوره

برای حل چنین سؤالاتی ابتدا صورت سؤال را به زبان ساده بنویسید:

رابطه بین A و B «عموم و خصوص من وجه» است.

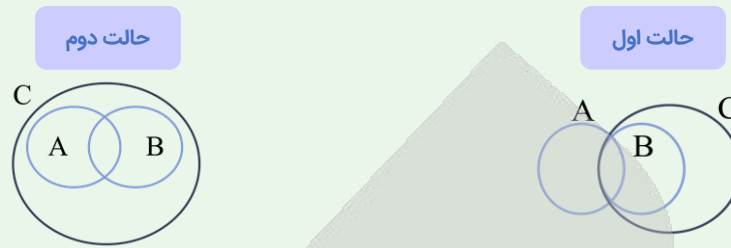
رابطه بین B و C «عموم و خصوص مطلق» بوده و C مفهوم عام است.

در نتیجه:

اگر C به حدی اعم باشد که فقط B را در بر بگیرد، از آنجا که A و B دارای مصادیق مشترک هستند، نسبت میان A و C عموم و خصوص من وجه است.
اگر C به حدی اعم باشد که A و B را همزمان در بر بگیرد، از آنجا که از هر دو اعم تر می شود، نسبت میان A و C عموم و خصوص مطلق است.

نمودار ون مربوط به صورت سؤال

نکته

عبارت از جهتی خاص و از جهتی عام، اشاره به رابطه عموم و خصوص من وجه دارد.

همانطور که در کادر بالا مشخص شد، رابطه میان دو مفهوم «A» و «C» می تواند «عموم و خصوص مطلق» یا «عموم خصوص من وجه» باشد؛ حال اگر «عموم و خصوص مطلق» باشد و طرف «خاص» نقیض شود؛ آنگاه رابطه میان آن ها «عموم و خصوص من وجه» خواهد بود.

مثال

رابطه «مثلث و شکل» عموم و خصوص مطلق است و رابطه بین «غیرمثلث و شکل» عموم و خصوص من وجه است.
بعضی غیرمثلث ها شکل اند - بعضی غیرمثلث ها شکل نیستند.
بعضی شکل ها غیرمثلث اند - بعضی شکل ها غیرمثلث نیستند.

بررسی سایر گزینه ها:

رابطه میان «A» و «B» عموم و خصوص من وجه است؛ حال اگر یک طرف رابطه نقیض شود، باز هم رابطه عموم و خصوص من وجه باقی خواهد ماند.

مثال

رابطه «پیراهن و قرمز» عموم و خصوص من وجه است؛ رابطه بین «پیراهن و غیر قرمز» نیز عموم و خصوص من وجه است.
بعضی پیراهن غیر قرمز است - بعضی پیراهن غیر قرمز نیست.
بعضی غیر قرمز پیراهن است - بعضی غیر قرمز پیراهن نیست.

با توجه به نموداری که از صورت سؤال رسم شد، می توان در یک فرض رابطه میان دو مفهوم «A» و «C» را عموم و خصوص من وجه دانست.

با توجه به نموداری که از صورت سؤال رسم شد، رابطه میان دو مفهوم «A» و «C» به هیچ عنوان نمی تواند تساوی باشد.

راز طراح

طراح آزمون گاهی سؤالاتی طرح می کند تا وقت شما را بگیرد؛ پس به جای توقف در آن ها، این دسته از سؤالات را رها کنید و به دنبال سؤالات ساده تر بگردید.

۹۱- جزئی یا کلی بودن مفاهیم زیر در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

«قاره آمریکا - پیامبر - اولین دریاچه روستا - هارون خلیفه عباسی - بهترین شاگرد افلاطون»

- (۱) جزئی - کلی - کلی - جزئی - کلی
(۲) جزئی - کلی - کلی - جزئی - جزئی
(۳) کلی - جزئی - کلی - جزئی - کلی
(۴) کلی - جزئی - جزئی - جزئی - جزئی

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - مفهوم و مصداق - خط به خط - ۱۰۰۳)

پیامبر ← کلی است، زیرا قابلیت انطباق بر حداقل ۱۲۴۰۰۰ نفر را دارد.

اولین دریاچه روستا ← کلی است، زیرا ممکن است در آینده مشخص شود که یک دریاچه دیگر، اولین بوده است.
 بهترین شاگرد افلاطون ← کلی است، زیرا می‌توانید تصور کنید بهترین شاگرد افلاطون، در دوره‌های مختلف، اشخاص متعددی باشند.
 قاره آمریکا - هارون خلیفه عباسی ← جزئی و اسم خاص هستند.

📌 قلیش رو یاد بگیر!

برای تشخیص مفهوم کلی و جزئی، کاری با اینکه یک مفهوم در حال حاضر چند مصداق دارد، ندارید؛ بلکه باید قابلیت فرض مصادیق آن را نیز در آینده و گذشته بررسی کنید.

👤 استراتژی

یکی از مفاهیم که مطمئن هستید را انتخاب کنید و بر اساس آن، رد گزینه نمایید.

🧠 انواع مفهوم کلی

- ۱- نام ماه‌های سال (تیر، مرداد و...)
- ۲- ایام هفته (شنبه، یکشنبه، و...)
- ۳- تمامی قیدهای زمان (به‌جز امروز و امسال)
- ۴- کلماتی که با صفت‌های تفضیلی همراه می‌شوند. (بهترین لباس من، کوچک‌ترین کتاب من و...)
- ۵- اسامی بیماری‌ها (کرونا، آنفولانزا و...)
- ۶- اسامی علوم مختلف (حقوق، روانشناسی، هنر و...)
- ۷- کلماتی که به همراه صفت‌های ملکی می‌آیند (همسر من، تنها دوست من، لپ‌تاپ من و...)
- ۸- کلماتی که در عرف ما فقط می‌تواند یک مصداق داشته باشد اما در سایر تمدن‌ها یا موارد خاص، موارد متعددی دارد (شوهر عطیه خانم)
- ۹- اعداد (عدد ۴، ۳ و...)
- ۱۰- القاب (امیرالمؤمنین، خاتم‌الانبیا، کلیم‌الله و...)
- ۱۱- انواع نماز (نماز عصر، نماز میت و...)
- ۱۲- خورشید و ماه (هر منظومه‌ای یک خورشید دارد و هر سیاره‌ای ممکن است یک ماه داشته باشد)
- ۱۳- نام‌های خانوادگی (فامیلی افراد کلی است اما اسم کوچک‌شان جزئی است)

۹۲- درباره تعریف «ترکیبی» می‌توان گفت

- (۱) تنها زمانی که استفاده از سایر شیوه‌های تعریف ممکن نباشد، از این شیوه استفاده می‌شود.
- (۲) در این شیوه حداکثر ۲ نوع تعریف برای روشن کردن یک تصور مجهول استفاده می‌شوند.
- (۳) تعریف «خاموشی» به «لحظاتی که در آن نور وجود ندارد» نوعی تعریف ترکیبی می‌باشد.
- (۴) ممکن است فاقد یکی از شروط جامع بودن، مانع بودن، واضح بودن و دوری نبودن باشد.

(متوسط - اقسام تعریف - مفهومی - ۱۰۰۴)

🔍 پاسخ: گزینه ۴

تعریف ترکیبی، می‌تواند شامل تعریف مفهومی باشد و هر تعریف مفهومی نیز ممکن است فاقد حداقل یکی از شروط تعریف صحیح باشد.
بررسی سایر گزینه‌ها:

① تعریف ترکیبی در ۳ حالت استفاده می‌شود که تنها یکی از موارد آن در گزینه ۱ بیان شده است.

🌍 موارد استفاده از تعریف ترکیبی:

شناساندن بهتر مفهوم مورد نظر به مخاطب
 استفاده از سایر شیوه‌های تعریف ممکن باشد، اما تعریف دقیقی ارائه نشود.
 استفاده از سایر شیوه‌های تعریف ممکن نباشد.

② در تعریف ترکیبی، حداقل از ۲ شیوه تعریف استفاده می‌شود؛ نه حداکثر.

③ تعریف مذکور مفهومی است و از هیچ شیوه دیگری در آن استفاده نشده است.

۹۳- در کدام یک از استدلال‌های زیر «مغالطه تمثیل ناروا» مشاهده می‌شود؟

- (۱) چشم‌هایم امروز می‌سوزند؛ فکر می‌کنم هوای شهر دوباره آلوده است که این‌طور شده‌ام!
- (۲) تمام کتاب‌ها را خوانده‌ام و تست‌های زیادی زده‌ام؛ به نظرم در امتحان نمره خوبی خواهم گرفت!
- (۳) امیرحسین هر سال پس از پاس شدن ریاضی همه را مهمان می‌کند؛ امسال هم منتظر مهمانی او هستیم!
- (۴) آن پیرمرد را می‌بینی که همه موهای سرش ریخته؟ حتماً مانند علی از شامپوی بی کیفیت استفاده کرده است!

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - استقرای تمثیلی - ترکیبی - ۱۰۰۵)

در گزینه ۴ بر اساس شباهت میان یک نفر که بر اثر استفاده از شامپوی بی کیفیت موهایش ریخته، حکم ریزش موی دیگری نیز به او سرایت داده شده است؛ پس دارای مغالطه تمثیل ناروا است.

مقابله با تمثیل ناروا در گزینه ۴

ریختن مو فقط در اثر استفاده از شامپوی بی کیفیت نیست؛ می‌توان استدلالی مخالف آورد که کسی که موهایش ریخته در اثر عوامل ژنتیکی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

از آنجا که حکم سوزش چشم در اثر آلودگی هوا در روزهای قبل به همه روزها تعمیم داده، پس دارای مغالطه تعمیم شتاب‌زده است.

تذکر

به کلیدواژه «دوباره» دقت کنید. این کلیدواژه حاکی از آن است که این موضوع قبلاً اتفاق افتاده و گوینده درحال تعمیم دادن آن است.

استدلال موجود در گزینه ۲، می‌تواند نوعی استقرای تعمیمی و در نتیجه مغالطه تعمیم شتاب‌زده باشد یا اینکه ممکن است به صورت قیاس نیز برداشت شود؛ اما در هر صورت نمی‌تواند استقرای تمثیلی باشد.

بازنویسی استدلال موجود گزینه ۲ به صورت استقرای تعمیمی

- مقدمه ۱ - همه کتاب‌ها را خوانده و تست‌های زیادی زده‌ام.
- مقدمه ۲ - هر بار این کار را می‌کردم، نمره خوبی می‌آوردم.
- نتیجه - این بار نیز در امتحان، نمره خوبی خواهم آورد.

بازنویسی استدلال موجود گزینه ۲ به صورت قیاس

- مقدمه ۱ - هرکسی که برای امتحان، همه کتاب‌ها را بخواند و تست‌های زیادی حل کند، نمره خوبی می‌آورد.
- مقدمه ۲ - همه کتاب‌ها را خوانده و تست‌های زیادی زده‌ام.
- نتیجه - پس من در امتحان نمره خوبی خواهم آورد.

میانبر

استدلال‌هایی که در حال «تخمین زدن» و «پیش‌بینی» هستند، استقرای تعمیمی می‌باشند.

از آنجا که رفتار امیرحسین پس از قبولی در سال‌های گذشته به امسال (که ممکن است اصلاً قبول نشود) تعمیم داده شده است، پس استقرای تعمیمی بوده و دارای مغالطه تعمیم شتاب‌زده است.

فلق‌های تشخیص انواع استدلال از یکدیگر

نوع استدلال	نحوه تشخیص
استقرای تمثیلی	وجود کلمات، مانند، مثل، شبیه، هم‌چون و ... می‌تواند شما را به سمت این استدلال راهنمایی کند.
استقرای تعمیمی	حکم ذکر شده از چند نمونه به دست آمده باشد و قطعی نباشد.
استنتاج بهترین تبیین	احتمالی معقول بیان شده باشد اما هنوز امکان احتمالات دیگر وجود داشته باشد.
قیاس	نتیجه ضرورتاً از مقدمات به دست آمده باشد.

۹۴- موضوع در قضیه «بی شک تو راست گو هستی» و محمول در قضیه «من یک ساعت هوشمند دارم» به ترتیب کدام اند؟

(۲) بی شک - دارنده یک ساعت هوشمند

(۱) تو - یک ساعت هوشمند

(۴) بی شک - یک ساعت هوشمند

(۳) تو - دارنده یک ساعت هوشمند

(آسان - قضیه حملی - مفهومی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۳

در قضیه اول «بی شک» قید و «تو» موضوع قضیه است. (رد گزینه های ۲ و ۴)

در قضیه دوم ابتدا باید شکل استاندارد شده آن را بنویسیم که می شود «من دارنده یک ساعت هوشمند هستم»؛ بنابراین «دارنده یک ساعت هوشمند» محمول قضیه خواهد بود. (رد گزینه ۱)

نکته

برای تعیین محمول ← حتماً باید شکل قضیه استاندارد باشد. به عبارت دیگر فعل جمله باید حتماً از افعال ربطی (است، بود، شد، گردید، گشت) باشد و اگر جمله ای فعل ربطی نداشت برای تشخیص محمول ابتدا باید آن را با فعل ربطی بیان کرد.

مثال

(۱) علی کتاب دارد ← علی دارای کتاب است.

(۲) من به کلاس می روم ← من رونده به کلاس هستم.

(۳) احمد یک نفر را به قتل رساند ← احمد به قتل رساننده (یا قاتل) یک نفر است.

دام تستی

در بسیاری از سوالات برای تشخیص موضوع و محمول عمداً از قضایایی استفاده می شود که شکل استاندارد ندارند و با فعل ربطی بیان نشده اند؛ در این گونه سوالات دقت خود را دو چندان کنید.

کنکورشناسی

در کنکور سراسری سال ۱۳۹۸ مشابه همین تیپ سؤال مطرح شده است. (سؤال ۲۳۹)

۹۵- کدام گزینه، قضیه شخصی به حساب می آید؟

(۱) فریاد من از فراق یار است.

(۲) علی به بازار شهر رفته بود.

(۳) آن که منظور دیده و دل ماست.

(۴) بامدادی تا به شب رویت می پوش.

(متوسط - قضیه حملی - مفهومی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۲

قلقش رو یاد بگیر!

برای تفکیک قضایای شخصی از محصوره باید به موضوع قضیه نگاه کرد و بررسی کرد که موضوع قضیه یک مفهوم جزئی است یا کلی.

در این قضیه موضوع «علی» است که مفهومی جزئی محسوب می شود؛ به همین دلیل قضیه شخصی است.

تذکر!

سریعاً زیر موضوع قضیه خط بکشید و کلی یا جزئی بودن آن را مشخص کنید.

بررسی سایر گزینه ها:

(۱) موضوع «فریاد من» است که یک مفهوم کلی است؛ پس قضیه محصوره محسوب می شود.

(۳) این عبارت یک تصور است و هیچ حکمی در آن وجود ندارد؛ بنابراین قضیه محسوب نمی شود.

(۴) این عبارت مخاطب را از یک امری نهی می کند؛ بنابراین جمله انشایی است و قضیه به حساب نمی آید.

مشاوره

بسیاری از درس های منطق با یکدیگر هم پوشانی دارند؛ برای مثال تشخیص قضایای شخصی از محصوره مستلزم یادگیری مفاهیم جزئی و کلی در درس سوم است؛ به همین خاطر پیشنهاد می شود هیچ درسی را حذف نکنید.

۹۶- اگر قضیه «هر سنگی غیر انسان است» متضاد متداخل قضیه‌ای باشد، آن قضیه چیست؟

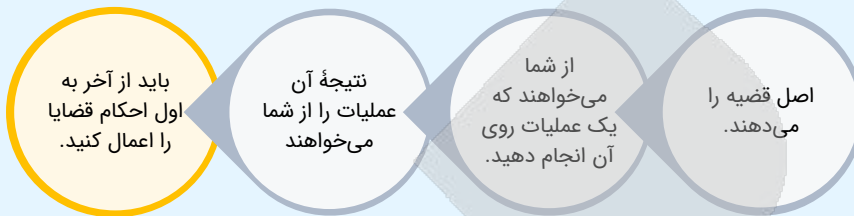
- (۱) هیچ سنگی انسان نیست.
(۲) بعضی سنگ‌ها غیر انسان هستند.
(۳) بعضی سنگ‌ها انسان هستند.
(۴) هر سنگی انسان است.

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - تناقض، تداخل و تضاد - مفهومی - ۱۰۰۷)

از این مبحث، ۲ تیپ تست قابل طرح است:

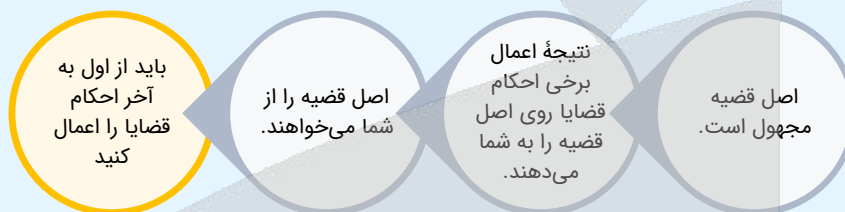
تیپ اول

مثال:

متناقض متضاد قضیه «هر الف ب است» چیست؟ ابتدا تضاد و سپس تناقض حساب می‌شود.

تیپ دوم

مثال:

متناقض متضاد یک قضیه «بعضی الف ب است» شده است؛ قضیه اصلی چیست؟ ابتدا تناقض و سپس تضاد حساب می‌شود.

گام اول

صورت سؤال را ساده و «غیر» را از آن حذف می‌کنیم.

برای حذف کردن «غیر» از محمول، کافی است تا «نسبت» را تغییر داده و «غیر» را حذف کنید:

پس: هر سنگی غیر انسان است ← هیچ سنگی انسان نیست.

گام دوم

قضیه مذکور به شکل «هیچ سنگی انسان نیست» ساده شد، مراحل را از «اول به آخر» بر آن اعمال می‌کنیم؛ زیرا قضیه اصلی مجهول است.

۱: متضاد قضیه «هیچ سنگی انسان نیست» ← هر سنگی انسان است.

۲: متداخل قضیه «هر سنگی انسان است» ← بعضی سنگ‌ها انسان هستند.

تذکره!

کادر طوسی ابتدای سؤال را بخوانید، چون اصل قضیه مجهول بود، احکام قضایا را از اول به آخر اعمال کردیم. در تستی دیگر، ممکن است ناگزیر باشیم تا احکام قضایا را از آخر به اول اعمال کنیم که شرح آن در کادر مذکور بیان شده است.

۹۷- در کدام گزینه، دامنه مصادیق موضوع و محمول، علامت یکسانی دارد؟

- (۱) گروهی از فقها، زکات را در معنای مالیات امروزی می‌دانند.
(۲) همه حقوق دانان، وفای به قراردادهای لازم تلقی می‌کنند.
(۳) برخی کشورها به کنوانسیون حقوق کودک ملحق نشده‌اند.
(۴) اغلب کتب حقوقی، دارای ادبیات و زبان ساده‌ای نیستند.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - قیاس اقترانی / تا قبل از شرایط اعتبار قیاس - مفهومی - ۱۰۰۸)

جرقه ذهنی

به دنبال گزینه‌ای بگردید که علامت موضوع و محمول هر دو مثبت یا هر دو منفی باشد.

کلمه اول

موضوع قضیه چیست و علامت آن چگونه است؟
موضوع ← فقها
علامت ← منفی؛ زیرا دارای سور جزئی است.

بازنویسی!

«گروهی از فقها» به همان معنای «برخی فقها» است.

کلمه دوم

محمول قضیه چیست و علامت آن چگونه است؟
محمول ← داندۀ زکات در معنای مالیات امروزی
علامت ← منفی؛ زیرا قضیه موجهه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) علامت موضوع «مثبت» و علامت محمول «منفی» است.

توضیح بیشتر...

علامت موضوع «مثبت» است؛ زیرا ← قضیه دارای سور کلی است.
علامت محمول «منفی» است؛ زیرا ← قضیه دارای نسبت موجهه است.

۳ و ۴) علامت موضوع «منفی» و علامت محمول «مثبت» است.

توضیح بیشتر...

علامت موضوع «منفی» است؛ زیرا ← قضیه دارای سور جزئی است.
علامت محمول «مثبت» است؛ زیرا ← قضیه دارای نسبت سالبه است.

کنکورشناسی

این سؤال مشابه یکی از سؤالات کنکور سراسری ۱۴۰۰ (خارج کشور) طراحی شده است.

۹۸- کدام قیاس معتبر است؟

۱) مقدمه اول: هر الف ب است.	مقدمه دوم: بعضی الف د است.	نتیجه: بعضی ب د است.
۲) مقدمه اول: بعضی الف د نیست.	مقدمه دوم: هر د ج است.	نتیجه: بعضی الف ج نیست.
۳) مقدمه اول: هیچ الف د نیست.	مقدمه دوم: بعضی د ج نیست.	نتیجه: بعضی الف ج نیست.
۴) مقدمه اول: هر الف ب است.	مقدمه دوم: هر ج ب است.	نتیجه: هر الف ج است.

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - شرایط اعتبار قیاس اقترانی - مفهومی - ۱۰۰۸)

قلیش رو یاد بگیر!

ابتدا «سالبه نبودن هر دو مقدمه» را بررسی کنید؛ زیرا سریع‌تر از بقیه پیدا می‌شود و می‌توان با آن رد گزینه کرد.

قیاس موجود در گزینه ۱، شکل سوم است؛ زیرا حد وسط در هر دو مقدمه در جایگاه موضوع قرار گرفته است.

شرط اول اعتبار ← هر دو مقدمه سالبه نیست؛ پس شرط اول را دارد.

شرط دوم اعتبار ← علامت حد وسط در مقدمه اول مثبت است؛ پس شرط دوم را دارد.

شرط سوم اعتبار ← «ب» و «ج» در نتیجه دارای علامت منفی هستند؛ پس اصلاً نیازی به بررسی شرط سوم نیست و قیاس معتبر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

قیاس موجود در گزینه ۲، شکل اول است.

شرط اول اعتبار ← هر دو مقدمه سالبه نیست؛ پس شرط اول را دارد.

شرط دوم اعتبار ← علامت حد وسط در هر دو مقدمه مثبت است؛ پس شرط دوم را دارد.

شرط سوم اعتبار ← «ج» در محمول نتیجه دارای علامت مثبت است؛ در حالی که در محمول مقدمه دوم، علامت منفی دارد؛ پس قیاس نامعتبر است.

قیاس موجود در گزینه ۳، شکل اول است.

شرط اول اعتبار ← هر دو مقدمه سالبه است؛ پس شرط اول را ندارد و قیاس نامعتبر است.

وقتی قیاس، شرط اول را ندارد؛ کلاً نامعتبر است و نیازی به بررسی شرط دوم و سوم نیست.

قیاس موجود در گزینه ۴، شکل دوم است.

شرط اول اعتبار ← هر دو مقدمه سالبه نیست؛ پس شرط اول را دارد.

شرط دوم اعتبار ← علامت حد وسط در هر دو مقدمه منفی است؛ پس شرط دوم را ندارد و قیاس نامعتبر است.

تست فوق، مشابه کنکور سراسری ۱۳۹۹ است.

۹۹- کدام عبارت درست است؟

- (۱) در عبارت «گربه محروم اگر پر داشتی / تخم گنجشک از زمین برداشتی» به عدم پیوستگی بین پر داشتن گربه و برداشتن تخم گنجشک حکم شده است.
- (۲) در بیت «رأی خداوند راست حاکم و فرمانرواست / گر بکشد، بنده‌ایم و بنوازد، غلام» یک قضیه شرطی به کار رفته و «بنده‌ایم» جواب شرط آن است.
- (۳) در بیت «هزار بوسه دهم بر سحای نامه تو / اگر ببینم بر مهر او، نگین تو را» یک قضیه شرطی متصل به کار رفته که مقدم و تالی در آن به ترتیب هستند.
- (۴) در عبارت «گر به صورت آدمی انسان بدی / احمد و بوجهل خود یکسان بدی» از آنجا که مصراع اول دارای ادات شرط است، پس مقدم محسوب می‌شود.

(متوسط - قضیه شرطی - مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

آنچه باعث پیوستن «تالی» به «مقدم» می‌شود و ساختار جمله شرطی را تشکیل می‌دهد، ادات شرط است که در ابتدای «مقدم» ذکر می‌شوند.

اجزای قضیه شرطی در بیت مذکور

مقدم ← گر به صورت آدمی انسان بدی

تالی ← احمد و بوجهل خود یکسان بدی

به مقدم «شرط» و به تالی «جواب یا جزای شرط» می‌گویند.

توجه!

ادات شرط در زبان فارسی عبارت‌اند از: اگر، گر، در صورتی که، چون، هر زمان، هرگاه، همین‌که، چنانچه و ...

مفهوم بیت گزینه ۴

مولانا در شعر خود بر این نکته تأکید می‌کند که انسان باید به عمق معانی و هستی توجه کند و از سطحی‌نگری فاصله بگیرد و سپس به عنوان تمثیل بیان می‌کند که اگر انسانیت به ظاهر آدمی بود، می‌باید حضرت محمد (ص) و ابوجهل هم یکسان می‌بودند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

بیت مطرح در این گزینه، یک قضیه شرطی متصل است که در آن به پیوستگی و ملازمه و ارتباط بین دو نسبت حکم شده است؛ نه عدم پیوستگی.

اجزای قضیه شرطی در بیت مذکور

مقدم ← گربه محروم اگر پر داشتی
تالی ← تخم گنجشک از زمین برداشتی

مفهوم بیت گزینه ۱

سعدی در پی بیان این نکته است که اگر فردی ضعیف و مسکین به قدرت برسد، ممکن است خیانت‌هایی از او سر بزند و به مثال گربه‌ای که اگر قدرت پرواز داشت، تخم گنجشکی را می‌دزدید اشاره می‌کند که نشان‌دهنده خطرات وجود قدرت در دستان افراد نادرست است.

در بیت مطرح‌شده در این گزینه، دو قضیه شرطی به کار رفته که «بنده‌ایم» جواب شرط برای قضیه اول است.

آنالیز قضایای موجود در بیت مذکور

قضیه حملی ← رأی خداوند راست حاکم و فرمانرواست
مقدم در قضیه شرطی اول ← بکشد
تالی در قضیه شرطی اول ← بنده‌ایم
مقدم در قضیه شرطی دوم ← بنوازد
تالی در قضیه شرطی دوم ← غلام

تذکره!

فعل در عبارت «ور بنوازد، غلام هستم» به قرینه لفظی حذف شده و نباید به دلیل نداشتن فعل، آن را قضیه محسوب نکرد.

در این بیت، مقدم و تالی به ترتیب نیستند و جای آن‌ها عوض شده است.

اجزای قضیه شرطی در بیت مذکور

مقدم ← ببینم بر مهر او، نگین تو را
تالی ← هزار بوسه دهم بر سحای نامه تو

۱۰۰- در کدام گزینه احتمال بروز مغالطه «بزرگ‌نمایی - کوچک‌نمایی» وجود دارد؟

- (۱) من زیاد اهل مطالعه کتاب نیستم؛ اما با سواد اندک هم می‌توان فهمید که سیگار کشیدن ضرر دارد.
- (۲) از شما که حدود ۱۰۰ مقاله در زمینه حقوق خانواده نوشته‌اید بعید است که بخواهید از همسر خود طلاق بگیرید.
- (۳) حمله جنگنده‌های دشمن به مناطق مرزی، نقض آشکار حقوق بشردوستانه بود؛ چرا که هزاران کشته و زخمی بر جای گذاشت.
- (۴) در انتخابات شورای مدرسه، بیش از ۹۰ درصد از دانش‌آموزان به محمد رأی دادند؛ می‌توان گفت که او مقبولیت گسترده‌ای در مدرسه دارد.

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - مغالطه‌های درس ۱۰ - مفهومی - ۱۰۱۰)

عبارت موجود در گزینه «۳» دارای مغالطه «بزرگ‌نمایی - کوچک‌نمایی» است؛ چرا که مثلاً شاید آمار مربوط به این حمله، ۹۹۹ زخمی و ۱ کشته باشد؛ اما گوینده با جمع بستن کشته‌ها و زخمی‌ها، سعی در بزرگ‌نمایی واقعه دارد. دقت کنید که در صورت سؤال نیز از «احتمال بروز مغالطه» حرف زده شده است و احتمالی که در پاسخ‌نامه بیان شد، دور از ذهن نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) عبارت مذکور، دارای مغالطه مسموم کردن چاه است؛ چرا که تلویحاً به افرادی که مخالف این نظر هستند، گفته شده که حتی سواد اندک نیز ندارند.
- ۲) این عبارت مغالطه تله‌گذاری دارد؛ زیرا از صفت شایسته «نویسنده بیش از ۱۰۰ مقاله» استفاده شده تا شخص، از طلاق همسرش خودداری کند.
- ۴) این عبارت، فاقد مغالطه است؛ چرا که واقعاً محمد با پشتوانه ۹۰ درصد رأی‌های مدرسه، دارای مقبولیت زیادی است.

دام تستی

مغالطه بزرگ‌نمایی - کوچک‌نمایی، زمانی است که بی‌دلیل نسبت به بزرگ‌نمایی موضوعی اقدام شود؛ اما در گزینه «۴» هیچ بزرگ‌نمایی انجام نشده و حقیقت بیان شده است. در گزینه «۲» نیز آن شخص واقعاً ۱۰۰ مقاله دارد و هیچ بزرگ‌نمایی انجام نشده است.

تذکره!

در هر ۴ گزینه به‌نحوی از کلماتی استفاده شده که ظاهرشان مشابه کوچک‌نمایی یا بزرگ‌نمایی است:

گزینه ۱: سواد اندک - زیاد اهل مطالعه کتاب نیستم

گزینه ۲: نوشتن ۱۰۰ مقاله

گزینه ۳: هزاران کشته و زخمی

گزینه ۴: رأی بیش از ۹۰ درصد دانش‌آموزان

۱۰۱- با توجه به اطلاعات زیر که مربوط به کارگاه تولیدی لباس آقای مسعودی است؛ محاسبه کنید که این کارگاه تولیدی در طول یک سال چه عملکردی داشته است؟

- خرید مواد اولیه برای تولید ماهیانه: ۲۱ میلیون تومان
 - دستمزد ماهیانه هر کارگر: ۱۰/۵ میلیون تومان (مجموعاً ۳ کارگر)
 - پول آب، برق، گاز، عوارض شهرداری و مالیات سالیانه: ۶۲ میلیون تومان
 - تولید و فروش ۹۱۰ واحد پیراهن در سال: هر یک به ارزش ۴۵۰ هزار تومان
 - تولید سالیانه ۶۸۰ واحد شلوار و فروش ۴۸۵ واحد از آن‌ها به ارزش هر یک ۶۲۰ هزار تومان
- (۱) ۱۸۲ میلیون ریال ضرر
(۲) ۱۸۲ میلیون ریال سود
(۳) ۲۱۹ میلیون ریال ضرر
(۴) ۲۱۹ میلیون ریال سود

پاسخ: گزینه ۲		(دشوار - کسب و کار و کارآفرینی - محاسباتی - ۱۰۰۱)	
تعریف	فرمول		
درآمد	با فروش محصولات می‌توان درآمد کسب کرد.	تعداد کل محصولات (به فروش رفته) × قیمت هر واحد از محصول	
سود	اگر میزان درآمد بیشتر از هزینه‌ها باشد. (درآمد > هزینه‌ها)	° > هزینه‌ها - درآمد	
زیان	اگر میزان هزینه‌های تولید بیشتر از درآمد باشد. (درآمد < هزینه‌ها)	° < هزینه‌ها - درآمد	
نقطه سر به سر	اگر میزان هزینه‌های تولید برابر با درآمد باشد. (درآمد = هزینه‌ها)	° = هزینه‌ها - درآمد	

ابتدا باید مطابق فرمول، درآمد آقای مسعودی را محاسبه کنیم:

قیمت هر دست پیراهن × تعداد پیراهن فروخته شده = درآمد حاصل از تولید و فروش پیراهن

$$= ۹۱۰ \times ۴۵۰,۰۰۰ = ۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

قیمت هر دست شلوار × تعداد شلوار فروخته شده = درآمد حاصل از تولید و فروش شلوار

$$= ۴۸۵ \times ۶۲۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۷۰۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

$$\text{تومان } ۷۱۰,۲۰۰,۰۰۰ = ۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰ + ۳۰۰,۷۰۰,۰۰۰ = \text{مجموع درآمد حاصل از تولید و فروش پیراهن و شلوار}$$

در مرحله بعد باید مجموع هزینه‌های تولید را به دست آوریم:

$$\begin{array}{c} \uparrow \text{ماه} \\ \text{تومان } ۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = \text{خرید مواد اولیه سالیانه} \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \uparrow \text{تعداد کارگران} \quad \uparrow \text{ماه} \\ \text{تومان } ۳۷۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰,۵۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ \times ۳ = \text{حقوق سالیانه کارگران} \end{array}$$

$$\text{تومان } ۶۲,۰۰۰,۰۰۰ = \text{پول آب، برق، گاز، عوارض شهرداری و مالیات سالیانه}$$

$$\text{تومان } ۶۹۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۳۷۸,۰۰۰,۰۰۰ + ۶۲,۰۰۰,۰۰۰ = \text{مجموع هزینه‌های سالیانه}$$

بعد از این مرحله به محاسبه سود یا زیان می‌پردازیم که از طریق فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{هزینه‌ها - درآمد} = \text{سود (یا زیان)}$$

$$\text{میلیون ریال } ۱۸۲ = \text{ریال } ۱۸۲,۰۰۰,۰۰۰ = \text{تومان } ۱۸,۲۰۰,۰۰۰ = ۷۱۰,۲۰۰,۰۰۰ - ۶۹۲,۰۰۰,۰۰۰$$

در نهایت چون حاصل تفاضل هزینه‌ها از درآمد، عددی مثبت شده است (یعنی درآمد از میزان هزینه‌های تولید بیشتر است). پس تولیدکننده سود کرده است.

حواست به ریال یا تومان باشه، اطلاعات مسئله برحسب تومان است ولی در پاسخ گزینه‌ها برحسب ریال هستند. برای تبدیل تومان به ریال، عدد مورد نظر را در عدد ۱۰ ضرب می‌کنیم (به بیان ساده‌تر یک صفر به عدد اضافه می‌کنیم) و برعکس برای تبدیل ریال به تومان، عدد مورد نظر را بر عدد ۱۰ تقسیم می‌کنیم (به بیان ساده‌تر یک صفر از عددمان کم می‌کنیم).

۱۰۲- فردی با سرمایه ۵۵۰ میلیون تومان، قصد دارد در یکی از موارد زیر سرمایه‌گذاری کند. با توجه به اصل هزینه فرصت، کدام مورد را انتخاب خواهد کرد و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

- خرید و فروش صنایع دستی با بازدهی سالانه ۲۵ درصد

- راه‌اندازی یک کارگاه کوچک دوخت لباس ورزشی با سود ۱۲۰ میلیون تومان در دو سال

- سپرده‌گذاری در حساب پس‌انداز بلندمدت بانک با سود سالانه ۱۸ درصد

- سرمایه‌گذاری در بازار بورس با سود ماهیانه ۸ میلیون تومان

(۱) خرید و فروش صنایع دستی - ۱۳۷/۵ میلیون تومان (۲) سپرده‌گذاری در بانک - ۶۰ میلیون تومان

(۳) سپرده‌گذاری در بانک - ۹۶ میلیون تومان (۴) خرید و فروش صنایع دستی - ۹۹ میلیون تومان

(دشوار - اصول انتخاب درست - محاسباتی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

تیپ اول: سؤالات مفهومی بدون عدد و ارقام: واژه کلیدی دریافتن پاسخ صحیح مربوط به مسائل هزینه فرصت: کلمه صرف‌نظر است. ببینید فرد از چه کاری یا محصولی صرف‌نظر کرده است یا آن را از دست داده است، و آن را به‌عنوان هزینه فرصت در نظر بگیرید.

تیپ دوم: سؤالات مفهومی با عدد و ارقام: در این حالت لیستی از کارها و انتخاب‌هایی که فرد می‌تواند داشته باشد را تهیه می‌کنیم. میزان سودآوری و منافعی که هر یک از آن‌ها می‌تواند نصیب فرد در انتهای سال کند را محاسبه و سپس سودآورترین کار باید توسط فرد انتخاب شود و دومین گزینه‌ای که سودآوری بالایی دارد ولی فرد از آن صرف‌نظر کرده است، به‌عنوان هزینه فرصت در نظر گرفته می‌شود.

تیپ سوم: سؤالات به‌صورت نموداری ترکیبی با مبحث قید بودجه و مرز امکانات تولید

این سؤال بر اساس تیپ دوم و مشابه سؤال کنکور خارج از کشور تیرماه ۱۴۰۲ طرح شده است.

ابتدا باید میزان بازدهی (سود) ناشی از هر سرمایه‌گذاری را به دست آوریم:

$$\text{میلیون تومان } ۱۳۷/۵ = ۵۵۰ \times \frac{۲۵}{۱۰۰} = \text{سود سالیانه خرید و فروش صنایع دستی}$$

$$\text{میلیون تومان } ۶۰ = \frac{۱۲۰}{۲} = \text{سود سالیانه راه‌اندازی یک کارگاه کوچک دوخت لباس ورزشی}$$

$$\text{میلیون تومان } ۹۹ = ۵۵۰ \times \frac{۱۸}{۱۰۰} = \text{سود سالیانه سپرده‌گذاری در بانک}$$

$$\text{میلیون تومان } ۹۶ = ۸ \times ۱۲ = \text{سود سالیانه سرمایه‌گذاری در بازار بورس}$$

در نتیجه، خرید و فروش صنایع دستی بهترین و سودآورترین انتخاب است.

منافع بهترین انتخاب بعدی که سپرده‌گذاری در بانک (با سود سالیانه ۹۹ میلیون تومان) است ولی فرد از آن صرف‌نظر کرده است، هزینه فرصت انتخاب فرد محسوب می‌شود.

۱۰۳- با توجه به جدول «تقاضا، عرضه، قیمت» کدام گزینه مبین پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

ردیف	قیمت (به تومان)	مقدار تقاضا (به کیلو)	مقدار عرضه (به کیلو)
۱	۵۰۰	۵۰	۲۵
۲	۷۰۰	۴۵	۳۰
۳	۸۰۰	۴۰	۴۰
۴	۱۰۰۰	۳۰	۵۰
۵	۱۲۰۰	۲۵	۶۰

الف - میزان مازاد یا کمبود عرضه در سطح قیمت ۷۰۰ تومان چند کیلو است؟
 ب - میزان مازاد یا کمبود تقاضا در سطح قیمت ۱۰۰۰ تومان، چند کیلو است؟
 ج - حداکثر میزان پرداختی مصرف‌کنندگان در سطح قیمت ۱۲۰۰ تومان، چقدر است؟

(۱) ۱۰ کیلو مازاد عرضه - ۲۰ کیلو مازاد تقاضا - ۳۴,۰۰۰ تومان
 (۲) ۱۵ کیلو کمبود عرضه - ۲۵ کیلو کمبود تقاضا - ۲۰,۰۰۰ تومان
 (۳) ۱۵ کیلو کمبود عرضه - ۲۰ کیلو کمبود تقاضا - ۳۰,۰۰۰ تومان
 (۴) ۱۰ کیلو مازاد عرضه - ۲۵ کیلو کمبود تقاضا - ۱۵,۰۰۰ تومان

(متوسط - تعادل در بازار و انواع بازار - مفهومی / محاسباتی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

الف) سطح قیمت ۸۰۰ تومان که به ازای آن مقدار عرضه و تقاضا با هم برابر می‌باشند (۴۰ کیلو) قیمت تعادلی است. در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی، در بازار با مازاد تقاضا (کمبود عرضه) روبه‌رو می‌شویم؛ بنابراین در سطح قیمت ۷۰۰ تومان، ۱۵ کیلو مازاد تقاضا (کمبود عرضه) وجود دارد.

کیلو $15 = 45 - 30 =$ مازاد تقاضا (کمبود عرضه) در سطح قیمت ۷۰۰ تومان

ب) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی، در بازار با کمبود تقاضا (مازاد عرضه) روبه‌رو می‌شویم، بنابراین در سطح قیمت ۱۰۰۰ تومان، ۲۰ کیلو کمبود تقاضا (مازاد عرضه) وجود دارد:

کیلو $20 = 50 - 30 =$ کمبود تقاضا (مازاد عرضه) در سطح قیمت ۱۰۰۰ تومان

ج) در سطح قیمت ۱۲۰۰ تومان، تولیدکنندگان ۶۰ کیلو از کالا را تولید و عرضه می‌کنند، در حالی که تقاضاکنندگان تنها برای ۲۵ کیلو از کالا تقاضا دارند، در نتیجه در این سطح قیمت، حداکثر پرداختی مصرف‌کنندگان برابر است با ۳۰,۰۰۰ تومان (چرا که تنها ۲۵ کیلو از ۶۰ کالای تولیدشده به فروش می‌رسد).

تومان $1200 \times 25 = 30,000$

مشاوره

دانش‌آموزان به مسائل مربوط به تعادل در بازار دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ به‌عنوان سؤال طرح شده بود.

۱۰۴- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف - کدام یک از موارد زیر می‌تواند تخصیص‌های بهینه‌ای را برای اقتصاد به وجود آورد؟
 ب - در چه صورتی مصرف‌کنندگان عادات مصرفی خود را تغییر داده و به سراغ کالای جانشین می‌روند؟
 ج - کدام یک از انواع محصولات جزء محصولات چندملیتی محسوب می‌شوند؟
 (۱) عملکرد درست دولت - بعد از افزایش مالیات بر روی کالای خاص - محصولات با فناوری پیشرفته
 (۲) افزایش نقدینگی - بعد از کاهش مالیات بر روی کالای خاص - محصولات با فناوری پیشرفته
 (۳) عملکرد درست دولت - بعد از کاهش مالیات بر روی کالای خاص - محصولات با فناوری کمتر
 (۴) افزایش نقدینگی - بعد از افزایش مالیات بر روی کالای خاص - محصولات با فناوری کمتر

بررسی موارد:

الف) در عرصه اقتصاد دو بازیگر اصلی وجود دارد. بازی اقتصاد نیازمند یک داور است که به آن دولت می‌گویند. دولت با عملکرد درست خود می‌تواند تخصیص‌های بهینه‌ای برای اقتصاد به وجود آورد.

ب به عنوان مثال زمانی که شما برای یک فعالیت اقتصادی خود از دولت مجوزهای لازم را می‌گیرید، در واقع به دولت اجازه می‌دهید که به کار شما نظارت داشته باشد.

پ) در سال ۲۰۰۶ کشور چین ۵ درصد مالیات بر فروش چوبک‌های غذاخوری وضع کرد. دلیل وضع این مالیات، نگرانی بابت این بود که تولید چوبک‌ها ممکن است جنگل‌ها را در چین نابود کند. این مالیات، ژاپن را با مشکل مواجه ساخت. رستوران‌داران و مصرف‌کنندگان ژاپنی هر ساله تقریباً ۲۵ میلیارد جفت از این چوبک‌ها را از چین خریداری می‌کردند. با این مالیات، قیمت چوبک‌ها در ژاپن افزایش یافت. رستوران‌داران ژاپنی برای حل این مشکل چاره‌ای اندیشیدند. آن‌ها به جای چوبک، قاشق پلاستیکی عرضه کردند و به مشتریانی که از این قاشق‌ها استفاده می‌کردند، تخفیف دادند. به این ترتیب بسیاری از مصرف‌کنندگان عادت خود را تغییر دادند و به جای چوبک از این قاشق‌ها استفاده کردند.

جرقه ذهنی

دقت کنید زمانی که در رابطه با عادات مصرفی مصرف‌کنندگان در خصوص کالای جانشین صحبت می‌کنیم، سریعاً ذهنمان به سمت درس ۵ «بازار» می‌رود. در این درس یاد گرفتیم کالاهای جانشین کالاهایی هستند که می‌توانند به جای یکدیگر مصرف شوند؛ مانند چوبک‌های غذاخوری و قاشق‌های پلاستیکی که در درس ۶ درباره آن صحبت کردیم و متوجه شدیم که با افزایش مالیات بر روی چوبک‌های غذاخوری، مصرف‌کنندگان مصرف خود را در مورد چوبک‌های غذاخوری کاهش دادند و رستوران‌داران ژاپنی مصرف خود را در مورد قاشق‌های پلاستیکی با توجه به تخفیف‌هایی که در مورد آن لحاظ کردند، افزایش دادند. این افزایش قیمت فقط در مورد کالای خاص لحاظ می‌شود. (رد قسمت «ب» گزینه‌های ۲ و ۳)

ج) همان‌طور که ما انسان‌ها ملیت داریم، کالاها هم ملیت دارند. با این حال جالب است بدانید که برخی محصولات، به‌ویژه محصولاتی که از فناوری‌های پیشرفته‌تری بهره می‌برند، ممکن است چندملیتی باشند. مثلاً سرمایه‌گذار آن یک شرکت آلمانی باشد ولی ساخته شده دست کارگران چینی! (رد قسمت «ج» گزینه‌های ۳ و ۴)

۱۰۵- کدام گزینه مبین پاسخ درست و کامل سؤالات زیر در مورد اصل «مزیت نسبی» است؟

الف - اصل «مزیت نسبی» بیانگر کدام مفهوم است؟

ب - اگر به آن توجه نشود، چه نتایجی را در پی خواهد داشت؟

ج - ملازمه و همراهی این اصل با کدام مفهوم اقتصادی، موجب تخصیص بهینه منابع خواهد شد؟

۱) هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه تولید آن در مقایسه با سایر کشورها بیشتر است، تولید کند. - رفاه جامعه کاهش می‌یابد - هزینه هدررفته

۲) هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه تولید آن در مقایسه با سایر کشورها بیشتر است، تولید کند. - در رقابت با سایر رقبا متضرر خواهیم شد. - هزینه فرصت

۳) هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه فرصت تولید آن در مقایسه با سایر کشورها کمتر است، تولید کند. - در رقابت با سایر رقبا متضرر خواهیم شد. - هزینه هدررفته

۴) هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه فرصت تولید آن در مقایسه با سایر کشورها کمتر است، تولید کند. - رفاه جامعه کاهش می‌یابد - هزینه فرصت

بررسی موارد:

الف) مطابق اصل مزیت نسبی، هر منطقه یا کشور باید کالایی را که هزینه تولید آن در مقایسه با سایر کشورها (در مقایسه با سایر محصولاتش) کمتر است، تولید کند.

ب) اگر اصل مزیت‌های مطلق و نسبی رعایت نشود؛ اولاً از منابع و سرمایه‌ها به بهترین نحو ممکن استفاده نمی‌شود که به نوعی هدر رفت آن‌ها محسوب می‌شود (چرا که منابع کمیاب هستند) ثانیاً با تولید محصولات کمتر و بی کیفیت‌تر، رفاه جامعه کاهش می‌یابد. صادرات کالاها به تولیدکنندگان اجازه می‌دهد تا محصولات خود را در بازارهای بزرگ‌تری به فروش برسانند و همچنین به منظور رقابت با تولیدکنندگان دیگر، به تلاش بیشتر برای تولید بهتر و کارآمدتر وادار شوند.

ج) برای این که با مفهوم مزیت نسبی بهتر آشنا شوید، به مفهوم هزینه فرصت و تخصیص بهینه منابع کمیاب که پیش از این آموختید دقت داشته باشید. فرض کنید در رشته حقوق تحصیل کرده‌اید و اکنون یک وکیل ماهر، متخصص و مشهور هستید و در دفتر وکالت خود مشاوره حقوقی می‌دهید. شما برای مشاوره حقوقی، هر ساعت مبلغ ۲۰۰ هزار تومان از مشتریان دریافت می‌کنید. اکنون چند روزی است که به فکر استخدام یک منشی هستید که کارهایی همچون جواب دادن به تلفن یا حروف چینی برخی از نامه‌ها را انجام دهد. این منشی برای انجام امور اداری، ساعتی ۵۰ هزار تومان، دستمزد می‌گیرد. با این حال ممکن است با خودتان چنین بیندیشید که من خودم این امور اداری ساده را می‌توانم انجام دهم و نیازی به استخدام منشی نیست. در این صورت ساعتی ۵۰ هزار تومان در هزینه‌ها صرفه جویی می‌کنم. آیا این انتخاب شما منطقی است؟ برای پاسخ، این نکته را در نظر بگیرید که هر یک ساعتی که می‌خواهید به امور اداری اختصاص دهید، برای شما ۲۰۰ هزار تومان ارزش دارد. در این صورت شما به جای سود، ۱۵۰ هزار تومان ضرر کرده‌اید! شما در انجام امور ساده اداری دارای مزیت نسبی نیستید؛ چون یک وکیل ماهر و متخصص‌اید.

اولاً منابع و سرمایه‌ها در عرصه تولید در جای مناسب به کار گرفته می‌شود.

دوماً رفاه جوامع به دلیل برخورداری از حجم تولید بیشتر، ارزان‌تر و با کیفیت‌تر افزایش می‌یابد.

پیامدهای رعایت اصول مزیت مطلق و نسبی

منابع و سرمایه‌های کمیاب کشور در عرصه تولید به هدر می‌رود.

سطح تولید در جهان کاهش می‌یابد.

کیفیت محصولات پایین می‌آید.

رفاه جوامع کاهش می‌یابد.

پیامدهای عدم رعایت اصول مزیت مطلق و نسبی

صادرات کالا به تولیدکنندگان اجازه می‌دهد تا محصولات خود را در بازارهای بزرگ‌تری به فروش برسانند.

واردات کالا به تولیدکنندگان داخلی امکان رقابت با تولیدکنندگان خارجی و تلاش بیشتر برای تولید بهینه و کارآمد را می‌دهد.

مزیت رعایت این اصول برای تولیدکنندگان

رابطه بین هزینه فرصت و مزیت نسبی در این است که می‌تواند ارزش نسبی دو گزینه و یا دو انتخاب را مشخص کند.

این رابطه بین این دو مفهوم حکم می‌کند در زمان تصمیم‌گیری موردی را انتخاب کنیم که هزینه فرصت کمتری دارد.

رابطه بین مزیت نسبی و هزینه فرصت

۱۰۶- با توجه به جدول زیر که مربوط به یک کارخانه فرضی است:

الف - نرخ بیکاری چند درصد خواهد بود؟

ب - اگر کشور دچار رکود اقتصادی شده باشد، بیکاری رایج در کشور مربوط به کدام نوع از بیکاری است؟

جمعیت کل (نفر)	جمعیت پایین‌تر از ۱۵ سال (نفر)	جمعیت غیرفعال (نفر)	جمعیت شاغل (نفر)
۲۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰

(۱) ۱۰ درصد - دوره‌ای

(۲) ۱۲/۵ درصد - دوره‌ای

(۳) ۸۰ درصد - ساختاری

(۴) ۱۵ درصد - ساختاری

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول، ابتدا جمعیت بالای ۱۵ سال را محاسبه می‌کنیم که عبارت است از:

جمعیت ۱۵ سال و بالاتر + جمعیت زیر ۱۵ سال = جمعیت کل

$$210,000,000 = 70,000,000 + X$$

$$X = 210,000,000 - 70,000,000 \Rightarrow X = 140,000,000 \text{ جمعیت ۱۵ سال و بالاتر}$$

سپس جمعیت فعال را محاسبه می‌کنیم که عبارت است از:

جمعیت فعال + جمعیت غیرفعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

$$140,000,000 = 60,000,000 + X$$

$$X = 140,000,000 - 60,000,000 \Rightarrow X = 80,000,000 \text{ جمعیت فعال}$$

سپس جمعیت بیکار را محاسبه می‌کنیم که عبارت است از:

جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال

$$80,000,000 = 70,000,000 + X$$

$$X = 80,000,000 - 70,000,000 \Rightarrow X = 10,000,000 \text{ جمعیت بیکار}$$

حال با توجه به تعداد جمعیت بیکار، کافی است آن را به تعداد جمعیت فعال تقسیم و سپس ضرب در ۱۰۰ کنیم، پس به عدد ۱۲/۵ درصد می‌رسیم.

$$\frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 \Rightarrow \frac{10,000,000}{80,000,000} \times 100 = 12.5\%$$

بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

۱۰۷- در این جدول سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدا و انتهای سال ۲۰۱۰ میلادی در ۳ کشور مختلف را ملاحظه می‌کنید. با فرض این که

نرخ تورم در طی این سال در این کشورها برابر باشد، به ترتیب سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال برای کشور A و سطح عمومی

قیمت‌ها در انتهای سال برای کشور C، چند واحد پولی است؟

کشور	سطح عمومی قیمت‌ها	
	ابتدای سال	انتهای سال
A	?	۱۲۶,۰۰۰
B	۱۵۳,۶۰۰	۱۹۲,۰۰۰
C	۲۵۰,۰۰۰	?

$$(1) 100,800 - 312,500$$

$$(2) 100,800 - 785,000$$

$$(3) 100,800 - 315,200$$

$$(4) 100,800 - 785,000$$

برای حل این مسئله، ابتدا باید نرخ تورم در کشور B را حساب کنیم و از آنجایی که در صورت سؤال گفته شده است نرخ تورم در هر ۳ کشور برابر است، با جایگذاری اعداد می‌توانیم به پاسخ برسیم:

$$\text{نرخ تورم کشور B} = \frac{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال} - \text{سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال}}{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال}} \times 100 = \frac{192,000 - 153,600}{153,600} \times 100 = 25 \text{ درصد}$$

$$\text{درصد } 25 = \text{نرخ تورم کشور C} = \text{نرخ تورم کشور A} = \text{نرخ تورم کشور B}$$

$$\text{تورم کشور A} = \frac{25}{100} = \frac{126,000 - X}{X} \Rightarrow \frac{1}{4} = \frac{126,000 - X}{X} \Rightarrow X = 504,000 - 4X$$

$$\Rightarrow 5X = 504,000 \Rightarrow X = \frac{504,000}{5} = 100,800 \text{ واحد پولی}$$

$$C \text{ تورم کشور} = \frac{25}{100} = \frac{x - 250,000}{250,000} \Rightarrow \frac{1}{4} = \frac{x - 250,000}{250,000} \Rightarrow 250,000 = 4x - 1,000,000 \Rightarrow 4x = 1,000,000 + 250,000$$

$$\Rightarrow 4x = 1,250,000 \Rightarrow x = \frac{1,250,000}{4} = 312,500 \text{ واحد پولی}$$

میانبر

در سؤال‌هایی که نرخ تورم به ما داده شده است و قیمت سال قبل (سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال) و یا سال جدید (سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال) را از ما می‌خواهد، می‌توان خیلی راحت به جواب رسید:

ابتدا باید عدد تورم را به صورت اعشاری بنویسیم و سپس آن را با عدد ۱ جمع کنیم:

یعنی اگر نرخ تورم برابر با ۲۵ درصد است، می‌شود: ۰/۲۵ و سپس با یک جمع می‌کنیم و برابر می‌شود با: ۱/۲۵
حال دو حالت پیش می‌آید:

حالت اول: (مانند کشور A)

سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال را داریم و باید سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال را به دست بیاوریم. در این حالت باید سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال را بر عدد به دست آمده (۱/۲۵) تقسیم کنیم:

$$\frac{126,000}{1/25} = 100,800$$

حالت دوم: (مانند کشور C)

سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال را داریم و باید سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال را به دست بیاوریم. در این حالت باید سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال را در عدد به دست آمده (۱/۲۵) ضرب کنیم:

$$250,000 \times 1/25 = 312,500$$

۱۰۸- تولیدات کشور X در یک سال مالی به شرح زیر است:

– در بخش کشاورزی: تولید ۶۰۰۰ واحد محصول که ۴۰۰۰ واحد با قیمت ۲۵۰ دلار و ۲۰۰۰ واحد با قیمت ۴۰۰ دلار فروخته شده است.

– در بخش صنعت: تولید ۳۰۰ دستگاه ماشین‌آلات به ارزش هر یک ۵۰,۰۰۰ دلار.

– در بخش خدمات: ارزش خدمات ارائه‌شده در سال برابر با ۴۵۰,۰۰۰ دلار بوده است.

– به علاوه دولت، خدمات آموزشی رایگان ارائه داده که ارزش آن برابر با ۳۰۰,۰۰۰ دلار گزارش شده است.

– ارزش کالاها و خدمات تولیدشده توسط افراد ملت که در خارج از کشور اقامت دارند: ۶۰۰,۰۰۰ دلار

– ارزش کالاها و خدمات تولیدشده توسط شرکت‌های خارجی که در داخل کشور فعالیت می‌کنند: ۷,۷۵۰,۰۰۰ دلار

– هزینه استهلاک: پنج سوم ارزش حاصل از ارائه خدمات

با توجه به اطلاعات فوق:

الف – تولید ناخالص داخلی این کشور برابر با چه عددی است؟

ب – بخش صنعت چه درصدی از تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده است؟

ج – در صورتی که جمعیت این کشور معادل ۳ میلیون نفر باشد، تولید خالص ملی سرانه برابر با چه عددی خواهد بود؟

(۱) ۲۵,۵۳۰,۰۰۰ دلار – ۷۵ درصد – ۵/۵ دلار (۲) ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ دلار – ۶۰ درصد – ۵/۷ دلار

(۳) ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ دلار – ۶۰ درصد – ۵/۵ دلار (۴) ۲۵,۵۳۰,۰۰۰ دلار – ۷۵ درصد – ۵/۷ دلار

(خیلی دشوار – رشد اقتصادی و محاسبه آن – محاسباتی / مفهومی – ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

الف) برای محاسبه تولید ناخالص داخلی، تولیدات بخش کشاورزی، صنعت، خدمات و کالاها و خدمات تولید شده توسط شرکت‌های خارجی

که در داخل کشور فعالیت می‌کنند را با هم جمع می‌کنیم.

توجه داشته باشید که خدمات آموزشی رایگان که توسط دولت ارائه شده در این محاسبات لحاظ نمی‌شود؛ زیرا اگرچه ارزش بالایی دارد، اما چون پولی برای آن‌ها رد و بدل نمی‌شود، در این محاسبه لحاظ نمی‌شوند.

$$\text{دولار } 1,800,000 = \frac{1,000,000}{(400 \times 250)} + \frac{800,000}{(400 \times 250)} = \text{ارزش تولیدات در بخش کشاورزی}$$

$$\text{دولار } 15,000,000 = 300 \times 50,000 = \text{ارزش تولیدات در بخش صنعت}$$

$$\text{دولار } 25,000,000 = 1,800,000 + 15,000,000 + 7,750,000 + 450,000 = \text{تولید ناخالص داخلی کشور}$$

پ برای به دست آوردن سهم بخش صنعت در تولید ناخالص داخلی به روش زیر عمل می‌کنیم:

$$\text{درصد } 60 = \frac{\text{ارزش حاصل از بخش صنعت}}{\text{تولید ناخالص داخلی}} \times 100 \Rightarrow \frac{15,000,000}{25,000,000} \times 100 = 60$$

ج برای محاسبه تولید خالص ملی سرانه، ابتدا باید تولید خالص ملی را محاسبه کنیم و سپس عدد به دست آمده را بر جمعیت کشور تقسیم کنیم: تولید خالص ملی نیز از مجموع ارزش تولیدات بخش کشاورزی، صنعت، خدمات و کالاها و خدمات تولید شده توسط افراد ملت در خارج، منهای هزینه استهلاک به دست می‌آید.

$$\text{دولار } 17,850,000 = 1,800,000 + 15,000,000 + 450,000 + 600,000 = \text{تولید ناخالص ملی}$$

$$\text{دولار } 750,000 = \frac{5}{3} \times 450,000 = \text{ارزش حاصل از ارائه خدمات} \times \frac{5}{3} = \text{هزینه استهلاک سالانه}$$

$$\text{هزینه استهلاک} - \text{تولید ناخالص ملی} = \text{تولید خالص ملی}$$

$$\text{دولار } 17,100,000 = 17,850,000 - 750,000 = \text{تولید خالص ملی}$$

$$\text{دولار } 5/7 = \frac{17,100,000}{3,000,000} = \text{تولید خالص ملی سرانه}$$

۱۰۹- جدول زیر مربوط به مخارج یک فرد در طول یک سال است. اگر درآمد سالیانه وی برابر با ۱۵ میلیون تومان باشد، آنگاه با توجه به اطلاعات این جدول:

نوع خرج	(مقدار به میلیون تومان)
اجاره خانه	۳/۵
قبوض	۲/۲
غذا و پوشاک	۲/۵
حمل و نقل و بنزین	۲/۶
تفریحات	۱/۲

الف - پس‌انداز سالیانه این فرد چند میلیون تومان است؟

ب - چند درصد از مخارج سالانه فرد، صرف «تفریحات» شده است؟

ج - میزان خرج از بودجه فرد چند درصد است؟

د - میزان خمسی که او باید پرداخت کند، چند تومان است؟

(فرض می‌کنیم فرد تمامی اقلام مصرفی که خریده را استفاده کرده است.)

$$(۲) \quad 5 - 15 \text{ درصد} - 80 \text{ درصد} - 600 \text{ هزار تومان}$$

$$(۱) \quad 5 - 15 \text{ درصد} - 75 \text{ درصد} - 500 \text{ هزار تومان}$$

$$(۴) \quad 3 - 10 \text{ درصد} - 80 \text{ درصد} - 600 \text{ هزار تومان}$$

$$(۳) \quad 3 - 10 \text{ درصد} - 75 \text{ درصد} - 500 \text{ هزار تومان}$$

(متوسط - بودجه‌بندی - محاسباتی - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۴

فرمول‌های مربوط به محاسبه مخارج و درآمد

مجموع مخارج - درآمد = میزان پس‌انداز

$$100 \times \frac{\text{میزان هزینه برای آن خرج}}{\text{مجموع مخارج فرد}} = \text{درصد مخارج سالانه صرف شده برای یک هزینه مشخص (سهم یک خرج از کل مخارج)}$$

$$100 \times \frac{\text{میزان مخارج فرد}}{\text{میزان بودجه (درآمد) فرد}} = \text{درصد میزان کل مخارج صرف شده از بودجه فرد}$$

بعد از گذشت یک سال، درآمد باقی‌مانده پس از کسر مخارج به همراه اقلام مصرفی که خریده‌اید ولی از آن استفاده نکرده‌اید را، محاسبه کنید و خمس آن را پرداخت کنید.

(ارزش اقلام مصرفی که خریده ولی از آن استفاده نکرده است + میزان درآمدی که برای فرد پس از کسر مخارج در پایان سال باقی مانده است) $\times \frac{20}{100}$ = خمس پرداختی

بررسی موارد:

میلیون تومان $12 = 1/2 + 2/6 + 2/5 + 2/2 + 3/5$ = مخارج سالانه فرد

میلیون تومان 15 = درآمد سالانه فرد

مخارج سالانه فرد - درآمد سالانه فرد = پس انداز سالانه فرد

میلیون تومان $3 = 15 - 12$ = پس انداز سالانه فرد $\Rightarrow$

۱۰ درصد از مخارج سالانه فرد، صرف «تفریحات» شده است.

درصد $10 = \frac{1/2}{12} \times 100 = \frac{\text{میزان هزینه صرف شده برای تفریحات}}{\text{مجموع مخارج فرد}} \times 100$

درصد $80 = \frac{12}{15} \times 100 = \frac{\text{مجموع مخارج فرد}}{\text{میزان بودجه (درآمد) فرد}} \times 100$

هزار تومان $600 = 600,000 = \frac{3,000,000}{5} \times \frac{\text{مانده درآمد فرد در پایان سال}}{5}$ = مقدار خمس پرداختی

۱۱۰- در هر یک از موقعیت های زیر، بهترین روش برای پس انداز و سرمایه گذاری چیست؟

- علی ۲۰۰ هزار تومان پول دارد و می خواهد هر موقع که خواست بتواند بدون جریمه پولش را دریافت کند.

- مریم ۳۰ ساله است و می خواهد ۲ میلیون تومان پس انداز خود را برای ۵ سال نگه دارد. او به دنبال روشی برای کسب سود ثابت و مطمئن است.

- امیر ۵۰۰ هزار تومان دارد و قصد دارد پس انداز خود را برای مدت طولانی نگه دارد و به دنبال کسب سود بالاتری از سپرده گذاری بانکی است.

۱) حساب سپرده بلندمدت - حساب سپرده کوتاه مدت - خرید طلا

۲) حساب سپرده کوتاه مدت - خرید سهام - خرید اوراق مشارکت

۳) حساب سپرده بلندمدت - خرید سهام - خرید طلا

۴) حساب سپرده کوتاه مدت - خرید اوراق مشارکت - خرید سهام

(متوسط - پس انداز و سرمایه گذاری - مفهومی - ۱۴۱۴)

پاسخ: گزینه ۴

- بهترین روش: حساب سپرده کوتاه مدت (برای دسترسی آسان به پول بدون جریمه)

حساب سپرده کوتاه مدت: مناسب برای افرادی که نیاز به دسترسی فوری به پول دارند.

- بهترین روش: خرید اوراق مشارکت (برای سود ثابت و مطمئن)

اوراق مشارکت: برای کسانی که به دنبال سود ثابت و مطمئن هستند.

- بهترین روش: خرید سهام (برای سود بیشتر در بلندمدت)

خرید سهام: برای افرادی که می خواهند در بلندمدت سود بالاتری کسب کنند، اما ریسک بیشتری را می پذیرند.

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

[www.
arefonline.ir](http://www.arefonline.ir)

مرکز مشاوره عارف

